

UCHWAŁA NR XLIV/392/2021
RADY GMINY BELSK DUŻY
z dnia 12 października 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Belsk Duży do roku 2030

Na podstawie art. 14 ust. 1, art. 19 i art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485) w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 559, 583, 1005, 1079) uchwala się, co następuje:

- § 1.** Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Belsk Duży do roku 2030 w brzmieniu nadanym w załączniku do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Belsk Duży.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Belsk Duży do roku 2030

Belsk Duży, wrzesień 2022 r.

Opracowanie:

Urząd Gminy Belsk Duży we współpracy z firmą MM CONSULT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

MM Consult sp. z o.o.

Adnotacja:

Usuwanie barier i zapewnienie dostępności dla wszystkich obywateli, w tym przede wszystkich osób doświadczających trudności w mobilności czy percepcji, stanowi jedno z kluczowych zadań państwa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Niniejszy dokument nie został wyjustowany celem zapewnienia większej dostępności dla osób z niepełnosprawnością wzrokową. Dokument został opracowany zgodnie ze standardami określonymi w Programie Dostępność Plus 2018-2025 mając na uwadze realizację przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1062).

Spis treści

Rozdział I. Wprowadzenie	5
Rozdział II. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa	6
Identyfikacja interesariuszy procesu rewitalizacji.....	6
Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania programu	8
Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny realizacji programu	8
Rozdział III. Diagnoza obszaru rewitalizacji zjawisk negatywnych i lokalnych potencjałów	9
Analiza potencjałów podobszaru rewitalizacji Belsk Duży	17
Analiza potencjałów podobszaru rewitalizacji Wilczogóra-Złota Góra	22
Analiza potencjałów podobszaru rewitalizacji Łęczeszce.....	27
Analiza potencjałów podobszaru rewitalizacji Oczesały	31
Rozdział IV. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i cele rewitalizacji	33
Rozdział V. Projekty rewitalizacyjne.....	34
Rozdział VI. Mechanizmy integrowania projektów rewitalizacyjnych	38
Rozdział VII. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	45
Rozdział VIII. System wdrożenia programu	56
Rozdział IX. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.....	58
Rozdział X. Zmiany w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy	62
Rozdział XI. Komitet Rewitalizacji	62
Rozdział XII. Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	63
Rozdział XIII. Sposób realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego	63
Rozdział XIV. Opiniowanie programu przez właściwe podmioty	66
Rozdział XV. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu programu	68
Spis ilustracji	70
Załącznik nr 1- Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji na mapie w skali co najmniej 1:5000	71
Załącznik nr 2- Szczegółowy opis projektów rewitalizacyjnych.....	84

Rozdział I. Wprowadzenie

Niniejszy rozdział stanowi wprowadzenie do programu rewitalizacji pokazując strukturę programu rewitalizacji

Przepisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji określają zasady oraz tryb przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie własności gminy, chcąc w skuteczny, długofalowy i kompleksowy sposób zapobiegać negatywnym zjawiskom, występujących na terenie gminy. W związku z tym w celu kontynuacji prowadzonych przez Gminę działań zmierzających do powstrzymania lub zapobiegania procesom degradacji opracowano niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Gminy Belsk Duży.

Niniejszy program został opracowany w wyniku realizacji uchwały nr XLI/367/2022 Rady Gminy Belsk Duży z dnia 13 maja 2022 r. o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Belsk Duży do 2030 roku.

Przygotowanie programu rewitalizacji poprzedzone zostało konsultacjami społecznymi z mieszkańcami oraz uzgodnieniami z podmiotami zewnętrznymi wymienionymi w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji w szczególności o zgodności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego – Uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 28 grudnia 2018 r. poz. 13180) oraz Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze przyjętą uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r.

Warunkiem otrzymania dofinansowania ze środków europejskich na projekty rewitalizacyjne jest posiadanie programu rewitalizacji zgodne z przepisami ww. ustawy o rewitalizacji. Gmina Belsk Duży posiada program rewitalizacji na lata 2016-2022, który przyjęty został uchwałą nr XXV/141/2016 z dnia 28 grudnia 2016 r. Program nie został wpisany do rejestru programów rewitalizacji. Art. 52 ustawy o rewitalizacji wskazuje, że gmina która obecnie prowadzi działania rewitalizacyjne w oparciu o program rewitalizacji (inny niż „gminny program rewitalizacji”) może je kontynuować jedynie do 31 grudnia 2023 r. Po tej dacie ww. ustawa przewiduje obowiązek uchwalenia gminnego programu rewitalizacji w przypadku, gdy gmina zamierza nadal prowadzić rewitalizację lub dopiero zaczyna jej prowadzenie.

Ustawa o rewitalizacji, w art. 15 ust. 1 wskazuje wymagany zakres zawartości takiego gminnego programu rewitalizacji, który zawiera:

- 1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji zjawisk negatywnych i lokalnych potencjałów;
- 2) opis włączenia mieszkańców w proces przyjmowania programu rewitalizacji;
- 3) opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych;
- 4) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
- 5) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań;

- 6) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym:
  - a) listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi każdorazowo: nazwę i podmiot realizujący, zakres zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny;
  - b) charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- 7) mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- 8) szacunkowe ramy finansowe GPR wraz z oszacowaniem środków publicznych i prywatnych;
- 9) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;
- 10) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
- 11) określenie niezbędnych zmian w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy;
- 12) określenie niezbędnych zmian w uchwale o Komitecie Rewitalizacji, o ile była podjęta
- 13) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;
- 14) wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego, w tym:
  - a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
  - b) wskazanie miejscowych planów koniecznych do uchwalenia albo zmiany,
  - c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie jego ustaleń;
  - d) załącznik graficzny przedstawiający ustalenia GPR na mapie w skali co najmniej 1:5000.

Prace nad przygotowaniem programu prowadzone były z pomocą ekspertów zewnętrznych w formule partycypacyjno-eksperskiej powierzonej firmie MM CONSULT sp. z o.o. z Warszawy.

Rozdział II. Realizacja zasady partycypacji społecznej i partnerstwa

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji i konsultacje społeczne.

Identyfikacja interesariuszy procesu rewitalizacji

Dokumenty prawne i strategiczne dotyczące rewitalizacji podkreślają znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i wdrażania programów rewitalizacji, czyniąc z nich element obowiązkowy procesu. Rewitalizacja to proces, którego centrum stanowią głównie mieszkańcy i przedstawiciele wszystkich grup interesariuszy, w tym podmiotów samorządowych,

pozarządowych, gospodarczych, grup nieformalnych i innych – jako czynnych twórców i odbiorców programu. Dlatego jedynie partycypacyjne podejście do rewitalizacji daje szansę na sukces i realizację celów określonych w Gminnym Programie Rewitalizacji. Biorąc pod uwagę powyższe, zasada partycypacji społecznej powinna towarzyszyć na każdym etapie procesu rewitalizacji – od programowania Gminnego Programu Rewitalizacji przez wdrażanie działań po ich monitoring i ocenę całego procesu.

Gmina Belsk Duży uznało, że nie sposób przeprowadzić rzetelnej diagnozy mającej na celu identyfikację obszarów kryzysowych bez udziału osób, dla których i wśród których ma być prowadzona rewitalizacja w różnych aspektach: społecznym, gospodarczym, technicznym, przestrzennym i środowiskowym. Ważnym elementem przygotowania gminy do koordynacji i zarządzania procesem rewitalizacji było określenie interesariuszy, którzy będą nie tylko odbiorcami, czy uczestnikami działań, ale i ich realizatorami, którzy będą mieli realny wpływ na osiągnięcie celów rewitalizacji Belska Dużego. W kolejnych podrozdziałach zostały opisane działania związane z realizacją zasady partycypacji społecznej i partnerstwa na etapie programowania oraz wdrażania i monitorowania rewitalizacji na terenie Belska Dużego.

Analiza grup interesariuszy ma na celu wskazanie aktorów, którzy mogą włączyć się w tworzenie i wdrażanie programu. Analizie poddano przede wszystkim instytucje, organizacje pozarządowe i lokalnych przedsiębiorców. Bezpośrednimi interesariuszami projektu są mieszkańcy obszaru rewitalizacji wyznaczonego na obszarze Belsk Duży, Wilczogóra-Złota Góra, Łęczeszycy, Oczesały, do których przede wszystkim skierowane są projektowane działania. Są to więc: mieszkańcy obszaru zagrożeni wykluczeniem społecznym, mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze oraz mieszkańcy gminy inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Z uwagi na ujęcie w obszarze rewitalizacji centrum gminy Belska Dużego na obszarze rewitalizacji działa większość jednostek użyteczności publicznej łącznie z UG Belsk Duży i placówkami oświatowymi. Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze gospodarczej, ważnym partnerem Gminy Belsk Duży w prowadzeniu procesu rewitalizacji powinny być instytucje wspierające rozwój przedsiębiorczości, tj. Lokalna Grupa Działania Wszyscy Razem z siedzibą w Gielniowie obejmująca swoim zakresem działania pięć gmin z powiatu przysuskiego i pięć gmin z powiatu grójeckiego, w tym Gminę Belsk Duży. Ważnymi interesariuszami rewitalizacji są także działające na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji organizacje pozarządowe zlokalizowane na terenie sołectwa Belsk Duży: Akademia Sportu Galaktikos, Aktywni dla Belska, Belskie Koło Wędkarskie Belsk Duży, Fundacja Pomocna Dłoń, GKS Belsk Duży, Stowarzyszenie Seniora "Relaks", Szczep Drużyn im. Prezydenta Ryszarda Kaczorowskiego, KGW Belsk Duży, Gminny Uczniowski Klub Sportowy w Belsku Dużym oraz organizacje mające swoją siedzibę na terenie sołectwa Łęczeszycy: Łęczeszyckie Stowarzyszenie Wędkarskie, Stowarzyszenie "Orkiestra Łęczeszycy" oraz KGW "Kogel Mogel". W aspekcie społecznym kluczowym potencjałem jest aktywna działalność ochotniczych straży pożarnych: Ochotnicza Straż Pożarna w Belsku Dużym, Ochotnicza Straż Pożarna w Lewiczynie oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Wilczogórze. W sferze gospodarczej liczną grupę interesariuszy stanowią zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej, w większości związane z przetwórstwem jabłek, owoców i warzyw. Wskazane podmioty były odbiorcami działań informacyjno-promocyjnych na etapie tworzenia GPR. Będzie

z nimi podejmowana współpraca w kolejnych okresach, związana z wdrażaniem i monitorowaniem procesu, w tym przede wszystkim w związku z konsultacjami społecznymi podejmowanymi w trybie ustawy o rewitalizacji, dotyczącymi m.in. określenia zasad funkcjonowania i powołania Komitetu Rewitalizacji.

Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania programu

Podczas przygotowania programu rewitalizacji zdecydowano się na wykorzystanie różnych form partycypacji społecznej w celu zwiększenia udziału mieszkańców w tworzeniu dokumentu. Zrealizowano m.in. wywiady pogłębione z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na terenie obszaru rewitalizacji i na terenie gminy. Celem wywiadów była ocena aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców wobec procesu rewitalizacji Gminy Belsk Duży. Przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazywali szczególnie na aspekt środowiskowy, jako ważny kierunek działań mających na celu odpowiedź na problemy zidentyfikowane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji. Oczekiwania te zostały ujęte w celach szczegółowych rewitalizacji i zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych.

Na etapie przygotowania programu przeprowadzono również konsultacje społeczne w trybie przewidzianym ustawą o rewitalizacji. Zarządzeniem nr 81/2022 Wójta Gminy Belsk Duży z dnia 12 sierpnia 2022 r. w sprawie konsultacji społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Belsk Duży do roku 2030 zaplanowano konsultacje projektu GPR trwające od 19 sierpnia 2022 r. do 19 września 2022 r. Zarządzeniem nr 101/2022 Wójta Gminy Belsk Duży z dnia 19 września 2022 r. wydłużono termin konsultacji społecznych dotyczących programu do 15 października 2022 r. Konsultacje prowadzone były w formie zgłaszania uwag, propozycji i opinii. Na potrzeby konsultacji zorganizowano warsztat z mieszkańcami i przeprowadzono ankietę internetową. Komunikat o prowadzonych konsultacjach został zamieszczony na stronie internetowej Gminy¹, BIP Gminy Belsk Duży oraz na stronie belskduzy24.pl - niezależnym portalu informacyjnym mieszkańców gminy Belsk Duży². W ramach zgłoszeń nie wpłynęły żadne propozycje zmiany odnoszące się do projektu GPR-u ani zaproponowanych projektów rewitalizacyjnych.

Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny realizacji programu

Ważnym organem zapewniającym udział interesariuszy na etapie wdrażania i oceny realizacji programu będzie Komitet Rewitalizacji. Zostanie on powołany po przyjęciu przez Radę Gminy Belsk Duży w sprawie GPR. Komitet będzie stanowił miejsce współpracy oraz dialogu dla przedstawicieli gminy i interesariuszy procesu rewitalizacji. Komitet będzie pełnił rolę opiniotawczą-doradczą Wójta Gminy Belsk Duży. Zasady działania oraz wyboru członków Komitetu Rewitalizacji zostały opisane szczegółowo w Rozdziale XI. Komitet Rewitalizacji. Założenia te gwarantują realizację wszystkich założeń ustawy o rewitalizacji w odniesieniu wymogów uspołecznienia procesu.

Dodatkowo w działania dotyczące wdrażania gminnego programu rewitalizacji będą zaangażowane środowiska ściśle współpracujące z Wójtem Gminy – na zasadzie bieżącego doradztwa i opiniowania kluczowych kwestii w przedmiocie rewitalizacji. Należą do nich m.in. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zajmujący się szczególnie kwestiami osób potrzebujących

¹ [komunikat konsultacje społeczne GPR na stronie UG Belsk Duży](#)

² [komunikat konsultacje społeczne GPR na portalu BelskDuzy24.pl](#)

wsparcia w tym również seniorami oraz Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze działające przy OSP z terenu obszaru rewitalizacji. Dzięki temu GPR będzie wdrażany przy czynnym, partnerskim udziale i zaangażowaniu przedstawicieli mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacji społecznych, sektora gospodarczego i instytucji publicznych realizujących inne polityki publiczne na obszarze rewitalizacji Gminy Belsk Duży.

Zgodnie z zasadą partnerstwa w proces rewitalizacji włączyły się różne grupy interesariuszy, co przełożyło się na liczne przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji przez jednostki organizacyjne gminy i podmioty spoza sektora finansów publicznych. Dzięki włączeniu różnych środowisk w proces wdrażania działań rewitalizacyjnych została zapewniona zasada komplementarności działań, a sam proces został lepiej dopasowany do potrzeb mieszkańców. Niezwykle ważne będzie również zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji możliwości uczestnictwa w realizacji poszczególnych zadań. Służyć temu będą m.in.: projekty uzupełniające, zakładające współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi realizację zadań publicznych powiązanych z procesem rewitalizacji w zakresie edukacji i szkoleń zaplanowanych w ramach projektów rewitalizacyjnych. Zaangażowanie społecznych partnerów obejmie, przykładowo:

- współorganizowanie aktywizacyjnych działań społecznych i gospodarczych tak, aby interesariusze społeczni byli nie tylko ich beneficjentami, ale także w możliwie jak największym stopniu realizatorami programu;
- zaangażowanie sektora pozarządowego – włączenie sektora pozarządowego w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych jako podmiotów samodzielnie wdrażających przedsięwzięcia rewitalizacyjne lub jako partnerów w przedsięwzięciach;
- współdziałanie gminy ze wszystkimi podmiotami, których propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały ujęte w programie w celu monitorowania stopnia jego realizacji – podmioty będą zobligowane do regularnego raportowania stanu realizacji zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Partycypacja społeczna nie kończy się wraz z realizacją przedsięwzięć. Równie istotne jest zapewnienie udziału społeczeństwa na etapie monitorowania rewitalizacji. Proces ten polega na agregowaniu i analizowaniu informacji dotyczących postępu rzeczowego i finansowego w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W związku z tym szczególnie istotne będzie utrzymywanie bieżącego kontaktu z podmiotami odpowiedzialnymi za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ponieważ to w efekcie ich działań będzie następować poprawa stanu obszaru rewitalizacji. Cykliczne oceny aktualności i stopnia realizacji GPR podlegać będą ocenie i opiniowaniu Komitetu Rewitalizacji, a także upublicznieniu w BIP, dzięki czemu możliwy będzie dialog społeczny wokół jakości procesu rewitalizacji i jego bieżących rezultatów.

Rozdział III. Diagnoza obszaru rewitalizacji zjawisk negatywnych i lokalnych potencjałów

Niniejszy rozdział opisuje diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia oraz lokalne potencjały występujące na terenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Potwierdzenie spełnienia przez obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia wskazanych w art. 9 i 10 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji zawiera „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Belsk Duży”, która stanowi załącznik do uchwały delimitacyjnej wyznaczającej obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Belsk Duży. Poniższe opracowanie stanowi jedynie syntetyczne wskazanie najważniejszych przesłanek do wyznaczenia obszaru rewitalizacji w celu wykazania obszarów na jakie należy oddziaływać projektami rewitalizacyjnymi.

Gmina Belsk Duży jest gminą wiejską z rozwiniętą funkcją transportową położona jest w południowej części województwa mazowieckiego na terenie powiatu grójeckiego. W skład gminy wchodzi 37 wsi w tym 34 sołectwa³. Gmina Belsk Duży jest gminą wiejską zlokalizowaną w województwie mazowieckim, w południowej części powiatu grójeckiego. Gmina Belsk Duży ma 6328 mieszkańców, z czego 50,8% stanowią kobiety, a 49,2% mężczyźni. Gmina położona jest w

---

³ Aleksandrówka, Anielin, Bartodzieje, Belsk Duży, Belsk Mały, Bodzew, Boruty, Daszewice, Grotów, Jarochoy, Julianów, Koziel, Kussy, Lewiczyn, Łęczeszycze, Maciejówka, Mała Wieś, Oczesaly, Odrzywołek, Rębowola, Rosochów, Sadków Duchowny, Sadków Kolonia, Skowronki, Stara Wieś, Tartacek, Widów 2, Wilczogóra, Wilczy Targ, Wola Łęczeszycza, Wola Starowiejska, Wólka Łęczeszycza, Zaborów oraz Zaborówek

powiecie grójeckim, jej powierzchnie stanowi 108,27 km, co stanowi 8,52% powierzchni powiatu. Wskaźnik średniej gęstości zaludnienia kształtuje się na poziomie 60 osób/km². Miejscowość Belsk Duży stanowiąca centrum administracyjny Gminy położona jest 5 km od Grójca będącego głównym ośrodkiem powiatowym i w odległości około 50 km od Warszawy będącej ośrodkiem metropolitalnym. Takie położenie sprzyja rozwojowi gospodarczemu gminy.

Rysunek 1 Położenie gminy Belsk Duży na tle powiatu grójeckiego

Źródło: opracowanie własne

Gmina Belsk Duży sąsiaduje z 6 gminami z powiatu grójeckiego. Od północy graniczy z gminami Pniewy oraz Grójec, od wschodu z gminą Jasieniec, od zachodu z gminą Błędów, a od południa z gminami Goszczyn.

Gmina położona jest na obszarze Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ŻOF), co pozwoli gminie na pozyskiwanie dodatkowych środków z nowego okresu programowania Unii Europejskiej 2021 – 2027 w ramach nowego instrumentu jakim będzie Inny Instrument Terytorialny (IIT). ŻOF obejmuje cały subregion żyrardowski (NUTS 3). Celem utworzenia ŻOF jest integracja 23 gmin z subregionu żyrardowskiego⁴ oraz wykorzystanie ich potencjału, aby poprzez realizację wspólnych projektów skutecznie podejmować wyzwania, niwelować bariery rozwojowe i wzmacniać potencjał społeczno-gospodarczy, czego efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców. Subregion żyrardowski obejmujący powiaty grójecki, sochaczewski i

⁴ ŻOF obejmuje wszystkie 23 jednostki samorządu terytorialnego z subregionu żyrardowskiego: 10 gmin powiatu grójeckiego: Belsk Duży, Błędów, Chynów, Goszczyn, Grójec, Jasieniec, Mogielnica, Nowe Miasto nad Pilicą, Pniewy, Warka; 8 gmin powiatu sochaczewskiego: Brochów, Iłów, Młodzieszyn, Nowa Sucha, Rybno, Miasto Sochaczew, gmina Sochaczew, Teresin; 5 gmin powiatu żyrardowskiego: Mszczonów, Puszcza Mariańska, Radziejowice, Wiskitki i Żyrardów.

żyrardowski, jako nowa jednostka podziału statystycznego na potrzeby unijnych wyliczeń, został utworzony 1 stycznia 2018 r.⁵

Wybór obszarów wskazanych do objęcia procesem rewitalizacji jest wynikiem gruntownej diagnozy zjawisk kryzysowych występujących na jej terenie oraz wynikiem ustalenia ich koncentracji terytorialnej. W oparciu o przeprowadzone analizy ilościowe i jakościowe oraz wyznaczone na ich podstawie strefy wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk wyznaczono granice obszarów zdegradowanych. Szczegółowa analiza wyników diagnozy czynników kryzysowych oraz badanie ankietowe mieszkańców, umożliwiły wyznaczenie obszarów zdegradowanych. Podstawę wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji stanowiła analiza, w której wykorzystane zostały obiektywne i weryfikowalne mierniki (wskaźniki) i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. W stosunku do każdego wskaźnika określono czy jest tzw. stymulantą, czy destymulantą rozumianą jako wskazanie, że wysokie wartości wskaźnika świadczą o występowaniu zjawiska pozytywnego przy stymulancie i zjawiska negatywnego przy destymulancie. Z uwagi na brak dostępnych danych ilościowych w niektórych obszarach objętych badaniem bazowano na ocenie jakościowej pracowników UG i ekspertów zewnętrznych, którzy odpowiedzialni byli za opracowanie GPR, w tym diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji.

Podsumowując wskaźniki, które zostały wzięte pod uwagę w przeprowadzonej analizie, należy zwrócić uwagę na najważniejszy aspekt jaki dotyczy procesu rewitalizacji, a mianowicie konieczność kompleksowego przeprowadzenia analizy obszaru z wykorzystaniem narzędzi partycypacji społecznej oraz narzędzi analitycznych. W ramach wyznaczenia stopnia degradacji w oparciu o uwarunkowania społeczne, przeprowadzono analizę wskaźników liczby osób korzystających z zasiłków. Niniejsze działanie ma na celu udokumentowanie stopnia wykluczenia społecznego, ze względu na to, iż zasiłki odnosiły się do liczebności osób długotrwale wykluczonych (zasiłki stałe), osób posiadających określone trudności życiowe skoncentrowane w pewnym czasie (zasiłki okresowe) oraz osób korzystających z zasiłków celowych. Niemożność podjęcia pracy i potrzeba korzystania z pomocy społecznej stanowi potencjał do uznania, iż występuje konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych. Biorąc pod uwagę liczbę świadczeń przyznawanych przez OPS (wskaźniki społeczne) pokazują poziom ubóstwa.

Z kolei - bezrobocie generuje poczucie wykluczenia oraz możliwość uzależnienia się od alkoholu ze względu na chęć ucieczki od problemów. Wpływa to jednocześnie na zwiększenie stopnia łamania prawa oraz nasilenie konieczności podejmowania interwencji przez policję.

Wskaźnikiem uzupełniającym analizy w zakresie wyznaczania obszaru zdegradowanego był wiek przedprodukcyjny jako zmienna determinująca potencjały obszaru (wyższa liczba rodzących się dzieci) lub deficyty (spadek liczby urodzeń) w najbliższej przyszłości, ze względu na stopień obciążenia demograficznego obszaru, na którym podejmowane będą działania rewitalizacyjne. Ważnymi wskaźnikami, które należy traktować jako uzupełnienie prowadzonych analiz, są dane w obszarze gospodarczym analizowane na podstawie współczynnika przedsiębiorczości jako liczby podmiotów gospodarczych przypadających w odniesieniu do liczby ludności. Niniejszy

---

⁵ Województwo mazowieckie podzielone zostało na dwa regiony (NUTS 2): Warszawski stołeczny, Mazowiecki regionalny. Region Mazowiecki regionalny został podzielony na 6 subregionów (NUTS 3): ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, żyrardowski.

wskaźnik świadczy o możliwości samodzielnego działania przez mieszkańców i podejmowania aktywności nakierowanej na rozwiązywanie problemów we własnym zakresie. Niski wskaźnik na danym obszarze świadczy o szczególnym nasileniu problemów społecznych o znacznej bierności. Poniżej lista poddanych analizie wskaźników odnoszących się do poszczególnych sfer problemowych:

Na potrzeby analizy problemów społecznych wykorzystano poniższe wskaźniki:

- Wskaźnik gęstości zaludnienia (osoby/km²) – **stymulanta**,
- Liczba ludność w wieku produkcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – **stymulanta**,
- Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców - Wskaźnik obciążenia demograficznego - **destymulanta**,
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców – **destymulanta**,
- Liczba osób którym przyznano świadczenie z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców – **destymulanta**,
- Liczba osób którym przyznano świadczenia z powodu alkoholizmu na 100 mieszkańców – **destymulanta**
- Liczba osób którym przyznano świadczenia z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców – **destymulanta**
- Ilość uczestników zebrań wiejskich na 100 mieszkańców – **stymulanta**
- Frekwencja wyborcza – **stymulanta**
- Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych i przestępstw gospodarczych, w tym czyny karalne nieletnich tj. do 17-tego roku życia na 100 mieszkańców – **destymulanta**

Na potrzeby analizy problemów gospodarczych wykorzystano poniższe wskaźniki:

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych/100 mieszkańców – **stymulanta**

Na potrzeby analizy problemów środowiskowych wykorzystano poniższe wskaźniki:

- Liczba kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła na 100 mieszkańców - **destymulanta**

W celu oceny natężenia występowania negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalno-technicznych dokonano oceny następujących wskaźników z tego zakresu:

- Wskaźnik zagęszczenia zabytków (Liczba zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków i rejestru zabytków na 1 km²) – **destymulanta**
- Liczba plac zabaw (miejsca rekreacji) w danej miejscowości – **stymulanta**
- Długość dróg gminnych wymagających modernizacji (km) na powierzchnię miejscowości – **destymulanta**
- Wskaźnik poziomu zdegradowania terenów zieleni publicznej – wskaźnik jakościowy – **stymulanta**
- Liczba kolizji drogowych – **destymulanta**

Analiza wskaźników w ramach poszczególnych sfer problemowych odbyła się z wykorzystaniem tzw. syntetycznego wskaźnika problemowego z jęz. ang. Index of Multiple Deprivation (dalej „IMD”). Wskaźnik ten został wyliczony oddzielnie dla każdej ze sfer poddanych analizie: społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, a następnie łącznie dla wszystkich analizowanych sfer problemowych. Metodologia IMD obejmowała ocenę punktową, przyjmując punkty od 1 do 3, gdzie 1 punkt oznaczony był kolorem zielonym, 2 punkty kolorem żółtym i 3 punkty kolorem czerwonym – jako gradacja stanu od najmniej problemowego do najbardziej problemowego tj. rozumianego jako odstępstwo od średniej dla całej gminy. Wyliczenie IMD odnoszącego się do oceny łącznej wszystkich sfer polegało na przyznawaniu 3 punkty (kolor czerwony), a za każdy kolejny obszar oznaczony na czerwono stanowiącą odstępstwo od średniej dla Gminy dodatkowy jeden punkt, czyli odpowiednio: 1 obszar (3 punkty), 2 obszary (3 punkty + 1), 3 obszary (3 punkty + 1 + 1). Obszary oznaczone na inne kolory odpowiednio: 1 punkt (kolor zielony), 2 punkty (ciemny żółty). Poniżej zaprezentowano tabelaryczną analizę poszczególnych wskaźników syntetycznych na potrzeby wyliczenia wskaźnika syntetycznego ogólnego dla wszystkich sfer problemowych:

Tabela 1 Zbiorcza analiza uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Gminie Belsk Duży

Jednostka urbanistyczna	Wskaźnik syntetyczny IMD Społeczne	Wskaźnik syntetyczny IMD Gospodarcze	Wskaźnik syntetyczny IMD Środowiskowe	Wskaźnik syntetyczny IMD przestrzenno-funkcjonalno-techniczne	Wskaźnik syntetyczny IMD łączne
Aleksandrówka					7
Anielin					6
Bartodzieje					8
Belsk Duży					12
Belsk Mały					7
Bodzew					7
Boruty					4
Daszewice-Rożce					7
Grotów					8
Jarochoy					7
Julianów					7
Kozieł					8
Kussy					6
Lewiczyn					8
Łęczeszyce					11
Maciejówka					8
Mała Wieś					9
Oczesały					12
Odrzywołek					8
Rębowola					10
Rosochów					6
Sadków Duchowny					10
Sadków-Kolonia					9
Skowronki					6

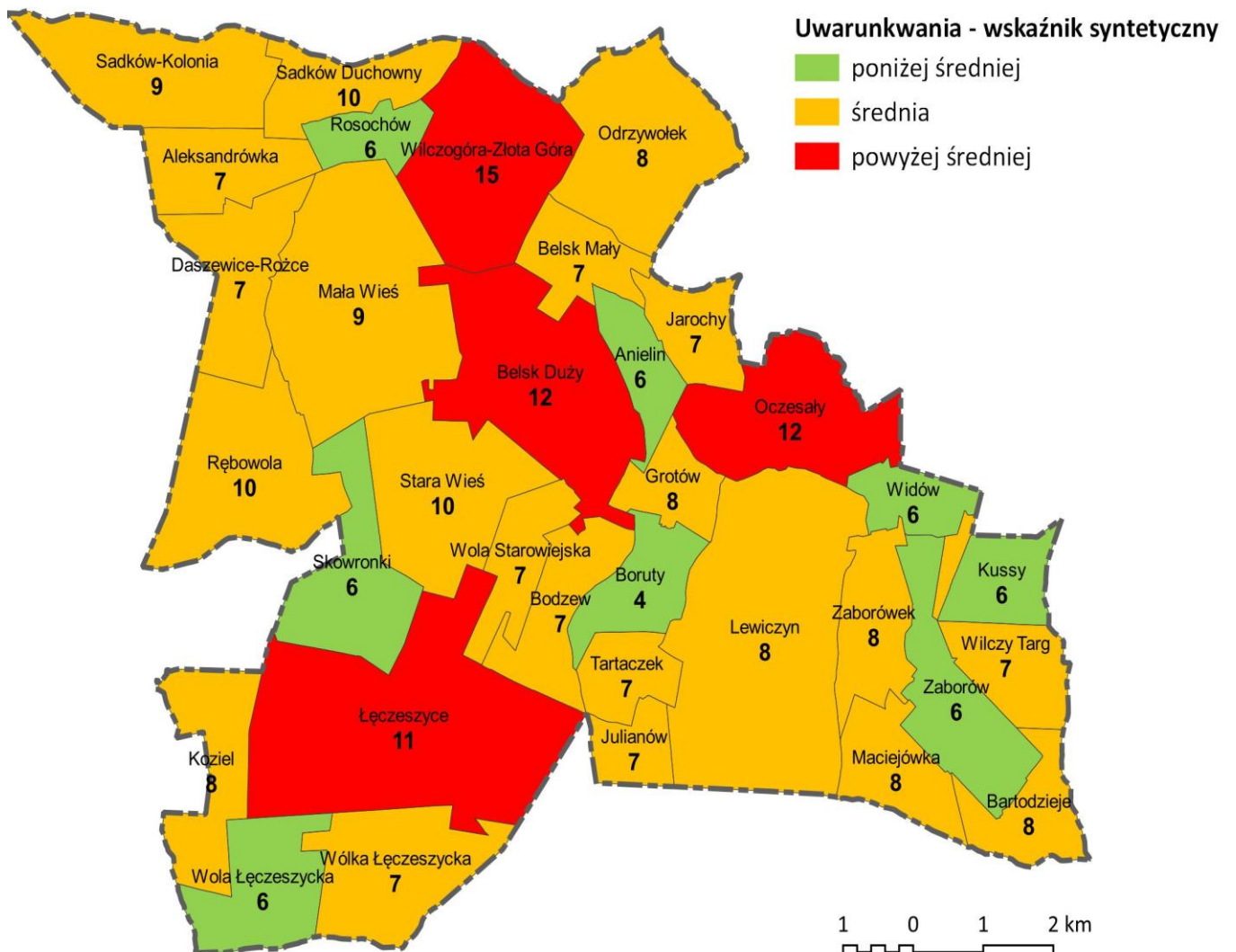
Stara Wieś					10
Tartaczek					7
Widów					6
Wilczogóra-Złota Góra					15
Wilczy Targ					7
Wola Łęczeszycza					6
Wola Starowiejska					7
Wólka Łęczeszycza					7
Zaborów					6
Zaborówek					8

Średnia	7,94
Przedział średniej	7-10.
Wartość minimalna do korelacji	1,19
Wartość maksymalna do korelacji	1,99
Minimalny przedział wartości ujemnej	6,75
Maksymalny przedział wartości ujemnej	5,96
Minimalny przedział wartości dodatniej	9,13
Maksymalny przedział wartości dodatniej	9,93
Poniżej średniej	
Średnia	
Powyżej średniej	

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 1 Wizualizacja przestrzenna natężenia problemów na potrzeby wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Belsk Duży

Źródło: opracowanie własne

Jak widać na powyższej mapie obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy został wyznaczony na czterech podobszarach odpowiadającym sołectwom: Belsk Duży, Łęczeszycze, Oczesały oraz Wilczogóra-Złota Góra. Obszar rewitalizacji został wskazany w stosunku do ogólnej liczby ludności Gminy Belsk Duży wynoszącej na koniec roku 2021 6328 osób oraz całkowitej powierzchni gminy wynoszącej 108,27 km². Tak wyznaczony obszar rewitalizacji Gminy Belsk Duży obejmuje 2,16 km² (2% ogólnej powierzchni gminy), który zamieszkuje 1669 osób (26,37% ogólnej liczby mieszkańców gminy).

Tabela 2 Prezentacja liczby ludności i powierzchni obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Belsk Duży w stosunku do limitów ustawy o rewitalizacji

Podobszar rewitalizacji	Liczba ludności na 2021 r.	Odsetek ludności obszaru rewitalizacji w stosunku do ludności gminy	Powierzchnia jednostki urbanistycznej	Powierzchnia obszaru rewitalizacji	Odsetek powierzchni obszaru rewitalizacji w stosunku do ludności gminy
Belsk Duży	745 os.	11,77%	6,07 km ²	1,03 km ²	0,95%
Łęczeszyce	528 os.	8,34%	9,77 km ²	0,23 km ²	0,21%
Oczesały	132 os.	2,09%	3,98 km ²	0,59 km ²	0,54%
Wilczogóra-Złota Góra	264 os.	4,17%	4,94 km ²	0,31 km ²	0,29%
Razem obszar zdegradowany	1669 os.	26,37%	24,76 km ²	2,16 km ²	2,00%
Razem obszar rewitalizacji	1669 os.	26,37%	24,76 km ²	2,16 km ²	2,00%

Źródło: opracowanie własne

Jak już wcześniej wykazano obszar rewitalizacji dotyka szereg różnorodnych problemów, które współwystępują ze sobą na stosunkowo niedużej przestrzeni. Oprócz bezrobocia, ubóstwa, których skala i natężenie wskazuje na to, że są to najważniejsze problemy w tej przestrzeni gminy, należy wymienić także problem niskiej aktywności społecznej, zjawisko starzejącego się społeczeństwa, jak również znaczną skalę zjawiska związanego z niepełnosprawnością oraz ciężką lub długotrwałą chorobą. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się również wysokimi wskaźnikami przestępczości. Obszar rewitalizacji niewątpliwie posiada istotne atuty, które powinny zostać wykorzystane w tworzeniu części operacyjnej programu rewitalizacji. Tymi atutami są m. in. lokalizacja obszaru rewitalizacji w centrum gminy, położenie w ciągu drogi wojewódzkiej – umożliwiającej dogodne powiązania komunikacyjne. Poniżej zaprezentowano pogłębioną analizę podobszarów rewitalizacji:

Analiza potencjałów podobszaru rewitalizacji Belsk Duży

Miejscowość stanowi centrum gminy ze zlokalizowanym budynkiem Urzędu Gminy Belsk Duży, siedzibą GOPS i Zakładem Gospodarki Komunalnej. Belsk Duży zamieszkuje 745 mieszkańców, co stanowi 11% ogólnej liczby mieszkańców Gminy. Miejscowość zajmuje 6,07 km² powierzchni gminy (5,60 % ogólnej powierzchni gminy). Na zach. od wsi, przy rezerwacie przyrody „Modrzewina”, Centralne Obserwatorium Geofizyczne Instytutu PAN założone w 1965, z jednym z największych w Polsce teleskopów; prowadzi głównie badania i pomiary magnetyzmu ziemskiego. Rezerwat jest miejscem uczęszczanym przez mieszkańców, którzy odbywają tam częste spacery; ścieżki leśne służą aktywności fizycznej i joggingowi. Najcenniejszym obiektem przyrodniczym na terenie gminy Belsk Duży jest rezerwat przyrody „Modrzewina” o powierzchni ponad 300 ha. Rezerwat ścisły o powierzchni 39,91 ha zajmuje żyzne siedlisko lasu świeżego. Na 94% pow. Gatunkiem dominującym jest modrzew polski w wieku 180- 210 lat. Rezerwat częściowy zajmuje 292,94 ha, w 80% przypada na las świeży a 20% na las mieszany i las mieszany wilgotny. Na 36% pow. gatunkiem panującym jest dąb, następnie modrzew 35%, sosna 17%, grab 2%, oraz w mniejszym udziale drzewostany świerkowe i olszowe. Średni wiek drzew wynosi 50-70 lat. W bogatej warstwie podszytu przeważa leszczyna, krzewiaste formy grabu, lipy, jarzębiny a ponadto czeremacha i bez czarny. W najniższej warstwie występuje obficie

jeżyna. W północnej części rezerwatu znajdują się ciekawe oczka wodne o pow. łącznej 1,8 ha. Cały obszar Rezerwatu podzielony jest na oznakowane szlaki turystyczne. Walory przyrodniczo-krajobrazowe przyciągają tutaj turystów i amatorów wypoczynku pieszego i rowerowego oraz grzybiarzy. Do atrakcji należą zrosnięte pary dębów z modrzewiami oraz 400-letnia kłoda modrzewia zwanego "Wojewodą".

Zdjęcie 1 Rezerwat przyrody „Modrzewina” w Belsku Dużym

Źródło: opracowanie własne oraz E. Tomasiak, Urząd Gminy Belsk Duży

W miejscowości znajdują się również zabytkowy kościół wpisany do gminnej ewidencji zabytków. Pierwsza wzmianka źródłowa pochodzi z roku 1451. Parafia erygowana została jednak dopiero w 1779. Kościół murowany z cegły, otynkowany, klasycystyczny pw. św. św. Piotra i Pawła, wzniesiony w l. 1776-79 z fundacji Bazylego Walickiego, wojewody rawskiego, wg proj. Hilarego Szpilowskiego, rozbudowany w l. 1935-36 (transept i prezbiterium) wg proj. Jana Koszycz-Witkiewicza. Jednonawowy, na planie krzyża łacińskiego. Od frontu wysoka kwadratowa wieża o dwu kondygnacjach, z wysokim hełmem obeliskowym i kruchtą w przyziemiu. Wewnątrz zachowana polichromia z ok. 1780 ze scenami biblijnymi, popiersia 12 apostołów. Wyposażenie wnętrza głównie z II poł. XVIII w., m.in. obrazy MB z Dzieciątkiem i św. Rocha. Prospekt organowy z II poł. XVIII w. z ornamentami rokokowymi. Epitafia późno klasycystyczne z czarnego marmuru z poł. XIX w.: Bazylego Walickiego i jego żony Róży oraz Józefa Walickiego, a także tablice epitafijne, w tym płk. Jana Kozietuńskiego (1781-1821), pochodzącego z pobliskich Kozietuł, oficera wojsk napoleońskich, dowódcy słynnej szarży szwoleżerów pod Somosierrą (1808), uczestnika bitew pod Wagram, Puławskiem, Moskwą i Lipskiem, a w okresie Królestwa Kongresowego dowódcy 4. Pułku Ułanów, pochowanego w podziemiach kościoła. Przed kościołem figura MB z XIX w.; za nim nagrobki Lubomirskich i Morawskich, b. właścicieli Belska. Obok kościoła plebania z przełomu XVIII/XIX w. i kostnica z pocz. XIX w. W pobliżu dwie zrujnowane klasycystyczne oficyny poczty z pocz. XIX w.

Zdjęcie 2 Kościół Parafialny Świętej Trójcy w Belsku Dużym

Źródło: <http://www.belskduzy.pl/info/zawartosc/48>

Pogłębiona diagnoza pozwala stwierdzić, że problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze rewitalizacji związane są przede wszystkim z niską estetyką i funkcjonalnością przestrzeni publicznych oraz prywatnych. Fakt ten potwierdzają wyniki spotkań warsztatowych z pracownikami UG i przedstawicielami społeczności lokalnej. Mieszkańcy oczekują m. in. poprawy sposobu funkcjonowania komunikacji i przemieszczania się mieszkańców, m. in. poprzez poprawę sposobu funkcjonowania komunikacji publicznej, modernizację i remonty dróg, rozwój sieci ścieżek pieszych i rowerowych. Mieszkańcy wskazują ponadto na oczekiwaną poprawę estetyki przestrzeni miejskich oraz poprawę stanu technicznego obiektów mieszkalnych.

Belsk Duży, predysponujące do funkcji lokalnego ośrodka wzrostu całej gminy, będące centrum obsługi administracyjnej, kulturalnej, oświatowej, jak też lokalnym centrum gospodarczym – charakteryzuje się znacznym stopniem degradacji przestrzeni, jej niską jakością, nieuporządkowaniem struktury przestrzennej, niską estetyką wielu miejsc, zarówno publicznych, ale przede wszystkim prywatnych posesji, podwórek, miejsc parkingowych, otoczenia obiektów mieszkalnych oraz samych obiektów mieszkalnych. Analiza problemów technicznych pokazała, że pomimo, że miejscowość stanowi swoiste centrum gminy obejmuje jednak również tereny nieuporządkowane po dawnych budyniach przemysłowych- na zdjęciu prezentowane są tereny nieopodal sklepu spożywczego na których w zaplanowane zostało posadowienie budynku użyteczności sklepu powierzchniowego. Potwierdziła to wizja terenowa – której efektem jest materiał zdjęciowy.

Zdjęcie 3 Okolice ronda im. Powstańców Styczniowych

Źródło: opracowanie własne

Z uwagi na bliskość drogi wojewódzkiej w miejscowości notowane są wyższe niż średnia gminna liczba wypadków i kolizji drogowych. Jedynie w 2021 r. odnotowano 13 wypadków i kolizji drogowych (14%). Porównywalna liczba notowana była jedynie w Odrzywołku, przez który przebiega ruchliwa droga wojewódzka oraz Zaborów leżący przy trasie krajowej S7.

Belsk Duży to miejscowość popegeerowska z blokami piętrowymi po danym PGR. Główną przyczyną natężenia problemów środowiskowych na terenie Belska Dużego notuje się dużą liczbę źródeł ciepła wymagających wymiany. Budynki po PGR są opalane częściowo węglem, częściowo gazem. Mieszkańcy nie decydują się na wymianę pieców na gaz gdyż obawiają się wyższych rachunków za energię. Teren jest zatem potencjalnym miejscem realizacji licznych projektów dotyczących podniesienia jakości życia mieszkańców – mających na celu przebudowę kotłowni gazowej, docieplenie ścian. W przylegających do budynków mieszkalnych komórkach składowany jest opał, komórki wykorzystywane są również do magazynowania i hodowli gołębi.

Zdjęcie 4 Wybrane zabudowania mieszkalne i komórki w Belsku Dużym

Źródło: opracowanie własne

Natężenie problemów społecznych wynika z większej liczby mieszkańców niż w innych miejscowościach gminy, choć gęstość zaludnienia jest na poziomie niższym niż średnia gminna. Na terenie Ponad 25% stwierdzonych przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych i przestępstw gospodarczych, w tym czyny karalne nieletnich tj. do 17-tego roku w gminie odnotowano właśnie w Belsku Dużym. Na terenie notuje się, podobnie jak w całej gminie problem depopulacji. Oznacza to, że każdego roku z obszaru rewitalizacji w Belsku Dużym ubywała dość pokaźna liczba osób. Można założyć, że migrują głównie osoby w wieku produkcyjnym, w dużej mierze poszukujące lepszych warunków do życia. Negatywne zjawiska migracji korespondują więc z negatywnymi zjawiskami związanymi z ubóstwem oraz bezrobociem. Tym samym można wysnuć wniosek, że obszar rewitalizacji ubożeje w kapitał ludzki. Warto także zaznaczyć, że dość pokaźny odsetek migracji, to migracja do większych miast Grójec, Radom i oczywiście Warszawa. Potwierdza to tezę, że przyczyną migracji są warunki związane z jakością życia oraz chęcią poprawy statusu materialnego. Kolejnym problemem jest bardzo wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego, widoczne w liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (32,45). Analiza przyczyn negatywnych zjawisk z w sferze społecznej ujawniła, że w Belsku Dużym znajdują się trzy sklepy spożywcze, do których przyjeżdżają mieszkańcy z okolicznych miejscowości i osoby przyjezdne. Z uwagi na centralny charakter miejscowości stanowi ona punkt przesiadkowy do dalszych podróży mieszkańców przyjeżdżających z większych miast do innych miejscowości gminy. Dodatkowy napływ osób z poza gminy jest skutkiem wzmożonego ruchu po dwóch drogach wojewódzkich. Pojawia się zatem dużo osób, co powoduje natężenie problemów społecznych i większą liczbę notowanych wykroczeń przez policję.

Tabela 3 Analiza SWOT podobszaru rewitalizacji Belsk Duży

Mocne strony:	Słabe strony:
— Naturalne centrum gminy, gdzie zlokalizowany jest Urząd Gminy Belsk Duży — Rezerwat „przyrody „Modrzewina” w Belsku Dużym — Kościół Parafialny Świętej Trójcy i plebania w Belsku Dużym — Dobra kondycja lokalnych przedsiębiorstw	— Zwiększony ruch pojazdów na drodze wojewódzkiej przechodzącej przez Belsk Duży — Wyższy niż średnia gminy liczba osób korzystających z pomocy socjalnej z tytułu alkoholizmu — Notowana depopulacja mieszkańców głównie w kierunku większych miast, Grójec, Warszawa, Radom — Bardzo wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego — Niska świadomość mieszkańców, w szczególności w kwestii dot. estetyki, za dbania o części wspólne – co wskazuje na niski poziom kapitału społecznego

	— Miejscowość popegeerowska z problemem bezrobocia blokami ogrzewanymi kotłami węglowymi
Szanse:	Zagrożenia:
— Możliwość rozwoju centrum gminy — Dostępność funduszy dotacyjnych na budowę lub przebudowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, kulturowej lub turystycznej — Dostępność środków na modernizację obiektów zabytkowych	— Konieczność zwiększenia nakładów na rzecz obiektów zabytkowych — Niedostatek środków finansowych, w odniesieniu do skali potrzeb rewitalizacyjnych, w szczególności związanych z poprawą stanu technicznego obiektów mieszkalnych oraz estetyki przestrzeni – co związane jest z ograniczeniem dostępności funduszy zewnętrznych oraz niskim poziomem zamożności mieszkańców gminy i miejscowości — wzrost wartości sprzedanego alkoholu w Gminie, — brak funkcjonowania grup samopomocowych na terenie Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Analiza potencjałów podobszaru rewitalizacji Wilczogóra-Złota Góra

Wilczogóra-Złota Góra to sołectwo składające się z dwóch miejscowości Wilczogóra i Złota Góra licząca 264 mieszkańców i 4,94 km² powierzchni, co stanowi odpowiednio 4,17% i 4,56% ogólnej ludności i powierzchni Gminy Belsk Duży. Złota Góra jest podzielona na 3 fragmenty znajdujące się dookoła Wilczogóry. Wieś szlachecka położona była w drugiej połowie XVI wieku w powiecie grójeckim ziemi czerskiej województwa mazowieckiego. W sołectwie odnotowano natężenie problemów społecznych dotyczące większej liczby beneficjent środowiskowej pomocy społecznej, niższą niż średnia gminy liczbą ludności w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców oraz wyższą niż średnia gminy liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców. Mniejsze jest również zainteresowanie spotkaniami wiejskimi niż jest to notowane w innych miejscowościach. Według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba ludności we wsi Wilczogóra to 165, co w stosunku do liczby mieszkańców na koniec 2021 r. pokazuje znaczący spadek ludności i wyludnianie miejscowości. Problemem społecznym jest niewielki potencjał dochodowy części mieszkańców, w tym wysoka koncentracja rodzin korzystających z OPS. Duże znaczenie ma tutaj pogłębiające się zjawisko starzenia się społeczeństwa. Brak systemowych działań w warstwie społecznej powoduje utrwalanie i dziedziczenie postaw bierności zawodowej i obywatelskiej mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji.

Pomimo mniejszego niż w innych miejscowościach zainteresowania aktywnością społeczną mieszkańcy chętnie korzystają ze swoich praw wyborczych i frekwencja wyborcza jest na średnim poziomie. Z uwagi na małą liczebność miejscowości nie tam obecnie miejsca spotkań

dla mieszkańców i dedykowanej dla tej miejscowości świetlicy wiejskiej. W miejscowości funkcjonuje prężnie działająca OSP w Wilczogórze, lecz budynek straży wymaga gruntownej modernizacji i remontu.

Pod względem gospodarczym sołectwo Wilczogóra-Złota Góra jest typową miejscowością w Gminie w której prowadzona jest działalność sadownicza i rolnicza. Mniejsza niż średnia gminy jest liczba przedsiębiorców prowadzących swoją działalność na terenie miejscowości. Jeden z nielicznych sklepów spożywczych w miejscowości w ostatnim czasie został zamknięty, a budynek jest obecnie do wynajęcia. W sołectwie zinwentaryzowano 100 kotłów do wymiany na podstawie inwentaryzacji źródeł ciepła (kotły klasy 3 i pozaklasowe), co przy notowanej liczbie mieszkańców 267 wskazuje na znaczący problem w tym zakresie. Konieczne jest podjęcie działań osłonowych skierowanych do mieszkańców którzy ponosić będą dodatkowe koszty z tytułu wymiany kotłów węglowych na ekologiczne i zwiększonych kosztów grzewczych opalania gazem. Niemal każde z gospodarstw posiada zinwentaryzowane źródło ciepła do wymiany. Na terenie miejscowości notuje się również budynki pokryte azbestem, który powinien być usuwany i utylizowany zgodnie z obowiązującymi normami ochrony środowiska.

Właścicielem Wilczogóry był Edward Dembowski, filozof, krytyk literacki, jeden z przywódców powstania w Krakowie w 1846r. Po jego śmierci na licytacji Wilczogórę Władysław Miniewski sędzia pokoju, poeta, dramatopisarz, który w „Strofach o Grójeckiem” przedstawił piękno wsi. Tu przyszedł na świat jego syn Władysław Józef Miniewski, polski generał, powstaniec z 1863 kawaler orderu „Virtuti Militari” i Krzyża Walecznych. Pochowany został na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie. Na terenie Wilczogóry znajduje się zrujnowany Dwór, który jest obecnie wpisany do gminnej ewidencji zabytków. Dwór powstał ok. 1840 roku, dobudowany do starszego parterowego dworu, zniszczonego w czasie I wojny światowej. W początkach XIX w. folwark był własnością wychowanki Izabeli z Flamingów Czartoryskiej, Justyny Jastrzębiec Świąćickiej, która w 1790 roku wyszła za mąż za wdowca, Michała Ambrożego Józefa Korwin Kochanowskiego (1757-1832), podwojewodziego radomskiego, posła na Sejm Wielki, Królewskiego szambelana, potomka Kacpra, brata Jana, wybitnego poety, autora m.in. Trenów i Odprawy posłów greckich. Potencjałem obszaru rewitalizacji jest jego zabytkowy charakter obiektu i możliwość pozyskania środków dotacyjnych na restaurację zabytków nieruchomych.

Zdjęcie 4 Ruiny dworu w Wilczogórze

Źródło: opracowanie własne

Pozostałością po Kółkach Rolniczych w miejscowości Złota Góra jest kompleks budynków gospodarczych, które zostały w 2021 r. nabyte na własność przez Gminę. Miejsce to służyło okolicznym rolnikom do skupu owoców i sprzedaży opryski, co można utożsamić z dzisiejszym działaniem grup producenckich. W latach dziewięćdziesiątych spółdzielnia upadła a tereny popadły w ruinę. Teren jest pokryty zrujnowanymi i zniszczonymi zabudowaniami, lecz jego położenie przy głównej asfaltowej drodze stanowi potencjał do przekształcenia tego terenu w miejsce użyteczności publicznej np. ogólnodostępną świetlicę wiejską czy też dom pomocy środowiskowej.

Zdjęcie 5 Pozostałości zabudowań gospodarskich po Spółdzielni Kółek Rolniczych Żłota Góra

Źródło: opracowanie własne

W miejscowości notuje się wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej 2,4 osoby na 100 mieszkańców w stosunku do średniej gminy wynoszącej 2,9. Wskazane jest również, o ile to możliwe, wykorzystanie dodatkowych instrumentów i źródeł wsparcia, np. dostępnych w ramach środków unijnych 2021-2027 na rozwój kompetencji i zaangażowania społecznego, czy potencjału organizacji pozarządowych. Te dane korespondują z wynikami badań z mieszkańcami gminy. Uważają oni, że w pierwszej kolejności działania rewitalizacyjne powinny przeciwdziałać bezrobociu, w szczególności poprzez przyciąganie inwestorów i rozwój przedsiębiorczości. Prowadzenie działań mających na celu ograniczenie poziomu bezrobocia na obszarze rewitalizacji, a w szczególności bezrobocia długotrwałego, powinno odbywać się m.in. poprzez wzmocnienie potencjału gospodarczego tego obszaru. Dzięki działaniom prowadzonym na rzecz wzmocnienia potencjału gospodarczego możliwe jest eliminowanie negatywnych zjawisk społecznych. Kluczowymi słabościami podobszaru jest natężenie problemów społecznych spowodowanych znaczną liczbą mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, brak miejsc rekreacji dla mieszkańców, istniejące zdegradowane tereny zielone oraz infrastruktura niszcząca po Spółdzielni Kółek Rolniczych, która może zostać wykorzystania na cele społeczne mieszkańców.

Tabela 4 Analiza SWOT podobszaru rewitalizacji Wilczogóra-Złota Góra

Mocne strony:	Słabe strony:
— Dobrze rozwinięta sfera działalności rolniczej i sadowniczej — Duża liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym — Korzystny poziom frekwencji wyborczej — Dobry stan dróg gminnych i lokalnych	— Zły stan zabytkowego budynku dworu w Wilczogórze — Duża liczba obiektów pokrytych azbestem — Zdewastowane pozostałości po Kółkach Rolniczych Złota Góra — Niewielka liczba firm działających na tym terenie — Brak miejsc rekreacji dla mieszkańców — Istniejące zdegradowane tereny zielone
Szanse:	Zagrożenia:
— Dostępność funduszy dotacyjnych na budowę lub przebudowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, kulturowej lub turystycznej — Możliwość wykorzystania terenów stanowiących własność gminy na rzecz społeczności lokalnej i dostępność programów społecznych i społecznych DDOM, Kluby Seniora — Możliwość wykorzystania oferty kulturalno-oświatowo-historycznej	— Ubożenie społeczeństwa — Postępująca degradacja przestrzeni publicznych — Wyludnianie miejscowości

— Wzrost zainteresowania dziedzictwem kulturowym — Możliwość wykorzystania środków zewnętrznych na poprawę standardu dróg i budowa ścieżek rowerowych — Nadanie nowych funkcji kulturowych niszczącym budynkom	

Źródło: Opracowanie własne

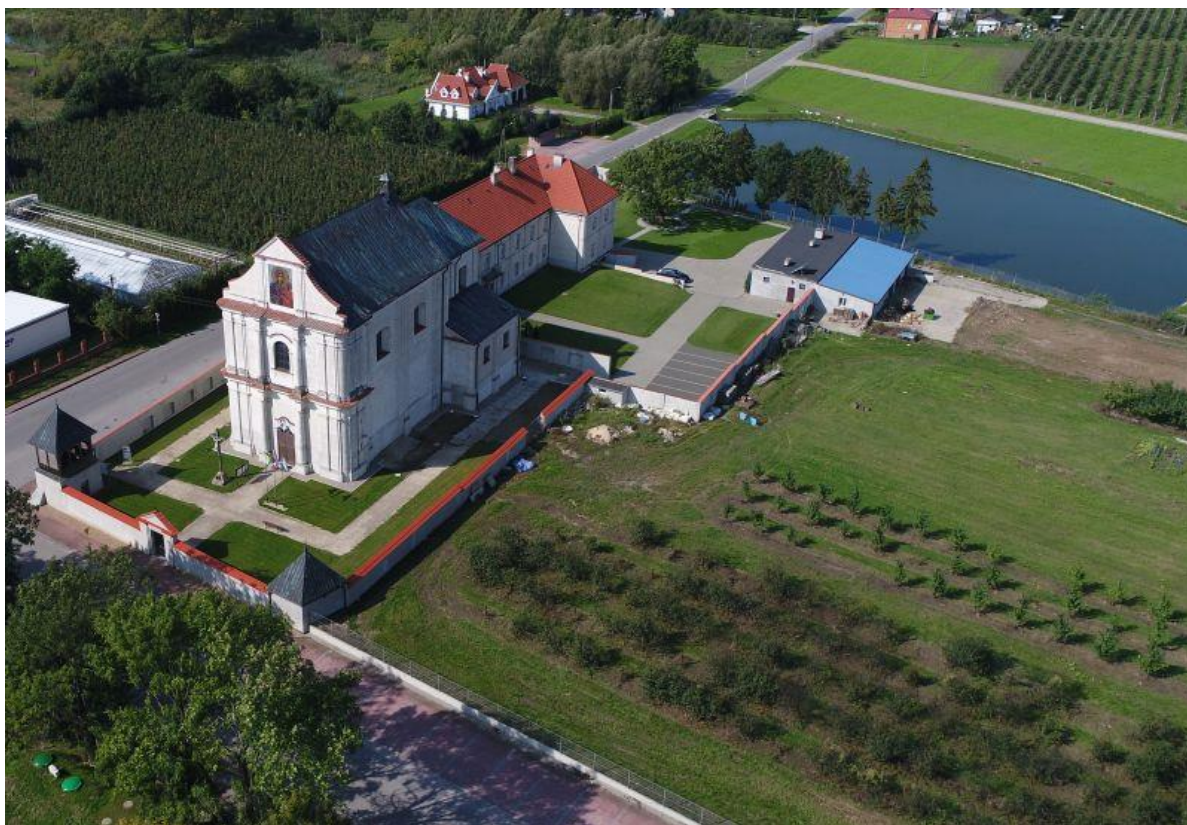
Analiza potencjałów podobszaru rewitalizacji Łęczeszycze

Łęczeszycze to miejscowość Gminy Belsk Duży licząca 528 mieszkańców i 9,77 km² powierzchni, co stanowi odpowiednio 8,34% i 9,08% ogólnej ludności i powierzchni Gminy Belsk Duży. Miejscowość zajmuje znaczą powierzchnię gminy i cechuje się produkcją rolną głównie sadownictwem. Łęczeszycze, postrzegane są w opinii mieszkańców jako region sadowniczy i miejscowość bogatsza niż inne części gminy szczególnie tam gdzie funkcjonowały PGR. W Łęczeszycach nie było PGR, nie notuje się zatem natężenia z tego powodu bezrobocia i marginalizacji niektórych mieszkańców, jak to ma miejsce w miejscowościach gdzie po likwidacji PGR-ów pozostała liczna część mieszkańców bez pracy; taka sytuacja notowana jest przykładowo w Sadowie Szlacheckim i Starej Wsi, gdzie dodatkowo zlokalizowane są lokale socjalne.

Przez wieś przebiega DW 728. Miejscowość jest siedzibą parafii pw. św. Jana Chrzyciela, należącej do dekanatu mogielnickiego, archidiecezji warszawskiej. W przylegających zabudowaniach do kościoła znajduje się klasztor paulinów. Parafia erygowana w 1392 przez Dobrogosta Nowodworskiego, bpa poznańskiego. Kościół drewniany wzmiankowany w 1603. Paulini z Jasnej Góry sprowadzeni tu w 1639 staraniem Mikołaja z Boglewic Boglewskiego, sędziego ziemi czerskiej, i jego żony Otylii z Żabickich. Z ich fundacji wzniesiono tu kościół (1640) i klasztor (po 1654), które spłonęły w 1700. Odbudowane w 1724 z inicjatywy Konstantego Moszyńskiego, przeora i prowincjała zakonu oraz bpa inflanckiego. Parafia erygowana w 1654. Kasata konwentu w 1819. Przywrócenie paulinów w 1967. Obecny kościół par. z 1724, pw. św. Jana Chrzyciela, barokowy, murowany z cegły, tynkowany, jednonawowy. Klasztor Łęczeszyczy przez długi czas spełniał rolę „spichlerza i zaplecza gospodarczego” dla konwentu warszawskiego paulinów. Po zajęciu tych terenów przez Prusy dobra klasztorne zostały zabrane przez rząd. To spowodowało ciężkie warunki materialne tutejszego klasztoru. Z tego powodu w 1804r. w Łęczeszycach pracowało już tylko czterech ojców paulinów. Od 1711 roku pielgrzymi z Warszawy, gościnnie witani i podejmowani, zatrzymywali się jakby w przedsionku Sanktuarium Jasnogórskiego, by pokrzepić ducha i zbierać siły do dalszej drogi.

Zdjęcie 8 Kościół Parafialny pw. Św. Jana Chrzciciela z Klasztorem Paulinów w Łęczeszycach

Źródło: <http://www.belskduzy.pl/info/zawartosc/87/>

W 1967r. na życzenie ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego prymasa Polski, arcybiskupa metropolity warszawskiego i gnieźnieńskiego – paulini ponownie objęli kościół i klasztor. Przy pomocy Kurii Generalnej i ofiarności wiernych odrestaurowano klasztor i przeprowadzono kapitalny remont kościoła. Tę gruntowną odnowę budynków sakralnych dokonano pod kierunkiem administratora generalnego O. Cypriana Kubika, który został mianowany pierwszym paulinem-proboszczem w Łęczeszycach po ich przekazaniu Zakonowi. W 2009 roku wymieniono w budynku klasztornym instalacje CO, a w 2010 wymieniono dach oraz wyremontowano część pomieszczeń w klasztorze. W latach późniejszych przeprowadzone zostały prace wokół budynku kościoła, oraz w samym kościele, gdzie m.in. odrestaurowano zabytkową ambonę oraz chrzcielnicę. Do rejestru zabytków wpisane są również drewniana dzwonnica oraz cmentarz parafialny z mogiłami żołnierskimi z 1939 r. Ten ważny dla gminy i jej mieszkańców zabytek z XVI wieku wymaga jednak znacznych inwestycji szczególnie z uwagi na brak rozwiązanego problemu zalewanych fundamentów. Obecnie są one osłonięte płytami pilśniowymi, które przeciekają w okresach zimowych i jesiennych. W pobliskim Lesie Łęczeszyckim znajduje się miejsce pamięci narodowej – zbiorowa mogiła 7 osób rozstrzelanych przez Niemców w październiku 1944 (można się do niej dostać niebieskim szlakiem dojściowym albo od szosy, po drogowskazie od str. wsi Skowronki).

Zdjęcie 6 Jedna z dróg gminnych w Łęczeszycach oraz odpady po robotach budowlanych składowane przy drodze gminnej

Źródło: opracowanie własne

Pod względem problemów środowiskowych specyfiką miejscowości jest duża liczba gospodarstw w których konieczne jest dokonanie wymiany źródła ciepła. Na terenie zidentyfikowano liczne gospodarstwa uboższe, w których konieczne jest zapewnienie wsparcia finansowego w wymianie nie ekologicznych kotłów węglowych.

Na terenie miejscowości zlokalizowana jest również jedna z czterech szkół podstawowych w Gminie Belsk Duży SP im. Romualda Traugutta w Łęczeszycach. Szkoła w Łęczeszycach wybudowana została w latach 1936-1938. Dotychczas szkoła, do której uczęszczały dzieci z tutejszej okolicy znajdowała się w Wólce Łęczeszyckiej. Mieściła się w budynku murowanym wybudowanym na ten cel w 1919 roku. Do szkoły uczęszcza 64 dzieci w oddziałach szkolnych, 21 dzieci w oddziałach przedszkolnych i zatrudnionych jest 18 nauczycieli. Budynek szkoły wymaga działań inwestycyjnych głównie związanych z ociepleniem, remontem elewacji i dachu.

Zdjęcie 7 Budynek PSP im. Romualda Traugutta w Łęczeszycach

Źródło: opracowanie własne

Analiza problemów społecznych pokazała, że w miejscowości znacząca jest liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych i przestępstw gospodarczych, w tym czyny karalne nieletnich tj. do 17-tego roku życia. Na podstawie danych policji w 2021 r. odnotowano tam 11 takich przypadków spośród 89 wszystkich przypadków na terenie Gminy. Stanowił to 12% wszystkich zdarzeń na terenie gminy. W miejscowości działa sklep spożywczo-alkoholowy, co powoduje że jest to miejscowość odwiedzana przez mieszkańców z pobliskich miejscowości, gdzie nie ma takich sklepów. Z uwagi na lokalizację szkoły podstawowej i sklepu stanowi większe niż można byłoby wskazać na podstawie danych o liczbie mieszkańców skupisko ludności. Na terenie miejscowości odnotowano również większą niż średnia gminy liczbę kolizji drogowych. Tak wysoka liczba wynika ze specyfiki obszaru graniczącego z centrum gminy i przebiegającą przez miejscowość siecią dróg dojazdowych do drogi wojewódzkiej nr 728 Grójec – Mogielnica. W Łęczeszycach wiele dróg gminnych są to jeszcze drogi gruntowe. Drogi są niszczone ponieważ wjeżdża na nie ciężki sprzęt ciągnący wielotonowe przyczepy i maszyny rolnicze. Również niektóre drogi powiatowe są w okresach jesiennych zupełnie nieprzejezdne, co powoduje problemy mieszkańców z komunikacją. Rozwiązaniem problemów technicznych powinno być przeanalizowanie możliwości utwardzenia i wyspania kamienia na niektóre z częściej uczęszczanych dróg gminnych.

Tabela 5 Analiza SWOT podobszaru Łęczeszycy

Mocne strony:	Słabe strony:
— Ośrodek edukacyjny gminy lokalizacja Publiczna SP im. Romualda Traugutta w Łęczeszycach — XVI wieczny kościół wraz z klasztorem paulinów — Korzystny poziom frekwencji wyborczej — Dobry stan dróg gminnych i lokalnych — Obszar bogaty w obiekty stanowiące elementy dziedzictwa materialnego i przejawy dziedzictwa niematerialnego — Bliskość drogi wojewódzkiej nr 728 i rozbudowany system dróg gminnych — 1 sklep spożywczy — Punkt bezpłatnego internetu dla mieszkańców — Place zabaw dla dzieci i młodzieży	— Brak remontu SP i odpływ uczniów do innych placówek oświatowych, np. do Belska Dużego — Duża liczba notowanych kolizji drogowych oraz przestępstw i wykroczeń stwierdzonych nie obejmujących zdarzeń drogowych i przestępstw gospodarczych, w tym czyny karalne nieletnich tj. do 17-tego roku życia — Duża liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym — Zły stan niektórych dróg gminnych — Niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektu SP w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska — Większa liczba notowanych występów związanych i notowane przypadku dewastacji ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej

Szanse:	Zagrożenia:
— Dostępność funduszy dotacyjnych na budowę lub przebudowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej, kulturowej lub turystycznej — Dostępność środków na modernizację obiektów zabytkowych/ Do najważniejszych tego typu źródeł zaliczyć trzeba: Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych PFRON, Fundusz Kościelny, Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, programy operacyjne związane z infrastrukturą i środowiskiem, rozwojem obszarów wiejskich oraz regionalne programy operacyjne — Budowanie dziedzictwa kulturowego gminy o potencjał zabytków nieruchomych — Wzrost zainteresowania dziedzictwem kulturowym i turystyką kulturową — Możliwość wykorzystania środków zewnętrznych na poprawę standardu dróg i budowa ścieżek rowerowych — Nadanie nowych funkcji kulturowych niszczącym budynkom	— Ubożenie społeczeństwa i migracja — Postępująca degradacja przestrzeni publicznych — Ograniczona dostępność środków na termomodernizację obiektów użyteczności publicznej — Brak środków na wkład własny beneficjentów korzystających ze środków na modernizację infrastruktury

Źródło: Opracowanie własne

Analiza potencjałów podobszaru rewitalizacji Oczesały

Oczesały to miejscowość licząca 132 mieszkańców i obejmująca 3,98 km² powierzchni, co stanowi odpowiednio 2% i 3,7% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Belsk Duży i jej powierzchni gminy. Głównym potencjałem miejscowości jest Park dworski o pow. 9 ha pozostały po dawnym, nieistniejącym dziś dworze z I poł. XIX w. Park podworski w Oczesałach jest wpisany do rejestru zabytków od 1985 rok. W Oczesałach znajdował się dwór, który należał do rodziny Suskich. Został on rozebrany po wojnie przez miejscową ludność, a materiały budowlane użyto do zabudowań wiejskich. W Oczesałach urodził się Stanisław Nowicki, major Wojska Polskiego, kawaler orderu Virtuti Militari V klasy (przyznany za bitwę pod Mokrem w wojnie z bolszewikami w latach 20. XX w.). Obecnie terenem parku zarządza gmina. Zakończone zostały prace remontowe przy budowie stawów i ciągów wodnych; rozbudowano rowów melioracyjny, na terenie parku objętego ochroną konserwatorską oraz odbudowano cztery istniejące zdegradowane stawy rybne, usytuowane w układzie paciorkowym na terenie parku. Na terenie parku możliwa jest budowa ciągów pieszo jezdnych, ścieżek, parkingów, toalet, wjazdów i wyjazdów, budowa ogrodzenia z bramami, mała architektura, place zabaw, altany, ławki, ścieżki

edukacyjne, kładki, pomosty. Oczekiwane przez mieszkańców jest nasadzenia krzewów i drzew oraz oświetlenie. Miejsce po podjęciu działań modernizacyjnych mogłoby służyć mieszkańcom i turystom. Przez ten teren przebiega trasa planowanego międzynarodowego szlaku rowerowego VeloMazowia zaprojektowanego przez PTTK.

Zdjęcie 8 Stawy w parku w Oczesałach

Źródło: E. Tomasiak, Urząd Gminy Belsk Duży

W Oczesałach odnotowano wyższą niż średnia gminy wartość ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób. Wyższa wartość wskaźnika wskazuje na starzejące się społeczeństwo, a tym samym może oznaczać zmianę sposobu funkcjonowania danej przestrzeni gminy oraz na konieczność rozwijania specyficznych dla starzejącego się społeczeństwa usług. W miejscowości notuje się również większą niż średnia gminy liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, co przy relatywnie małej liczbie mieszkańców wskazuje na występowanie problemów społecznych. W miejscowości niski jest stopień zaangażowania mieszkańców w aktywność społeczną mierzony liczbą osób uczestniczących z spotkaniach wiejskich, co jednak nie przekłada się na średni, jak na poziom gminy poziom frekwencji w wyborach.

Tabela 6 Analiza SWOT podobszaru rewitalizacji Oczesały

Mocne strony:	Słabe strony:
— Zabytkowy park w Oczesałach — Wyremontowane kompleks stawów i ciągów wodnych łączących je ze sobą użytkowany przez koło wędkarskie	— Natężenie problemów obciążenia demograficznego spowodowane wyższą niż średnia gminy liczbą mieszkańców w wieku poprodukcyjnym
Szanse:	Zagrożenia:

— Możliwość rozwoju parku jako miejsca rekreacji mieszkańców i osób przyjezdnych — Możliwość pozyskania kolejnych środków na renowację stawów w zabytkowym parku w Oczesałach	— Konieczność zwiększenia nakładów na rzecz obiektów zabytkowych i terenów zielonych — Starzenie się ludności i zagrożenie migracją do okolicznych ośrodków miejskich

Źródło: Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla Gminy Belsk Duży

Rozdział IV. Wizja wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i cele rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje wizję obszaru rewitalizacji i cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk

Wizja obszaru rewitalizacji określa stan docelowy, któremu należy podporządkować wszystkie zaplanowane działania. Docelowy wizerunek obszaru rewitalizacji będzie charakteryzować się wysoką atrakcyjnością zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych interesariuszy obszaru. Wizja zostanie osiągnięta w wyniku wdrożenia zaplanowanych działań, mających na celu ograniczenie lub eliminację zjawisk kryzysowych w sferze: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. Wizja obszaru rewitalizacji kształtuje się następująco:

Wizja Obszar rewitalizacji miejscem, w którym realizowane są przedsięwzięcia angażujące wszystkie grupy społeczne do zwiększenia stopnia ich uczestnictwa w życiu publicznym. Na obszarze rewitalizacji problem nadmiernego korzystania z pomocy społecznej zostanie zminimalizowany w wyniku podjętych działań rewitalizacyjnych i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Obszar rewitalizacji stał się miejscem wykorzystującym potencjał przyrodniczy na rzecz rozwoju całej gminy.

Realizacja wizji obszaru po podjęciu działań rewitalizacyjnych wymaga konieczności zdefiniowania celów strategicznych i przyporządkowania im celów operacyjnych, a także wskazania konkretnych projektów niezbędnych do realizacji w procesie rewitalizacji. Aby prowadzony proces rewitalizacji zakończył się pomyślnie określony został główny cel realizacji:

Cel główny: zminimalizowanie skali występowania negatywnych zjawisk i obszarów problemowych, a także zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy, oparty na zaangażowaniu mieszkańców i innych grup interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji

Powyższemu celowi głównemu odpowiadają cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki interwencji zaprezentowane poniżej.

Cel szczegółowy 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji

Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu funkcjonalności i estetyki obszaru rewitalizacji z jednoczesną poprawą stanu środowiska naturalnego

Realizacja poniższych celów strategicznych doprowadzi do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz przyczyni się do aktywizacji lokalnej społeczności. Należy podkreślić, że zaplanowane przedsięwzięcia, które są dopasowane do wyznaczonych celów i kierunków działań przyczynią się do minimalizowania skali zjawisk kryzysowych nie tylko na obszarze rewitalizacji, ale również na terenie całej gminy.

Rozdział V. Projekty rewitalizacyjne

Niniejszy rozdział opisuje listę głównych i pozostałych projektów rewitalizacyjnych. Każdy projekt zawiera opis obejmujący, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji oraz charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

W toku konsultacji społecznych przeprowadzonych w trakcie opracowywania programu wyodrębniono najlepiej przygotowane projekty, które wpisują się w założenia niniejszego dokumentu. W Programie zostały projekty, które będą wdrażane przez UG oraz partnerów społecznych. Wnioskodawcami środków pochodzących z Unii Europejskiej będą również inne podmioty, zainteresowane rozwojem w ramach określonych celów rewitalizacji. Wskazane przedsięwzięcia są zgodne z założeniami funduszy strukturalnych udostępnianych w okresie programowania. W Programie zostały ujęte przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które będą wdrażane przez UG oraz partnerów społecznych. Poniżej zaprezentowane zostały projekty rewitalizacyjne służące realizacji celów GPR. Planowany budżet projektów rewitalizacyjnych do 2030 roku szacowany jest na ponad 22,4 mln zł. Szczegółowy opis projektów rewitalizacyjnych ujętych w programie znajduje się w załączniku do GPR.

1. Rewaloryzacja Parku w Oczesałach

Projekt podstawowy

2. Zagospodarowanie terenu po Kółkach Rolniczych w Złotej Górze na cele użyteczności publicznej

Projekt podstawowy

3. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym

Projekt podstawowy

4. Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Łęczeszycach

Projekt podstawowy

5. Ekologiczna i kulturalna aktywizacja mieszkańców

Projekt uzupełniający

6. Integracja działań społecznych skupionych na terenie nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym

Projekt uzupełniający

7. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji

Projekt uzupełniający

Poniżej zaprezentowano zestawienie kosztów projektów rewitalizacyjnych i harmonogram ich wdrożenia:

Tabela 4 Budżet i harmonogram planowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych

PROJEKTY REWITALIZACYJNE	Szacunkowe nakłady finansowe w zł zakładane w latach 2022-2030	Okres realizacji projektu rewitalizacji								
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Rewaloryzacja Parku w Oczesałach <i>Projekt podstawowy</i>	6 000 000 zł									
2. Zagospodarowanie terenu po Kółkach Rolniczych w Złotej Górze na cele użyteczności publicznej <i>Projekt podstawowy</i>	5 000 000 zł									
3. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym <i>Projekt podstawowy</i>	6 000 000 zł									
4. Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Łęczeszycach <i>Projekt podstawowy</i>	5 000 000 zł									
5. Ekologiczna i kulturalna aktywizacja mieszkańców <i>Projekt uzupełniający</i>	200 000 zł									

6. Integracja działań społecznych skupionych na terenie nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym <i>Projekt uzupełniający</i>	200 000 zł									
7. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji <i>Projekt uzupełniający</i>	80 000 zł									

Źródło: opracowanie własne

Rozdział VI. Mechanizmy integrowania projektów rewitalizacyjnych

Niniejszy rozdział opisuje mechanizmy integrowania projektów rewitalizacyjnych

Projekty rewitalizacyjne zaplanowane w GPR mają bardzo zróżnicowany charakter. Jakkolwiek służą wspólnie realizacji celów programu, to jednak – w wymiarze praktycznym – mogą ze sobą kolidować, merytorycznie lub przestrzennie, osłabiając się wzajemnie albo rodząc problemy w realizacji. Stąd potrzeba zaplanowania efektywnych mechanizmów faktycznej koordynacji i integracji różnorodnych przedsięwzięć (zarówno „twardych” jak i „miękkich”), a także łagodzenia napięć, jakie mogą zaistnieć między poszczególnymi działaniami/przedsięwzięciami czy też rezultatami realizacji. W Programie zintegrowano różne działania służące realizacji celów rewitalizacji, w związku z czym zachowana została komplementarność dokumentu w aspektach odnoszących się do zaplanowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Kompleksowe rozwiązanie problemów jest nadrzędnym celem realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, występujących na obszarze zdegradowanym. Poniżej zaprezentowano mechanizmy zachowania komplementarności działań (projektów) na poziomie programu w ujęciu przestrzennym, problemowym.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU PRZESTRZENNYM

Przedsięwzięcia ujęte w programie skoncentrowane są na rozwiązaniu określonych problemów istniejących na wybranych obszarach – podobszarach rewitalizacji. Poszczególne projekty dopełniają się wzajemnie w ujęciu przestrzennym, a także zostały skonstruowane w oparciu o cel, którym jest zniwelowanie problemów społecznych, w związku z czym działania podejmowane są kompatybilne względem siebie. Przedsięwzięcia nie prowadzą do marginalizacji społecznej oraz wykluczenia, a ich celem jest reintegracja społeczna osób wykluczonych. Planowane działania są komplementarne względem obszaru, na którym będą realizowane, a w szczególności odnoszą się do obszaru, który jest objęty największą koncentracją problemów i negatywnych zjawisk. Poniżej tabela pokazująca rozmieszczenie projektów:

Tabela 5 Lokalizacja poszczególnych projektów rewitalizacyjnych na podobszarach rewitalizacji Gminy Belsk Duży

Projekty rewitalizacyjne	Obszar realizacji projektu rewitalizacyjnego			
	Podobszar Bielsk Duży	Podobszar Wilczogóra- Złota Góra	Podobszar Łęczeszyce	Podobszar Oczesały
1. Rewaloryzacja Parku w Oczesałach Projekt podstawowy				<i>Działka 110, obręb 117 Oczesały</i>
2. Zagospodarowanie terenu po Kółkach Rolniczych w Złotej Górze na cele użyteczności publicznej Projekt podstawowy		<i>Dz. ew. 5 obręb Złota Góra</i>		

3. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym Projekt podstawowy	<i>Działka 15/30, 15/31, 15/29, fragment działki 10/1, 10/3, 15/25 obręb Belsk Duży</i>			
4. Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Łęczeszycach Projekt podstawowy			<i>Dz. ew. 118, 119/1, 119/4, 121, obręb Łęczeszyce</i>	
5. Ekologiczna i kulturalna aktywizacja mieszkańców Projekt uzupełniający	<i>Cały obszar rewitalizacji</i>			
6. Integracja działań społecznych skupionych na terenie nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym parku w Oczesałach Projekt uzupełniający	<i>Cały podobobszar rewitalizacji</i>			<i>Cały obszar rewitalizacji</i>
7. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji Projekt uzupełniający	<i>Cały obszar rewitalizacji</i>			

Źródło: opracowanie własne

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU PROBLEMOWYM

Planowane przedsięwzięcia zostały stworzone po dokładnym zapoznaniu się z danymi pozyskanymi w trakcie wykonywania diagnozy oraz na podstawie działań partycypacyjnych, które były realizowane w trakcie przygotowywania Programu. Wynikają one również z potencjału rozwoju obszaru rewitalizacji, a także odpowiadają na potrzeby sygnalizowane w obszarach społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzenno-funkcjonalno-technicznym. Podstawowym obszarem komplementarności jest wzajemne oddziaływanie projektu inwestycyjnego - projektu 2. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym projektu miękkiego – projektu 6. Integracja działań społecznych skupionych na terenie nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym. Projekt miękki odnoszący się do prowadzenia działań edukacji ekologicznej realizowanych na obszarze całego obszaru rewitalizacji będzie bazować na projektach inwestycyjnych – przykładowo projekt Rewaloryzacja Parku w Oczesałach. Po dokonaniu inwestycji na tym terenie powstanie obszar dostępny dla mieszkańców do realizacji różnego rodzaju szkoleń, działań animacyjnych i sieciujących, co jest problemem identyfikowanym podczas prac diagnostycznych. Z kolei – projekt 7. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji to projekt komplementarny do każdego z projektów inwestycyjnych zaplanowanych w trzech miejscowościach Oczesały, Belsk Duży i Wilczogóra-Złota Góra. Ten projekt będzie dodatkowo realizowany przede wszystkim w nowo powstałej przestrzeni publicznej terenu pozostałym po Spółdzielni Kółek Rolniczych w Złotej Górze (projekt 2. Zagospodarowanie terenu po Kołach Rolniczych na cele użyteczności publicznej).

W poniższej tabeli zaprezentowany został stopień kompatybilności poszczególnych projektów rewitalizacyjnych względem siebie, który ukazuje stopień w jakim łączna realizacja planowanych działań doprowadzi do marginalizacji problemów występujących na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji.

Tabela 7 Wewnętrzne oddziaływanie projektów rewitalizacyjnych Gminy Belsk Duży

	1. Rewaloryzacja Parku w Oczesałach Projekt podstawowy	2. Zagospodarowanie terenu po Kółkach Rolniczych w Złotej Górze na cele użyteczności publicznej Projekt podstawowy	3. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym Projekt podstawowy	4. Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Łęczeszycach Projekt podstawowy	5. Ekologiczna i aktywizacja mieszkańców Projekt uzupełniający	6. Integracja działań społecznych skupionych na terenie nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym oraz parku w Oczesałach Projekt uzupełniający	7. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji Projekt uzupełniający
1. Rewaloryzacja Parku w Oczesałach Projekt podstawowy							
2. Zagospodarowanie terenu po Kółkach Rolniczych w Złotej Górze na cele użyteczności publicznej Projekt podstawowy							
3. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym Projekt podstawowy							
4. Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Łęczeszycach Projekt podstawowy							
5. Ekologiczna aktywizacja mieszkańców Projekt uzupełniający							

6. Integracja działań społecznych skupionych na terenie nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym parku w Oczesałach Projekt uzupełniający							
7. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji Projekt uzupełniający							

+2 – bardzo silne powiązanie	
+1 – silne powiązanie	
0 – neutralne powiązanie	

Źródło: Opracowanie własne

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU INSTYTUCJONALNO-PROCEDURALNYM

Zintegrowanie działań w ujęciu instytucjonalno-proceduralnym zagwarantowane zostało poprzez oparcie na idei otwartego rządu (ang. *Open government*). Model ten opiera się na idei zwiększenia zaangażowania obywateli w procesy rządzenia poprzez zapewnienie im dostępu do informacji i zasobów publicznych, a także stworzenie procedur umożliwiających uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji aktualnie należących do domeny publiczno-prawnej. W celu zachowania komplementarności działań na poziomie Programu rewitalizacji zaplanowano działania przypisane do Komitetu

Rewitalizacji oraz do UG. Model ten obejmuje „tradycyjne” działania wzmacniające demokrację partycypacyjną (takie jak konsultacje społeczne, czy dostęp do informacji publicznej) i uzupełnia je o nowe typy działań (takie jak dostęp do danych publicznych oraz ich ponowne wykorzystywanie przez obywateli). W ramach realizacji tego wymogu UG udostępniać będzie dane monitoringowe i ewaluacyjne dotyczące procesu rewitalizacji na stronie internetowej urzędu. Dodatkowo każdy z beneficjentów projektów rewitalizacyjnych będzie również udostępniać publicznie informacje sprawozdawcze z realizacji projektu na własnej stronie internetowej. Dla zapewnienia skuteczności procesu dane będą prezentowane za pośrednictwem Zespołu m.in. rewitalizacji, którego zadaniem będzie ocena stopnia możliwości zrozumienia dostępnych danych przez interesariuszy rewitalizacji i potrzeba ich przetworzenia (m.in. w formie grafów, broszur, diagramów). Idea otwartego rządu jest ściśle związana z postępującym rozwojem technologicznym, dostępnością cyfrowych narzędzi ułatwiających komunikację oraz usieciowieniem funkcjonowania jednostek i instytucji. Punktem wyjścia dla zastosowanej koncepcji są trzy wartości: przejrzystość, partycypacja i zaangażowanie oraz współpraca. Dwie dodatkowe to efektywność oraz otwartość, traktowana jako fundament pozostałych wartości oraz element składowy wszystkich działań na rzecz otwartego rządu. Na etapie wdrożenia Programu zamiast o partycypacji zapewnione zostały mechanizmy gwarantujące zaangażowanie poszczególnych gminnych instytucji i podmiotów publicznych. Program pozwala na efektywne współdziałanie różnych jednostek organizacyjnych gminy (w tym m.in. GOPS) oraz Policji i PUP w Grójcu. Planuje się zawarcie szczegółowych porozumień regulujących zakres i częstotliwość zbieranych danych sprawozdawczych.

Celem takiego podejścia jest udostępnienie danych i informacji dotyczących stopnia rozwiązania konkretnego problemu zidentyfikowanego na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji dla interesariuszy rewitalizacji. Dostęp do danych ma pozwolić interesariuszom monitorować skuteczność zmian społeczno-gospodarczych. **Dodatkowym celem będzie zrozumienie, gdzie i w jaki sposób wydawane są publiczne pieniądze.** Wymogi wynikające z projektów w zakresie rewitalizacji realizowane w perspektywie

finansowej UE 2021-2027 sprawiają, że istotnie na znaczeniu zyskują projekty o największym potencjale instytucjonalno-proceduralnym. Współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur zostanie zapewnione **na etapie programowania oraz na etapie wdrażania Programu**.

MECHANIZMY INTEGRUJĄCE – ETAP PROGRAMOWANIA PROGRAMU

- Identyfikacja wspólnych obszarów interwencji pomiędzy **Programem** a innymi programami pomocowymi **zapewniającymi możliwość dotacji zewnętrznych**
- Zaangażowanie w prace **Komitetu Rewitalizacji** podmiotów reprezentujących różne sektory społeczny, gospodarczy i publiczny
- Identyfikacja kategorii beneficjentów mogących wspólnie aplikować o wsparcie lub współpracować przy wdrożeniu

MECHANIZMY INTEGRUJĄCE – ETAP WDRAŻANIA PROGRAMU

- Skoordynowanie terminów składania wniosków i wyboru projektów w ramach powiązanych ze sobą działań w poszczególnych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych
- Współpraca **UG** z jednostkami samorządowymi (GOPS Gminy Belsk Duży)
- Monitorowane wdrożenia przez Komitet Rewitalizacji który będzie pełnił funkcję centrum łączności pomiędzy przedstawicielami UG, jednostek organizacyjnych, przedsiębiorcami oraz NGO's.
- Uruchomienie „banku projektów” mogących być uzupełnieniem projektów rewitalizacyjnych wpisanych do Programu – projekty zbierane w tym zakresie będą stanowić uzupełnienie już istniejących projektów rewitalizacyjnych lub ich rozwinięcie; analiza takich projektów będzie się odbywać na etapie raportu monitorującego wdrożenie GPR
- Wprowadzenie wymogu uzyskania pozytywnej opinii Komitetu Rewitalizacji załączanej do wniosku aplikacyjnego zaświadczonego o spójności projektu z celami programu
- Nawiązanie ponadlokalnej współpracy z sąsiednimi gminami wdrażającymi Program w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk we wdrożeniu Programu
- Ciągła analiza przez UG następstw podejmowanych decyzji dla polityki przestrzennej gminy
- Stałe monitorowanie przez UG warunków pozyskania dodatkowych środków wsparcia zewnętrznego w okresie programowania 2021-2027 (EFRR, EFS+, PS WRP na lata 2023-2027, inne publiczne środki krajowe, środki budżetu państwa)

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty, które zostały zapisane w Programie mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Głównym źródłem finansowania projektów wskazanych w Programie będą środki programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza na lata 2021-2027. Komplementarnie wykorzystane zostaną środki skierowane na wsparcie działań rewitalizacyjnych. Na etapie programowania Programu stwierdzono występowanie komplementarności międzyprogramowej z programami finansowanymi ze środków unijnych

zaplanowanych do pozyskania na realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych: środki własne gminy, środki budżetowe w ramach Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, PFRON, Programy MKiDN, FIO oraz Rządowego Programu Aktywności Społecznej Osób Starszych, WFOŚiGW, Jessica II. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Planuje się wykorzystanie również środków Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ŻOF) w okresie 2021+. Wykluczone zostało ryzyko podwójnego dofinansowania projektów rewitalizacyjnych.

MECHANIZMY ZACHOWANIA KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ W UJĘCIU MIĘDZYOKRESOWYM

O efektywnym połączeniu i skoordynowaniu zadań w ujęciu międzyokresowym stanowić będzie kontynuacja podjętych w poprzednim okresie działań, ale także istotna jest świadomość strategicznego wzmacniania ich w kolejnych okresach. GPR zachowuje ciągłość programową w stosunku do przedsięwzięć zaplanowanych realizacji realizowanych w lata 2016-2023. Jak już wskazano we wcześniejszej części opracowania Gmina uchwaliła program rewitalizacji. W programie z 2017 roku pojawiło się co prawda projekty, które będą rozwijane i kontynuowane w ramach nowego programu rewitalizacji – tj. projekt I.5. Zagospodarowanie terenu przy zbiorniku wodnym w m. Belsk Duży z przeznaczeniem na sport i rekreację, którego kierunkiem działań miało być stworzenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy - Gmina nie posiada zatem doświadczeń w prowadzeniu działań rewitalizacyjnych.

Rozdział VII. Opis powiązań programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Niniejszy rozdział zawiera opis powiązań Programu z dokumentami strategicznymi, planistycznymi i operacyjnymi na poziomie gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych, a także opis powiązań z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

W niniejszym rozdziale zostało przedstawione powiązanie Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi Gminy Belsk Duży. Przeanalizowano dokumenty strategiczne i planistyczne z poziomu krajowego, regionalnego oraz lokalnego.

Powiązania GPR ze Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy

Strategia Rozwoju Gminy Belsk Duży na lata 2019-2023 opracowana i przyjęta do stosowania przez Radę Gminy w 2019 roku⁶ Określa on strategiczne schematy rozwoju, wytycza kierunki działania w postaci celów i zadań operacyjnych oraz wskazuje środki finansowe i ich źródła niezbędne do realizacji przyjętych celów i zadań. Strategia zawiera zasady i sposoby zarządzania Gminą w dłuższym horyzoncie czasowym określając działania jakie należy podjąć, aby Gmina mogła funkcjonować, a przede wszystkim rozwijać się w założonych kierunkach. Na podstawie diagnozy stanu gminy strategia formułuje misję i wizję rozwoju gminy. Wizję sformułowano jak następuje: „W roku 2023 Gmina Belsk Duży będzie w pełni

⁶ Uchwała nr X/73/2019 Rady Gminy Belsk Duży z dnia 18 września 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy na lata 2019-2023

korzystała ze swoich walorów lokalizacyjnych oraz przyrodniczych, przy dobrze rozwiniętym kapitale społecznym. Gmina osiągnie zadowalający poziom rozwoju i stanie się jednym z głównych punktów gospodarczych regionu. Gmina Belsk Duży stanie się ważnym punktem na turystycznej mapie regionu, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego i dobrobyt mieszkańców.” Określenie celu głównego i celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Belsk Duży na lata 2019-2023 oparto o zdiagnozowane, negatywne zjawiska ze sfery społeczno-gospodarczej, potencjał Gminy, a także o wyniki 21 przeprowadzonych konsultacji społecznych. W oparciu o analizę ww. czynników sformułowany został cel główny, którego osiągnięcie będzie zależało od realizacji zaplanowanych celów strategicznych. Do celu głównego przypisano cztery cele strategiczne, które obejmują działania w sferze przestrzeni publicznej, gospodarczej oraz społecznej. Cel główny sformułowano jak następuje: „Zrównoważony, bezpieczny dla środowiska rozwój społeczno-gospodarczy przy pełnym wykorzystaniu zasobów kapitału ludzkiego oraz walorów gminy, przy współudziale środków zewnętrznych oraz własnych.” Realizacja projektów rewitalizacyjnych wpłynie przede wszystkim na osiągnięcie celu strategicznego 1 odnoszącego się do działań społecznych gminy. Ustawa o rewitalizacji nadała rewitalizacji nowe znaczenie: jest ona interwencją w kryzys społeczny, a dopiero potem – gospodarczy, ekologiczny, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny. Ze względu na swój – wskazany Ustawą – interdyscyplinarny charakter, GPR nie jest jedną z polityk branżowych Gminy, ale strategicznym narzędziem systemowym na etapie programowania. GPR jest płaszczyzną integracji działań rewitalizacyjnych mogących należeć merytorycznie do różnych polityk branżowych, na etapie wdrażania – GPR jest ramą operacyjną służącą spójnemu zarządzaniu działaniami z obszaru różnych branż merytorycznych. Przy takim usytuowaniu GPR w systemie realizacji polityk i strategii gminnych, system ten staje się spójny, a całość działań strategicznych jest efektywniejsza.

Powiązania GPR ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Belsk Duży

Aktualnie obowiązującym dokumentem jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Belsk Duży przyjęte uchwałą nr XXXVIII/305/2022 Rady Gminy Belsk Duży z dn. 9 lutego 2022 r. Studium to określa cele i kierunki polityki, jakie będzie realizować Samorząd na obszarze gminy. W granicach administracyjnych gminy Belsk Duży nie występują obszary zdegradowane, wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji, jednakże z punktu rozwoju przestrzennego gminy najistotniejsze są obszary docelowego zainwestowania wynikające z przyjętych kryteriów rozwoju gminy, prognoz zmian liczby ludności, przeznaczenia gruntów czy rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Istotne jest także wykorzystanie istniejących walorów przyrodniczo – krajobrazowych gminy i rozwijane w oparciu o nie funkcje turystyczne i rekreacyjne. W nawiązaniu do przyjętych założeń studium określa kierunki rozwoju systemu komunikacji i infrastruktury technicznej. Cele realizacji polityki przestrzennej gminy wymienione w Studium realizowane będą za pomocą funkcji studium tj. regulacyjnej, informacyjnej oraz koordynacyjnej. Ta ostatnia funkcja polegać będzie na dostarczaniu racjonalnych przesłanek dla decyzji lokalizacyjnych podmiotów realizujących inwestycje celu publicznego, a także dla działań z zakresu rewitalizacji i/lub przekształceń obszarów zdegradowanych, ochrony

środowiska przyrodniczego i kulturowego, gospodarki gminnym zasobem nieruchomości, itp.

Powiązania GPR ze Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Belsk Duży na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku

Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Belsk Duży na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku⁷ jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie gminy. Program Ochrony Środowiska jest dokumentem planowania strategicznego, zawiera cele i kierunki działań. Program jest wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska. Celem Programu Ochrony Środowiska w obszarze interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza” jest poprawa jakości powietrza poprzez poprawę efektywności energetycznej i ograniczenie niskiej emisji”. W Programie przewidziano następujące zadania: Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, Budowa oraz wyznaczenie tras pieszo-rowerowych na terenie gminy Belsk Duży, Redukcja emisji liniowej – modernizacja, przebudowa i rozbudowa dróg, Budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej, Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach, Termomodernizacja budynków mieszkalnych, Ograniczenie niskiej emisji w gminie Belsk Duży poprzez modernizację indywidualnych kotłowni domowych. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, opracowanie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa. Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. Zaplanowane w programie rewitalizacji działania rewitalizacyjne kompletnie będą realizować cele programu ochrony środowiska. Znaczący wpływ na realizację celów Programu Ochrony Środowiska będą mieć projekt szkoleniowy i edukacyjny 5. Ekologiczna aktywizacja mieszkańców, projekt termomodernizacji PSP w łączyszczach oraz projekty, których celem jest rekultywacja i odnowa terenów nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym oraz rewaloryzacji Parku w Oczesałach.

Powiązania GPR ze Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Belsk Duży na lata 2021-2026

Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN) opracowany w 2022 roku⁸ to dokument strategiczny, opisujący kierunki działań zmierzających do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno-energetycznego tj.: redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, zwiększenia efektywności energetycznej oraz poprawy jakości powietrza, a także zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii. W PGN wskazano, że głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w gminie Belsk Duży jest emisja antropogeniczna, wynikająca z działalności człowieka. Oprócz działalności człowieka,

⁷ Uchwała nr XXXVII/295/2021 Rady Gminy Belsk Duży z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Belsk Duży na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku

⁸ Uchwała nr XLI/363/2022 Rady Gminy Belsk Duży z dnia 13 maja 2022 r. w sprawie uchwalenia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Belsk Duży na lata 2021-2026”

czynnikami mogącym mieć negatywny wpływ na jakość powietrza są procesy naturalne zachodzące w środowisku oraz uwarunkowania klimatyczne i meteorologiczne. Czynniki takie jak: układ wysokiego ciśnienia, małe zachmurzenie, niska temperatura, brak opadów a także mała prędkość wiatru może sprzyjać tworzeniu się zastoisk wysokich stężeń zanieczyszczeń. Gmina Belsk Duży należy do strefy mazowieckiej oceny jakości powietrza. W PGN wyznaczono 5 sektorów, w których określone zostały uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń do powietrza oraz propozycje działań. Do sektorów tych należą: Sektor budownictwa mieszkaniowego, Sektor budynków użyteczności publicznej, Sektor budynków usługowych, Oświetlenie uliczne oraz Transport. Aby spełnić wymagania dokumentów nadrzędnych w kwestii gospodarki energetycznej i emisji zanieczyszczeń do powietrza wykreowano wizję gminy Belsk Duży, która brzmi: Niskoemisyjny rozwój gminy Belsk Duży wynikający z ograniczenia emisji CO₂, poprawy efektywności energetycznej oraz wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Spełnienie tej wizji będzie możliwe dzięki realizacji wyznaczonych celów strategicznych i szczegółowych: I. Redukcja emisji CO₂ z terenu gminy do 2026 roku o 2,58 % w stosunku do roku 2020, II. Zmniejszenie zużycia energii finalnej na terenie gminy Belsk Duży o 1,35% w stosunku do roku 2020 oraz III. Zwiększenie udziału wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych o 350,76 MWh do 2026 roku. Realizacja ww. celów w zakresie planowania zagospodarowania przestrzennego ma następować poprzez uwzględnianie kryteriów energetycznych, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wielofunkcyjności zabudowy itp. Realizacja działań rewitalizacyjnych zaplanowanych w programie rewitalizacji (projekt 4. Termomodernizacja budynku PSP w Łęczyszczach, projekt 5. Ekologiczna aktywizacja mieszkańców) przyczyni się do wdrożenia zapisów określonych w PGN.

Powiązania GPR z Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2025

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Belsk Duży na lata 2021-2025⁹ uchwalony w 2022 r. wskazuje, że celowe będzie podejmowanie działań rewitalizacyjnych odnoszący się do obiektów zabytkowych tj. prowadzenie prac remontowych i konserwatorskich przy obiektach zabytkowych, stanowiących własność gminy; rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni. Program ustala następujące zadania, które powinny być uwzględniane przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, wspierające właścicieli lub posiadaczy zabytków, wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami, a mianowicie: Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania (1), Wyeksponowania poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego (2), Zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych (3), Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na ochronę i opiekę nad zabytkami (4) oraz Realizacji przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z ochroną i opieką nad zabytkami (5). Program określa także zakres ochrony konserwatorskiej dla obiektów ujętych w GEZ, który winien być respektowany w gminnych opracowaniach planistycznych. Działania rewitalizacyjne ujęte w programie rewitalizacji zaplanowano działania spójne z Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami, przede wszystkim w ramach celu szczegółowego 2.

⁹ Uchwała nr XXXVIII/304/2022 z dnia 9 lutego 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Belsk Duży na lata 2021-2025

Powiązania GPR ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze (SRWM 2030+) przyjęta została uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ jest podstawowym i najważniejszym dokumentem określającym politykę rozwoju Samorządu Województwa Mazowieckiego. Dokument ten stanowi punkt odniesienia dla innych dokumentów programowych i planistycznych województwa.

W strategii wojewódzkiej wskazano pięć celów strategicznych w pięciu różnych obszarach, takich jak: GOSPODARKA, DOSTĘPNOŚĆ, ŚRODOWISKO I ENERGETYKA, SPOŁECZEŃSTWO oraz KULTURA I DZIEDZICTWO. Cele strategiczne, które są spójne za założeniami GPR to obszar: gospodarka i cel rozwojowy – wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności produkcyjnej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii oraz obszar społeczeństwo; cel rozwojowy – poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych została wskazana w Strategii wojewódzkiej jako wyzwanie horyzontalne.

Działania rewitalizacyjne inwestycyjne wskazane w GPR spójne będą przede wszystkim z kierunkami działań zidentyfikowanymi w obszarze DOSTĘPNOŚĆ Działanie 8.5. Kompleksowa rewitalizacja w miastach i miejscowościach wiejskich oraz w obszarze KULTURA I DZIEDZICTWO Działanie 20.1. Wspieranie prac konserwatorskich (w tym restauratorskich, renowacyjnych, rewaloryzacyjnych), rewitalizacja obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych. Z kolei – zaplanowane działania rewitalizacyjne „miękkie” tj. szkolenia, czy programy społeczne realizować będą cel strategiczny Mazowsze zintegrowane społeczne realizowany w obszarze SPOŁECZEŃSTWO.

Powiązania GPR z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPWM, Plan) został przyjęty Uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 28 grudnia 2018 r. poz. 13180) jest podstawowym dokumentem planistycznym wyznaczającym cele strategiczne województwa w układzie przestrzennym. Dokument ten formułuje uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa oraz zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej województwa. Plan stanowi podstawę dla uzgadniania bądź opiniowania projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów i programów rewitalizacji oraz miejscowych planów odbudowy. W dokumencie wskazuje się, że działania rewitalizacyjne, mające na celu zmianę strukturalną obszarów zdegradowanych oraz wzmocnienie i przywrócenie ich aktywności społeczno-gospodarczej, powinny być zgodne z SRWM 2030+ oraz PZPWM.

W zakresie rozwoju infrastruktury społecznej na terenie województwa w Planie wskazuje się poprawę jakości i dostępności do infrastruktury społecznej, w tym poprzez: budowę i rozbudowę bazy kultury o znaczeniu regionalnym, budowę i rozbudowę sieci muzeów, rewitalizację oraz adaptację zasobów dziedzictwa kultury, w tym obiektów zabytkowych dla potrzeb kultury. Z kolei – w zakresie ochrony bioróżnorodności i krajobrazu na obszarze

województwa mazowieckiego w Planie określa się renaturalizacja siedlisk na obszarach cennych przyrodniczo i rewitalizacja terenów zdegradowanych. Natomiast w zakresie zachowania ciągłości dziedzictwa kulturowego i ochrony krajobrazów kulturowych w Planie określa się planowane działania polegające na wzmacnianiu przestrzennych walorów obiektów oraz układów przestrzennych (w tym obiektów i obszarów przemysłowych) poprzez rewitalizację, restaurację oraz rekultywację, jak również ochronę, rewitalizację i rewaloryzację obiektów i obszarów historycznych (zwłaszcza architektury drewnianej i przemysłowej, dworskiej, obronnej, dorobku nauki i techniki) w tym zabytków mających znaczenie symboliczne.

Zaplanowane działania rewitalizacyjne określone w GPR będą zgodnie z PZPWM ponieważ odnosić się będą, tak do ochrony bioróżnorodności i krajobrazu oraz zachowania ciągłości dziedzictwa kulturowego i ochrony krajobrazów kulturowych, jak i poprawy jakości i dostępności do infrastruktury społecznej poprzez działania realizowane przede wszystkim w ramach Celu szczegółowego 2. Wzrost poziomu funkcjonalności i estetyki obszaru rewitalizacji z jednoczesną poprawą stanu środowiska naturalnego.

Powiązania GPR z Programem Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022 oraz Programem ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim (...)

Program Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022 przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 3/17 z 24 stycznia 2017 r. oraz Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu, przyjęty uchwałą nr 115/20 z dnia 8 września 2020 r. Ten drugi wśród przyczyn złego stanu jakości powietrza na terenie województwa wskazuje stale rosnącą liczbę pojazdów na drogach przy jednoczesnym braku obwodnic, niewydolnym systemie transportu zbiorowego i braku na wielu obszarach alternatywnych do transportu indywidualnego środków komunikacji, a także wymienia problem niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców województwa. Dokument określa jednocześnie cele, kierunki i działania z zakresu transportu. Działania minimalizujące negatywny wpływ transportu i zanieczyszczenia pochodzącego ze źródeł niskiej emisji zaplanowane w planie ochrony powietrza będą realizowane w zakresie projektów rewitalizacyjnych GPR.

Powiązania GPR z Strategią Rozwoju Powiatu Grójeckiego

Na chwilę zakończenia pracy nad projektem programu rewitalizacji nie zakończone zostały trwające prace podjęte przez Starostwo Powiatowe w Grójcu nad opracowaniem Strategii Rozwoju Powiatu Grójeckiego do roku 2030, z tego powodu w tabeli wskazano odniesienie do aktualnego dokumentu strategicznego udostępnionego na stronie BIP Starostwa Powiatowego w Grójcu. Strategia Rozwoju Powiatu Grójeckiego 2030 zachowuje spójność fundamentalnych wymiarów rozwoju lokalnego: społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Wyznacza ona 5 celów strategicznych przypisanych do poszczególnych obszarów strategicznych: (1) Społeczeństwo, (2) Gospodarka, (3) Środowisko, (4) Jakość życia oraz (5) Administracja. Zdefiniowane cele strategiczne posiadają rozwinięcie w postaci celów operacyjnych, do których są przypisane konkretne działania, na rzecz ich realizacji. Działania zostały przedstawione jako kierunki rozwoju powiatu, które mają zmierzać do osiągnięcia

celu głównego jakim jest zrównoważony rozwój powiatu grójeckiego. Planowane działania rewitalizacyjne będą realizować cele strategii powiatowej, w szczególności w zakresie kierunków społecznych i środowiskowych oraz odnoszących się do ponoszenia jakości życia mieszkańców powiatu grójeckiego i gminy Belsk Duży.

Powiązania GPR z Celami rozwojowymi UE CP5 Europa bliżej obywateli

Celem oddziaływania na wyzwania rozwojowe UE określono w okresie programowania 2021-2027 poszczególne cele: CP1. Bardziej inteligentna Europa (EFRR) CP2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa (EFRR) CP3. Lepiej połączona Europa (EFRR) CP4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym (EFRR i EFS+) CP5. Europa bliżej obywateli (EFRR). Ostatni z celów będzie realizowany w zakresie rewitalizacji projektów obejmujących adaptację i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa oraz dziedzictwo kulturowe i naturalne (konserwacja zabytków ruchomych, prace restauratorskie i konserwatorskie budynków zabytkowych, odbudowa, budowa, rozbudowa obiektów dziedzictwa naturalnego).

Powiązania GPR ze Strategią Odpowiedzialnego Rozwoju 2020

Uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. przyjęta została *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*. W Strategii wskazano cel 3. Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom Miasta, a w ramach celów operacyjnych cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r. Pośród działań tych określono konieczność dążenia do Wspierania realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych na podstawie programów rewitalizacji ukierunkowanych na przekształcenie obszarów zdegradowanych (w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym). Drugim kierunkiem działania w ramach celu skierowanego na rozwój terenów zurbanizowanych jest promowanie podejścia partycypacyjnego w podejmowaniu decyzji oraz w zakresie zarządzania miastami i realizacji działań rewitalizacyjnych, w tym nacisk na realizację niskoemisyjnych strategii miejskich oraz strategii zrównoważonej mobilności miejskiej na funkcjonalnych obszarach zurbanizowanych.

Powiązania GPR ze Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (zwana dalej KSRR) rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. KSRR jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.” W dokumencie zapisano cel: Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. W jego ramach wskazano, że w dążeniu do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi lub restrukturyzacyjnymi wykorzystana zostanie rewitalizacja – jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych (tj. terytoria wewnętrzne gminy, na których zidentyfikowano stan

kryzysowy w sferze, przede wszystkim, społecznej, a także gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej). Działania rewitalizacyjne będą prowadzone na różnego typu obszarach miejskich i wiejskich, które nie są w stanie poradzić sobie same ze skalą lokalnych wyzwań i problemów spowodowanych degradacją zabudowy, czy pozostałymi elementami tkanki miejskiej, licznymi problemami gospodarczymi, demograficznymi, przestrzennymi i środowiskowymi. Rewitalizacja będzie wykorzystana jako jeden z impulsów przyspieszających procesy restrukturyzacyjne na obszarach zurbanizowanych, zmagających się głównie z trudnościami przemian społecznych czy degradacją materialną. Regulacje w zakresie rewitalizacji (obszary miejskie) i odnowy wsi powinny być zbieżne co do zasad ogólnych, a jednocześnie dopasowane do struktury osadniczej. Powinny one uwzględniać specyfikę problemów, potencjał finansowy i instytucjonalny, kapitał społeczny, które są odmienne na wsi i w miastach. W dokumencie wskazano odpowiedzialności poszczególnych jednostek administracji publicznej, która na poziomie lokalnym powinna prowadzić efektywne i skuteczne działania rewitalizacyjne przez miasta na podstawie programów rewitalizacji oraz prowadzić efektywne i skuteczne działania naprawcze przez gminy na obszarach wiejskich na podstawie programów odnowy wsi (uwzględniających aktywizację społeczną i gospodarczą).

Powiązania GPR z Krajową Polityką Miejską

Niniejszy program był tworzony ze starannym zachowaniem zgodności ze wszystkimi zapisami *Krajowej Polityki Miejskiej* w zakresie rewitalizacji. GPR jest w całości spójny z zapisami wątku tematycznego 4.5. KPM zatytułowanego „Rewitalizacja”. W strukturze celów rewitalizacja jest realizowana w ramach celu III: Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich. Zgodnie z dokumentem strategicznym celem działań w zakresie rewitalizacji jest zmiana strukturalna danego obszaru – poprzez modernizację tkanki miejskiej oraz wzmocnienie lub przywrócenie na nim aktywności gospodarczej i społecznej – poprawa jakości życia mieszkańców. Celem polityki miejskiej w zakresie rewitalizacji powinno być wypracowanie i wdrażanie skutecznych mechanizmów koordynowania i integrowania zadań i działań różnych podmiotów, w tym prywatnych, w przygotowaniu i prowadzeniu kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgodnie z założeniami Krajowej Polityki Miejskiej rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju miasta – powinna stać się kluczowym programem społecznym i gospodarczym miasta w odniesieniu do jego obszarów problemowych. Równocześnie jest ona procesem długotrwałym, kosztownym i wymagającym zachowania ciągłości oraz konsekwencji. Co więcej, wymaga trafnego zidentyfikowania i uruchomienia lokalnych potencjałów, co często jest trudnym wyzwaniem. Podsumowując, działania rewitalizacyjne zaplanowane w ramach programu rewitalizacji Gminy wynikać będą z celów i kierunków działań określonych w dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Poniżej zaprezentowano zestawienie tabelaryczne:

Tabela 8 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym

Dokumenty strategiczne na poziomie Gminy	Cele programu rewitalizacji	
	Cel szczegółowy 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu funkcjonalności i estetyki obszaru rewitalizacji z jednoczesną poprawą stanu środowiska naturalnego
<i>Strategia Rozwoju Gminy Belsk Duży na lata 2019-2023</i>	Cel strategiczny 3. Poprawa poziomu życia i bezpieczeństwa mieszkańców	Cel strategiczny 3. Środowisko i turystyka
<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Belsk Duży</i>	W granicach administracyjnych gminy Belsk Duży nie występują obszary zdegradowane, wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji, jednak działania rewitalizacyjne będą realizować funkcje koordynacyjną Studium.	
<i>Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Belsk Duży na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku</i>	Cel główny Programu Zrównoważony rozwój gminy Belsk Duży ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska i racjonalnego korzystania z cennych zasobów przyrodniczych	Cele szczegółowe Programu: Obszar interwencji: Klimat i powietrze – zadania związane polegające na termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze – rewitalizację terenu parku w Oczesałach, Utrzymywanie terenów zieleni, Pielęgnacja drzewostanu w alejach o charakterze historycznym
<i>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Belsk Duży na lata 2021-2026</i>	<i>Brak oddziaływania</i>	Cel strategiczny II. Zmniejszenie zużycia energii finalnej na terenie gminy Belsk Duży o 1,35% w stosunku do roku 2020 Cel strategiczny III. Zwiększenie udziału wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych o 350,76 MWh do 2026 roku.
<i>Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2016-2020</i>	Priorytet - Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw wspierających	Priorytet - Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody

	wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami	i równowagi ekologicznej.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym

Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym	Cele programu rewitalizacji	
	Cel szczegółowy 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu funkcjonalności i estetyki obszaru rewitalizacji z jednoczesną poprawą stanu środowiska naturalnego
<i>Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze</i>	Cel strategiczny Mazowsze zintegrowane społeczne realizowany w obszarze SPOŁECZEŃSTWO Cel strategiczny Dostępne i mobilne Mazowsze realizowany w obszarze DOSTĘPNOŚĆ	Cel strategiczny Mazowsze bogate kulturowo realizowany w obszarze KULTURA I DZIEDZICTWO
<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego</i>	Działania w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej na terenie województwa, poprzez poprawę jakości i dostępności do infrastruktury społecznej	Działania w zakresie ochrony bioróżnorodności i krajobrazu na obszarze województwa mazowieckiego w Planie, poprzez renaturalizację siedlisk na obszarach cennych przyrodniczo i rewitalizacja terenów zdegradowanych Działania w zakresie zachowania ciągłości dziedzictwa kulturowego i ochrony krajobrazów kulturowych, poprzez działania polegające na wzmacnianiu przestrzennych walorów obiektów oraz układów przestrzennych (w tym obiektów i obszarów przemysłowych)
<i>Program Ochrony Środowiska dla województwa mazowieckiego do roku 2022/ Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim</i>	Proponowane w Programie, w ramach dobrych praktyk, działania, których wdrażanie spowoduje obniżenie emisji pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu, jak również emisji ditlenku azotu, są działaniami w zakresie zagospodarowania przestrzennego, działalności gospodarczej oraz życia codziennego społeczeństwa, które, w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych, powinny być wdrażane do codziennej praktyki przez samorząd, mieszkańców jak i przedsiębiorców i usługodawców w województwie mazowieckim	
<i>Strategia Rozwoju Powiatu Grójeckiego do</i>	CEL STRATEGICZNY 1 Zrównoważony rozwój społeczny i integracja lokalna	CEL STRATEGICZNY 3 Ochrona środowiska przyrodniczego CEL STRATEGICZNY 4 Poprawa jakości życia

Roku 2030 (projekt) ¹⁰		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie centralnym i europejskim

Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym	Cele programu rewitalizacji	
	Cel szczegółowy 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu funkcjonalności i estetyki obszaru rewitalizacji z jednoczesną poprawą stanu środowiska naturalnego
<i>Cele rozwojowe UE CP5 Europa bliżej obywateli</i>		DZIEDZICTWO KULTUROWE I NATURALNE (konserwacja zabytków ruchomych, prace restauratorskie i konserwatorskie budynków zabytkowych, odbudowa, budowa, rozbudowa obiektów dziedzictwa naturalnego) REWITALIZACJA (adaptacja i wyposażenie istniejących zdegradowanych budynków, zagospodarowanie terenów i przestrzeni, budowa, rozbudowa i przebudowa podstawowej infrastruktury komunalnej, inwestycje dotyczące systemów poprawy bezpieczeństwa
<i>Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju 2020</i>	Cel 3.1. Poprawa warunków rozwojowych polskich miast, działania do 2020 r.	
<i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)</i>	Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów	Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

¹⁰ Na chwilę zakończenia pracy nad projektem programu rewitalizacji nie zakończone zostały trwające prace podjęte przez Starostwo Powiatowe w Grójcu nad opracowaniem Strategii Rozwoju Powiatu Grójeckiego do roku 2030, z tego powodu w tabeli wskazano odniesienie do aktualnego dokumentu strategicznego udostępnionego na stronie BIP Starostwa Powiatowego w Grójcu [projekt Strategii Powiatowej](#)

<i>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)</i>	Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego	Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski
<i>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala</i>	Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju	Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
<i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary</i>	Cel 2 SPÓJNOŚĆ Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna	Cel 1 KONKURENCYJNOŚĆ Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego
<i>Krajowa Polityka Miejska</i>	Wątek tematyczny 4.5. Rewitalizacja	

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział VIII. System wdrożenia programu

Niniejszy rozdział określa opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu

Realizacja (wdrożenie) Programu

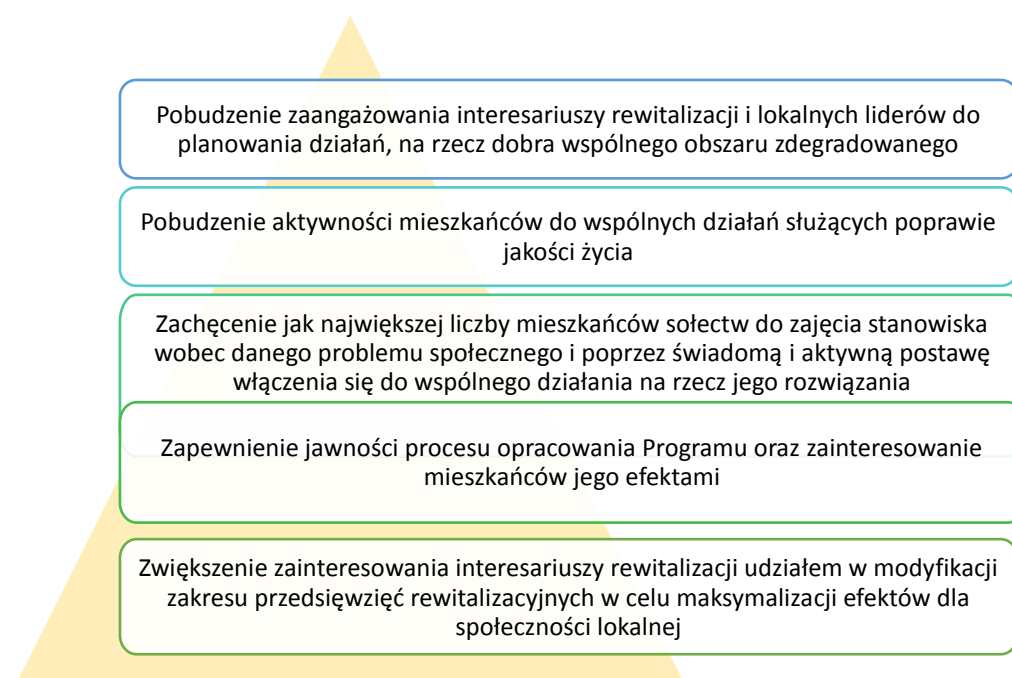
Na system realizacji (wdrożenia) Programu składać się będą Wójt Gminy działający przez **Urząd Gminy** i zidentyfikowaną komórkę odpowiedzialną za koordynację wdrożenia programu rewitalizacji **Referat Rozwoju Gminy** – a w niej **Koordynator programu rewitalizacji**. Zarządzanie Programem będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur UG, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem. Do jego zadań należeć będzie między innymi: zapewnienie zgodności realizacji Programu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu np. Wieloletni Plan Inwestycyjny, budżet Gminy, Wieloletnia Prognoza Finansowa, inne gminne programy (np. program współpracy z organizacjami pozarządowymi, itp.); zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Programu; przygotowanie rocznych raportów dotyczących wdrażania Programu na potrzeby przedłożenia raportu przez **Wójta Gminy**.

Zasady monitoringu i sprawozdawczości Programu opisane zostały w Rozdziale. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu Programu. Koordynator Programu Rewitalizacji działający w strukturze UG współpracować będzie z jednostkami gminnymi w niezbędnym zakresie uzależnionym charakterem i specyfiką poszczególnych zadań z innymi referatami i jednostkami UG. Zakres współpracy i Koordynator Programu Rewitalizacji działający w strukturze UG współpracować będzie z jednostkami gminnymi w niezbędnym zakresie uzależnionym charakterem i

specyfiką poszczególnych zadań z innymi referatami i jednostkami UG. Zakres współpracy i nadzoru uzgadniany będzie dla każdego projektu indywidualnie. Do jednostek tych zaliczyć należy: **GOPS Gminy Belsk Duży** oraz **Zakład Gospodarki Komunalnej**.

Istotnym elementem wdrożenia Programu będzie promocja realizowana przez Referat Rozwoju Gminy UG. Promocja dokumentu i efektów wdrożenia wśród beneficjentów projektów rewitalizacyjnych i interesariuszy rewitalizacji jest ważnym elementem realizacji Programu. Celem głównym działań promocyjnych będzie zachęcenie interesariuszy do aktywnego udziału we wdrożeniu i realizacji Programu. Celem dodatkowym będzie promocja zrealizowanych działań rewitalizacyjnych. Zakłada się następujące cele szczegółowe działań promocyjnych nakierowane na interakcję z interesariuszami rewitalizacji:

Rysunek 2 Cele szczegółowe działań promocyjnych Programu

Źródło: Opracowanie własne

Informacje o stanie realizacji Programu zamieszczane będą w lokalnej prasie, na stronie internetowej Gminy, w materiałach i broszurach promocyjnych i informacyjnych. Podczas działań promocyjnych planuje się zaangażowanie społeczności lokalnej w sposób bezpośredni – interaktywny. Przewiduje się kontynuację prowadzenia oddzielnej zakładki tematycznej dotyczącej wdrożenia Programu na stronie internetowej UG. Dodatkowym narzędziem partycypacji z interesariuszami rewitalizacji podczas wdrożenia Programu będzie celowy dobór programów planowanych imprez i wydarzeń aktywizujących obejmujący prezentacje stanu wdrożenia Programu i dobre przykłady realizacji projektów rewitalizacyjnych. Udział przedstawicieli mieszkańców zapewniony zostanie również w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Rozdział IX. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

Poniższy rozdział opisuje system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu. Opisano tutaj metody oraz narzędzia badania i analizowania zmian zachodzących na obszarze zdegradowanym będące wynikiem procesu rewitalizacji oraz system oceny wpływu i skuteczności prowadzonych działań na zdiagnozowane problemy; ponadto określono instytucje/podmioty i ich zadania w systemie monitorowania; przewidziano możliwość wprowadzania w planie działań modyfikacji na podstawie rekomendacji wynikających z ewaluacji programu rewitalizacji.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonanej przez Wójta Gminy, co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Według art. 22 ust. 2. ww. ustawy ocena sporządzona przez Wójta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Poniżej zaprezentowano opis szczegółowych rozwiązań dotyczących monitorowania i oceny programu:

Monitoring i sprawozdawczość

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania danych dotyczących realizacji działania. Celem monitoringu jest bieżąca ocena realizacji zadań strategicznych, poprzez kontrolowanie, czy dane zadania zostały w pełny sposób zrealizowane w zakładanym czasie, czy osiągnięte zostały planowane rezultaty, oraz czy nie zostały przekroczone przeznaczone na realizację działań środki finansowe. W systemie monitorowania dokonano wyboru poniższych wskaźników pozwalających monitorować efekt długofalowy całego Programu. Wskaźniki dotyczącego całego Programu należy odróżnić od wskaźników monitorujących poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Wskaźniki oddziaływania mierzą zmiany zachodzące w wyniku wdrażania Programu i poszczególnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Wskaźniki dotyczące całego obszaru zidentyfikowanego jako obszar rewitalizacji, na którym realizowane będą działania rewitalizacyjne. Proces monitoringu będzie zatem zadaniem ciągłym po przyjęciu Programu, w którym zakłada się aktywne uczestnictwo podmiotów realizujących projekty rewitalizacyjne oraz interesariuszy rewitalizacji, czyli przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Opracowane zostanie wybrane narzędzie bazodanowe, w którym będą gromadzone dane takie jak stan realizacji projektów rewitalizacyjnych i aktualizowane w okresie rocznym. Wskaźniki produktu i rezultatu poszczególnych projektów będą zbierane corocznie w formie aktualizacji danych. Ich analiza powinna odbywać się natomiast dwukrotnie w okresie realizacji programu, jako przegląd śródkresowy i końcowy. System monitorowania wskaźników projektów rewitalizacyjnych polegałby na opracowaniu syntetycznej tabelarycznej informacji odnoszącej się do rocznego okresu wdrożenia programu. Dane będą aktualizowane przez właściwe komórki organizacyjne w terminie do 15 lutego roku następnego po roku sprawozdawczym. Monitorowanie postępu rzeczowego w ramach GPR powinno być prowadzone przez Koordynatora programu rewitalizacji na bieżąco, równoległe z analizą postępu finansowego. Dane na temat postępów w osiągnięciu wskaźników w ramach poszczególnych programów wraz z opisem ewentualnie zidentyfikowanych trudności w

realizacji wartości docelowych, a także podjętych działań zaradczych, powinny być raportowane w ramach systemu sprawozdawczości przez „właścicieli” projektów, czyli podmioty odpowiedzialne za realizację tych projektów.

System ten obejmować będzie przede wszystkim Referat Rozwoju Gminy UG i GOPS Gminy Belsk Duży. Osoby z tych jednostek odpowiedzialne będą za nadpisanie wspólnego raportu monitorującego udostępnionego na dysku wewnętrznym lub w bezpiecznej „chmurze” sieciowej. W odróżnieniu do systemu rocznego dwa razy w okresie programowania GPR powinno zostać wykonane badanie ewaluacyjne pozwalające pozyskać dodatkowo dane jakościowe np. wykorzystując ankiety CAWI z urzędnikami odpowiedzialnymi za wdrożenie programu lub w przypadku potrzeby pozyskania również stanowiska mieszkańców, ankiety skierowanej do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Dane z ankietyzacji zasilać będą arkusz bazodanowy. Poniżej zaprezentowano wskaźniki rezultatu długofalowego dla poszczególnych celów programu rewitalizacji:

Tabela 11 Realizacja wskaźników rezultatu dla poszczególnych celów programu rewitalizacji

Wskaźniki rezultatu długofalowego	Jednostka miary	Stan na koniec 2020 roku (dostępne dane na ten rok)	Wartość docelowa wskaźnika na 2030 rok	Źródło danych
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	szt.	1,7	1,6	GUS Statystyczne Vademecum Samorządowca
Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej	os.	86	70	Raport o stanie gminy / GOPS Gminy Belsk Duży
Środki w budżecie gminy na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	zł	352 tys. zł	450 tys. zł	GUS Statystyczne Vademecum Samorządowca
Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w ludności ogółem	%	2,6	2,4	GUS Statystyczne Vademecum Samorządowca
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	8	UG Belsk Duży

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja

Z uwagi na monitoring bieżący coroczny wdrożenia programu nie planuje się opracowywania raportu z badania ewaluacyjnego mid-term. Z pomiaru stanu realizacji programu opracowane zostałyby raporty oceniające realizację ex-post z wdrożenia programu. Raport z badania ewaluacyjnego będzie przedmiotem opinii Komitetu Rewitalizacji i zostanie przekazany Wójtowi oraz Radzie Gminy, a także podany do publicznej wiadomości, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej UG (zakładka „Rewitalizacja”).

W kontekście zadań ewaluacyjnych wymieniono elementy wprowadzania Programu, które podlegają ewaluacji, elementy podlegające monitorowaniu, kryteria, na podstawie których będzie przeprowadzana ewaluacja. Ponadto określono czas, sposób i okres objęty pomiarem.

Realizacja ewaluacji posłuży również do usprawnienia działań, rozwoju oraz lepszego rozumienia realizowanych przez jednostkę zadań. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji on-going będą:

- Ocena systemu zarządzania i wdrażania Programu – tzn. sprawności przepływu informacji, dokumentów, środków finansowych i realizacji zadań oraz identyfikacja barier prawnych i administracyjnych wdrażania Programu,
- Ocena wyników Programu (tj. produktów i rezultatów) oraz identyfikacja czynników sukcesu lub ryzyka osiągnięcia skwantyfikowanych celów,
- Ocena wpływu i użyteczności zakończonych projektów rewitalizacyjnych, tj. ocena zadań zakończonych w ewaluowanym okresie w ramach poszczególnych celów do 2030 roku.
- Ocena, czy warunki zewnętrzne wdrażania Programu się zmieniły (np. aktualność Programu względem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, kontekstu prawnego, diagnozy potrzeb itp.) oraz czy w tym kontekście cele rewitalizacji pozostają aktualne

Ewaluacja ex-post zaplanowana została na II kwartał 2030 roku. Celami szczegółowymi planowanej ewaluacji ex-post będą:

- Ocena stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji,
- Wskazanie stopnia zaspokojenia potrzeb w poszczególnych projektach rewitalizacyjnych,
- Wskazanie potrzeb, które nadal wymagają wsparcia na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji.

Przy planowaniu sposobu realizacji badań ewaluacyjnych i analizie wyników szczególna uwaga zostanie zwrócona na aktualność identyfikacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Badania wpływu prowadzonych działań będą oceniane zgodnie z kryteriami ewaluacyjnymi tj. trafność, efektywność, użyteczność, trwałość, ale przede wszystkim skuteczność. Raport z badania ewaluacyjnego będzie przedmiotem opinii Komitetu Rewitalizacji i zostanie przekazany Wójtowi oraz Radzie Gminy, a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej UG.

Aktualizacja programu rewitalizacji

Zamiany Programu realizowane będą na podstawie rzetelnych badań i analiz (ewaluacji *on-going* pomiaru wskaźników ustanowionych dla celów Programu i ocena ich wartości). Projekt aktualizacji Programu podlega konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne zostaną przeprowadzone zgodnie z zasadami wskazanymi w Kanonie Konsultacji Społecznych¹¹. Konsultacje społeczne są częścią procesu budowania wspólnoty lokalnej. Polega on na poznawaniu perspektyw i potrzeb innych, na wspólnym namyśle nad konkretnymi rozwiązaniami i działaniami, wreszcie na przekonaniu, że celem tych działań jest wspólne dobro. To duże wyzwanie, jakie stoi przed administracją i obywatelami. Jednym z kroków w tym kierunku jest uczytelnienie reguł konsultacji – zgodnie z poniższymi zasadami:

¹¹ Do pobrania [Kanon konsultacji społecznych](#)

SIEDEM ZASAD KONSULTACJI

1 DOBRA WIARA

Konsultacje prowadzone są w duchu dialogu obywatelskiego. Strony słuchają się nawzajem, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji.

2 POWSZECHNOŚĆ

Każdy zainteresowany tematem powinien móc dowiedzieć się o konsultacjach i wyrazić w nich swój pogląd.

3 PRZEJRZYSTOŚĆ

Informacje o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji muszą być powszechnie dostępne. Jasne musi być, kto reprezentuje jaki pogląd.

4 RESPONSYWNOŚĆ

Każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie, co nie wyklucza odpowiedzi zbiorczych.

5 KOORDYNACJA

Konsultacje powinny mieć gospodarza odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie, jak organizacyjnie. Powinny one być odpowiednio umocowane w strukturze administracji.

6 PRZEWIDYWALNOŚĆ

Konsultacje powinny być prowadzone od początku procesu legislacyjnego. Powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły.

7 POSZANOWANIE INTERESU OGÓLNEGO

Choć poszczególni uczestnicy konsultacji mają prawo przedstawiać swój partykularny interes, to ostateczne decyzje podejmowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji powinny reprezentować interes publiczny i dobro ogólne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Kanonu Konsultacji Społecznych

Wszystkim etapom konsultacji społecznych towarzyszyć będą dyskusje i zebrania grup roboczych, służące identyfikowaniu przeszkód z wyprzedzeniem i niezwłocznemu reagowaniu na problemy. Aktualizacja Programu w okresie jego realizacji stanowić ma ważny aspekt budowania lokalnych koalicji działających na rzecz poprawy obszarów dotkniętych kryzysem. Podstawowym wymogiem aktualizacji Programu jest uczestnictwo interesariuszy rewitalizacji i mieszkańców gminy w procesie aktualizacji Programu. Proces aktualizacji inicjowany jest przez społeczność lokalną, interesariuszy rewitalizacji lub podmioty realizujące projekty rewitalizacyjne. Niezależnie od ww. możliwości aktualizacji Programu, procedura aktualizacji realizowana będzie w przypadku sytuacji wyjątkowych oraz szczególnych zmian wpływających na realizację wdrażanego dokumentu, w tym m.in., gdy wystąpi znaczna zmiana warunków finansowania zewnętrznego do zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych, istotna zmiana w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, wpływająca na sytuację Gminy lub zmiana sytuacji finansowej Gminy, konieczność dostosowania zapisów Programu do zmienionych wymogów formalno-prawnych, aktualizacji danych dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

bądź wdrożenia wniosków i rekomendacji z raportów ewaluacyjnych. Aktualizacja Programu następuje w takim samym trybie oraz formie, w jakiej nastąpiło przyjęcie Programu, tj. w formie uchwały Rady Gminy.

Rozdział X. Zmiany w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy

Niniejszy rozdział opisuje niezbędne zmiany w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy

Uchwałą nr XXIX/207/2021 Rady Gminy Belsk Duży z dnia 21 kwietnia 2021 r. przyjęty został wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Belsk Duży na lata 2021-2025. W dniu 20 lipca 2022 r. przyjęto aktualizację tego programu uchwałą nr XLIII/379/2022 Rady Gminy Belsk Duży (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2022 r., poz. 7918). Dla realizacji GPR nie wskazuje się konieczności zmian w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy. Głównym celem wieloletniego programu jest określenie podstawowych założeń i wytycznych działań Gminy zabezpieczających racjonalne i efektywne gospodarowanie posiadanym zasobem mieszkaniowym. Program zawiera w szczególności prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego Gminy w poszczególnych latach, analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali, z podziałem na kolejne lata, źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach, wysokość kosztów w kolejnych latach, z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji oraz koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, koszty zarządu nieruchomościami wspólnymi, których gmina jest jednym ze współwłaścicieli, a także koszty inwestycyjne, oraz inne działania mające na celu poprawę wykorzystanie i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy.

Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych to proces naprawczy, który zawiera szereg działań, takich jak przeciwdziałanie degradacji zasobów i poprawę jakości życia. Są to takie działania jak podniesienie standardu zamieszkania poprzez remonty, modernizacje zasobów mieszkaniowych oraz realizację inwestycji w ramach budowy budynków komunalnych. Tak jak wskazano na wstępie, nie wskazano konieczności zmian w uchwałach dotyczących gospodarki mieszkaniowej gminy.

Rozdział XI. Komitet Rewitalizacji

Niniejszy rozdział opisuje określenie niezbędnych zmian w uchwale o Komitecie Rewitalizacji

Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji planuje się powołanie Komitetu Rewitalizacji wraz z określeniem zasad jego funkcjonowania przez Radę Gminy po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta Gminy. Jego rola w procesie rewitalizacji jest istotna z uwagi na partycypacyjny charakter działań rewitalizacyjnych podkreślony w ustawie. W zamierzeniu Komitet ma być bowiem łącznikiem

między organami gminy, zarządzającymi przygotowaniem i wdrożeniem programu rewitalizacji, a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, którzy w tym procesie powinni odgrywać aktywną rolę. Stanowisko Komitetu Rewitalizacji nie jest wiążące dla organu gminy, a jego uzyskanie nie jest obligatoryjne. Zgodnie z treścią art. 17 ust. 2 pkt 9 ustawy o rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji opiniuje projekt gminnego programu rewitalizacji, jeżeli został powołany przed jego uchwaleniem. Zasady funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji w drodze uchwały określa Rada Gminy przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji albo w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia jego uchwalenia. Podjęcie uchwały jest poprzedzone konsultacjami społecznymi. Uchwała nie stanowi aktu prawa miejscowego. Następnie Wójt Gminy niezwłocznie po podjęciu przez Radę Gminy uchwały powołuje, w drodze zarządzenia, Komitet Rewitalizacji. W przypadku programu rewitalizacji Gminy Belsk Duży Komitet Rewitalizacji zostanie powołany w terminie ustawowym nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia jego uchwalenia.

Rozdział XII. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Niniejszy rozdział stanowi wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na wniosek wójta, Rada Gminy podejmuje uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Wniosek o ustanowienie Strefy składa się po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji i zgodnie z jego ustaleniami. Specjalna strefa rewitalizacji ustanawiana jest na obszarze rewitalizacji przez Radę Gminy na okres maksymalnie 10 lat. Jej wprowadzenie pozwala na uproszczenie procedur administracyjnych związanych z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji oraz korzystanie ze szczególnych udogodnień i specjalnych procesów. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji, bądź jego części nie przewiduje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji i zastosowania instrumentów prawnych dedykowanych Strefie. Obszar rewitalizacji nie wymaga zastosowania strefy w celu realizacji planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rozdział XIII. Sposób realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego

Niniejszy rozdział stanowi wskazanie sposobu realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z wymogami wskazanymi w przepisach ustawy o rewitalizacji

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji podzielona była na trzy zasadnicze etapy. Pierwszy etap obejmował przygotowanie danych przestrzennych w postaci wektorowej z wykorzystaniem bazy ewidencji gruntów i budynków (EGiB), wyznaczenie wstępnego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz redakcję kartograficzną obejmującą podział map na arkusze w skali 1:5000.

Delimitacja wstępna oparta była na analizach przestrzennych wskaźników uwarunkowań (IMD) przedstawionych w części diagnostycznej dokumentu oraz analizie użytkowania gruntów ze szczególnym uwzględnieniem terenów zabudowanych. W tym celu wykorzystano

narzędzia algebry mapowej i analiz geostatystycznych w oparciu o pozyskane dane w oprogramowaniu Quantum GIS (ang. Geographic Information Systems). Analiz dokonano wykorzystując uprzednio przygotowane dane wektorowe.

Drugi etap delimitacji obejmował pracę na wygenerowanych mapach. Wstępne wyznaczenie obszarów przedstawiono do wewnętrznej konsultacji eksperckiej w ramach realizacji niniejszego opracowania, w ramach której dokonano korekt obszarów uwzględniając przestrzenne rozmieszczenie projektów rewitalizacyjnych. Etap ten był istotny ze względu na założenia metodologiczne.

Etap trzeci obejmował prace związane z ostatecznym ustaleniem granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w oprogramowaniu GIS. Obszar zdegradowany pokrywa się z obszarem rewitalizacji. Opracowanie ponownie wykonano w postaci wektorowej uwzględniając efekty wykorzystanych wcześniej metod. Integralną częścią niniejszego opracowania stanowi załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali 1:5000 opracowanej w wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej.

Na załączonych do GPR mapach zaprezentowano lokalizację podstawowych i uzupełniających projektów rewitalizacyjnych. W przypadku projektów infrastrukturalnych odniesiono się do lokalizacji na podstawie działki ewidencyjnej, natomiast w przypadku projektów „miękkich” nie przypisanych do konkretnej działki, wskazano cały obszar rewitalizacji. Takie rozwiązanie służyć ma jedynie sygnalizacji terytorialnego zakresu projektu rewitalizacyjnego. Aby utrzymać wymaganą przepisami ustawy o rewitalizacji skalę map 1:5000 mapa obszaru rewitalizacji została podzielona na arkusze. Na mapach zaznaczono kolorami funkcje działek obszaru rewitalizacji. W załączonej legendzie znalazło się wyjaśnienie poszczególnych kolorów użytych na mapie. Mapy zostały podzielone na arkusze – takie same jak w przypadku delimitacji obszaru rewitalizacji – tak więc skala jest ta sama 1:5000 i podział na arkusze jest ten sam. W legendach dokonano opisanie projektów, szrafem zostały oznaczone te projekty, które wpływają na zmianę użytkowania terenu (według danych EGİB). Poniżej wskazano obowiązki związane z analizą realizacji GPR w zakresie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z wymogami wskazanymi w przepisach ustawy o rewitalizacji:

Zgodnie z art. 20 ustawy o rewitalizacji:

1. W przypadku gdy ustalenia gminnego programu rewitalizacji są niezgodne ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, przeprowadza się postępowanie w sprawie zmiany tego studium, w celu jego dostosowania do gminnego programu rewitalizacji.
2. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta sporządza projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględniający ustalenia gminnego programu rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu. Postępowanie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy prowadzi się w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przy czym:

1) przepisu art. 9 ust. 1 tej ustawy nie stosuje się;

2) ogłaszając o przystąpieniu do sporządzania projektu zmiany tego studium w sposób określony w art. 11 pkt 1 tej ustawy, wójt, burmistrz albo prezydent miasta nie określa formy, miejsca i terminu składania wniosków dotyczących tego studium;

3) wójt, burmistrz albo prezydent miasta, sporządzając projekt zmiany tego studium na podstawie art. 11 pkt 4 tej ustawy, nie rozpatruje wniosków dotyczących studium.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, dopuszcza się jednoczesne prowadzenie postępowania w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w sprawie uchwalenia albo zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Uchwalenie zmiany tego studium następuje przed wyłożeniem do publicznego wglądu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo jego zmiany.

4. Postępowanie w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w sprawie uchwalenia albo zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego można wszcząć przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji, a po sporządzeniu i zamieszczeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej projektu gminnego programu rewitalizacji. Uchwalenie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy następuje po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji.

Zgodnie z przepisami art. 17 ust. 2 pkt 13 ustawy o rewitalizacji, Gminny program rewitalizacji zawiera w szczególności:

13) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:

a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,

b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany,

c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu.

Na terenie obszaru rewitalizacji nie ma miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Przeznaczenie terenu nie wykazuje również sprzeczności z przeznaczeniem w Studium.

Analiza podstawowych kierunków zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji wskazuje, na zasadność zmiany w wyniku realizacji projektu 2. Zagospodarowanie terenu po Kółkach Rolniczych w Złotej Górze na cele użyteczności publicznej i zagospodarowania działki nr 5 w miejscowości Złota Góra, gdzie powinna nastąpić zmiana z obecnego przeznaczenia

"tereny rolnicze" na "tereny usług publicznych". Pozostałe projekty nie wiążą się ze zmianą przeznaczenia terenu.

Nie zidentyfikowano zasadności przyjęcia nowych miejscowych planów rewitalizacji, o których mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie ma zatem konieczności dokonywania wyznaczenia granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu. Nie przewiduje się także wszczęcia postępowania scaleniowego.

Zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji:

Niezwłocznie po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w tym programie, służące realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.). Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, rada gminy wprowadza przedsięwzięcia do tego załącznika niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.

Rozdział XIV. Opiniowanie programu przez właściwe podmioty

Niniejszy rozdział opisuje informację o wyniku opiniowania programu przez właściwe podmioty określone w art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o rewitalizacji

GPR jest narzędziem do prowadzenia skutecznej rewitalizacji, która należy do zadań własnych gminy. Dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji zaproponowano szereg działań rewitalizacyjnych w postaci przedsięwzięć i wynikających z nich projektów, których systematyczna realizacja doprowadzi do wyjścia z sytuacji kryzysowej, zbadanej na danym terenie. Celem programu jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego i osiągnięcie wysokiego i równego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy. GPR stanowi również podstawowe narzędzie w celu ubiegania się o dofinansowanie dla projektów rewitalizacyjnych z funduszy Unii Europejskiej.

Projekty zawarte w GPR nie określają ram i założeń w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Projekty opisane w GPR nie wpływają na aktualne zagospodarowanie istniejących na obszarze Gminy terenów górniczych. GPR nie określa szczegółowych ram i założeń w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności państwa. Dokument nie ogranicza, ani nie rozszerza zakresu obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i obronności państwa. Formy ochrony zabytków leżących w obszarze rewitalizacji zostały określone na mocy przepisów odrębnych. Wszelkie inwestycje prowadzone w obrębie obszaru rewitalizacji dotyczące obiektów objętych prawną ochroną należy konsultować z odpowiednim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Obszar rewitalizacji i realizacja poszczególnych przedsięwzięć i projektów zawartych w programie nie obejmuje swym zasięgiem gruntów usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowej, których zagospodarowanie powinno się odbywać na zasadach zawartych w przepisach odrębnych.

Wójt Gminy po przeprowadzonych konsultacjach społecznych, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 4 ustawy o rewitalizacji wystąpił do właściwych podmiotów o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, a zaakceptowane zmiany wynikające z uzyskanych opinii zostały wprowadzone do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji. W toku uzgodnień pozyskano stanowiska od organów:

- zarząd właściwego powiatu – w zakresie zgodności programu ze strategią rozwoju powiatu - pozytywnie zaopiniował na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.
- zarząd właściwego województwa – w zakresie zgodności programu z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa - z dnia 26 sierpnia 2022 r. znak OTR-UO-432.1.2022.EKW zgłoszono uwagi odnośnie konieczności doprecyzowania zapisów odnoszących się do strategii wojewódzkiej, co zostało uzupełnione.
- właściwy wojewoda – w zakresie zgodności programu z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1899) - pozytywnie zaopiniował na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.
- właściwe organy wojskowe, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności w programie – za pismem z dnia 23 sierpnia 2022 r. znak MO-CWCR-WO.0731.277.2022 Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji wskazało, że projekty rewitalizacyjne nie kolidują z terenami zamkniętymi, ich strefami jak również urządzeniami infrastruktury technicznej resortu obrony narodowej i pozytywnie zaopiniował program.
- właściwy komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej – pozytywnie zaopiniował na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.
- właściwy państwowy wojewódzki inspektor sanitarny – za pismem z dnia 22 sierpnia 2022 r. Powiatowy Państwowy Inspektor Sanitarno-Epidemiologiczny w Grójcu przekazał sprawę wedle właściwości do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarno-Epidemiologicznego w Warszawie.
- właściwa gminna komisja urbanistyczno-architektoniczna - pozytywnie zaopiniowała na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.
- operator sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych – za pismem z dnia 29 sierpnia 2022 r. znak PZD.2.6740.2022 Powiatowy Zarząd Dróg w Grójcu z/s w Odrzywołku pozytywnie zaopiniował projekt programu; za pismem z dnia 24 sierpnia 2022r. znak I-1.461.33.2022.1.AW Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie pozytywnie zaopiniował projekt programu wskazując jednocześnie konieczność korekty numeracji drogi wojewódzkiej nr 725 w opisie projektu rewitalizacyjnego nr 3, do zrobiono w finalnej wersji programu;

- Komitet Rewitalizacji, jeżeli został powołany – nie przewiduje się konsultacji z Komitetem Rewitalizacji, ponieważ nie został powołany na etapie programowania programu.
- Krajowy Zasób Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1961) - pozytywnie zaopiniował na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.

Rozdział XV. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko projektu programu

Niniejszy rozdział opisuje informację o przeprowadzeniu analizy jej zapisów pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do oceny oddziaływania na środowisko i jej wynikach oraz wynik OOŚ w przypadku obowiązku jej przeprowadzenia

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Belsk Duży do roku 2030 nie jest dokumentem, dla którego, zgodnie z art. 46 i art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2018 r. poz. 2081 ze zm.) konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Odnosząc wymogi ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowiska i jego ocenie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko należy przeanalizować, czy program rewitalizacji należy do ww. grupy drugiej dokumentów o charakterze sektorowym, tj. czy ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć kwalifikowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko.

Program rewitalizacji jest dokumentem ogólnym, w ramach którego zaproponowano działania o charakterze nie inwestycyjnym (poprawiającymi aktywność mieszkańców), które uzupełnione zostały działaniami inwestycyjnymi z zakresu modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, poprawy stanu technicznego budynków, poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych i terenów zieleni, poprawy jakości powietrza. W ramach realizacji GPR zakłada się m.in. stworzenie miejsc rekreacji przyjaznych i bezpiecznych dla mieszkańców, służących integracji i aktywizacji, odnowę istniejących obiektów w celu realizacji nowych usług społecznych dla ludności.

Cele rewitalizacji i przedsięwzięcia mają charakter komplementarny wobec obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych miasta. Działania realizowane będą wyłącznie na terenie Gminy Belsk Duży. Zadania związane z przeprowadzeniem robót budowlanych elementów zabudowy obszaru rewitalizacji, czy zagospodarowaniem terenów zieleni, mogą na etapie realizacji wykazywać negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na środowisko, które będzie miało charakter lokalny, związany z miejscem inwestycji, i odwracalny, tj. ustąpi po zakończeniu prac.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Belsk Duży do roku 2030 nie zalicza się do dokumentów planistycznych wymienionych w art. 46 ust. 1 ustawy, jak również nie stanowi dokumentu, o którym mowa w art. 46 ust. 2 ustawy, gdyż nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Program będący

opracowaniem koncepcyjnym, mający wymiar lokalny, ograniczony do terenu Gminy Belsk Duży, nie ustala ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć kwalifikowanych jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko. Program nie zalicza się również do dokumentów wymienionych w art. 46 pkt 3 ustawy, gdyż Belsk Duży znajduje się w oddaleniu od obszarów Natura 2000, dlatego realizacja założeń dokumentu nie będzie powodować oddziaływania na te obszary. Realizacja zapisów GPR nie jest sprzeczna z celami ochrony obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w związku z tym należy uznać iż działania wynikające z Gminnego Programu Rewitalizacji nie spowodują znaczącego oddziaływania na środowisko.

Spis ilustracji

Spis map

Mapa 1 Wizualizacja przestrzenna natężenia problemów na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Belsk Duży	16

Spis tabel

Tabela 1 Zbiorcza analiza uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalno-technicznych w Gminie Belsk Duży	14
Tabela 2 Prezentacja liczby ludności i powierzchni obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Belsk Duży w stosunku do limitów ustawy o rewitalizacji	17
Tabela 3 Analiza SWOT podobozaru rewitalizacji Belsk Duży	21
Tabela 4 Analiza SWOT podobozaru rewitalizacji Wilczogóra-Złota Góra	26
Tabela 5 Analiza SWOT podobozaru Łęczeszce	30
Tabela 6 Analiza SWOT podobozaru rewitalizacji Oczesały	32
Tabela 7 Wewnętrzne oddziaływanie projektów rewitalizacyjnych Gminy Belsk Duży	41
Tabela 8 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym	53
Tabela 9 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie regionalnym	54
Tabela 10 Zgodność celów Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie centralnym i europejskim	55
Tabela 11 Realizacja wskaźników rezultatu dla poszczególnych celów programu rewitalizacji	59

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie gminy Belsk Duży na tle powiatu grójeckiego i województwa mazowieckiego ..	11
Rysunek 2 Cele szczegółowe działań promocyjnych Programu	57
Rysunek 3 Siedem zasad prowadzenia konsultacji społecznych dotyczących zmian w programie rewitalizacji	61

Załącznik nr 1- Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji na mapie w skali co najmniej 1:5000

Legenda do arkuszy 1-12 (Projekty rewitalizacyjne)

Projekty rewitalizacyjne

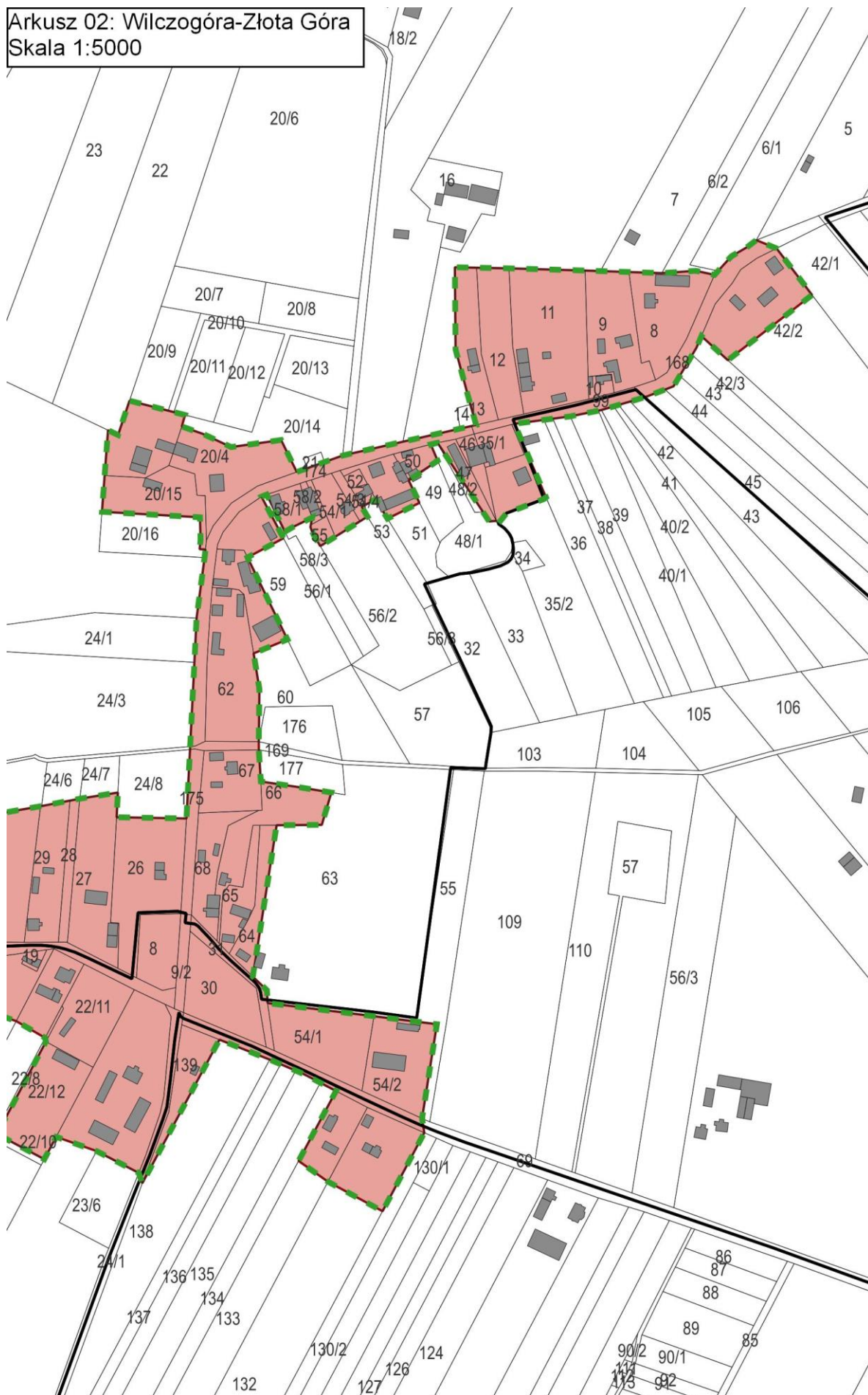
- 1. Rewaloryzacja Parku w Oczesałach
- 2. Zagospodarowanie terenu po Kołach Rolniczych na cele użyteczności publicznej
- 3. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym
- 4. Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Łęczeszycach
- 5-7 projekty uzupełniające
- obszar rewitalizacji / obszar zdegradowany
- granica gminy
- granica miejscowości
- działka ewidencyjna
- budynek

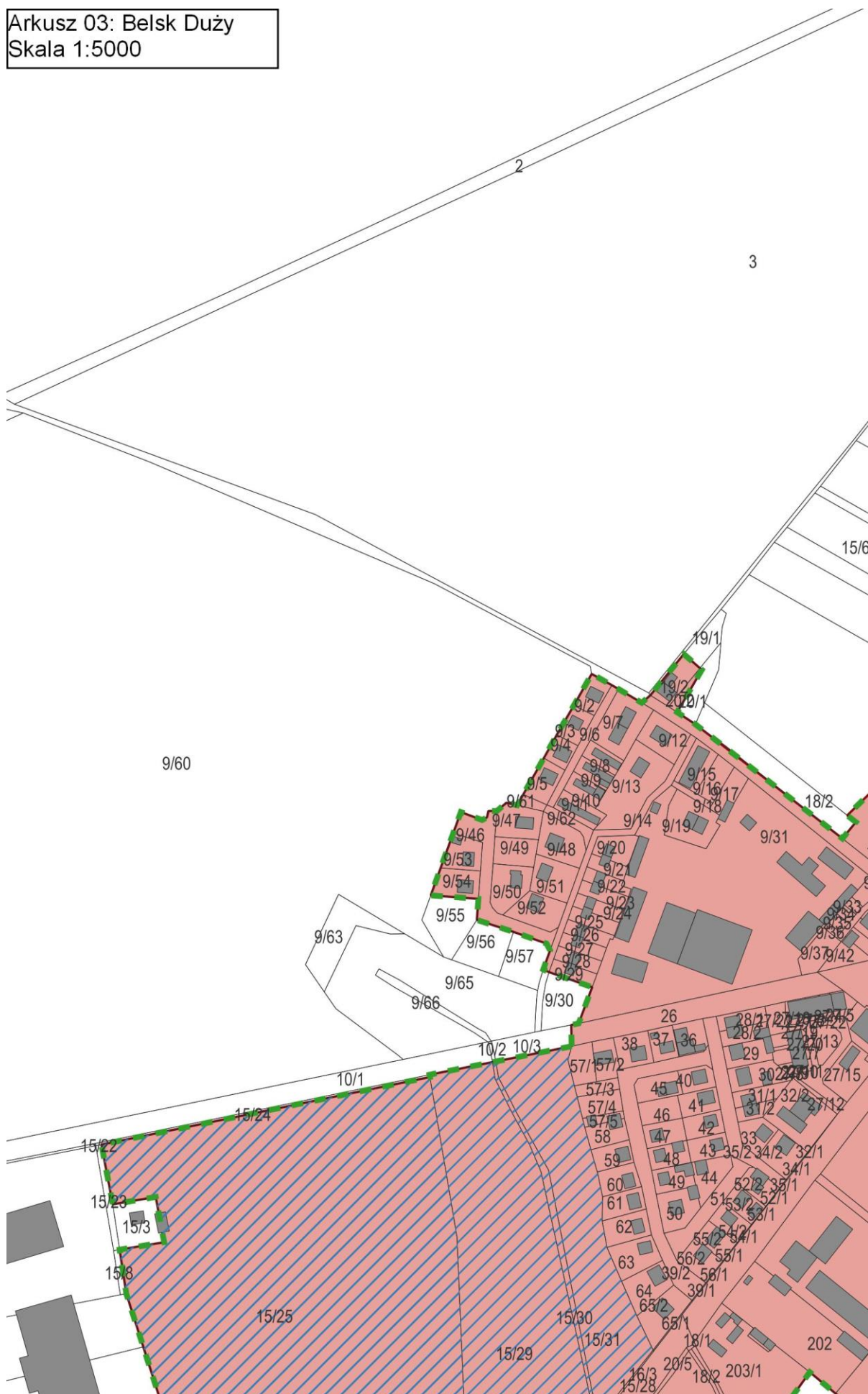
Arkusz 01: Wilczogóra-Złota Góra
Skala 1:5000

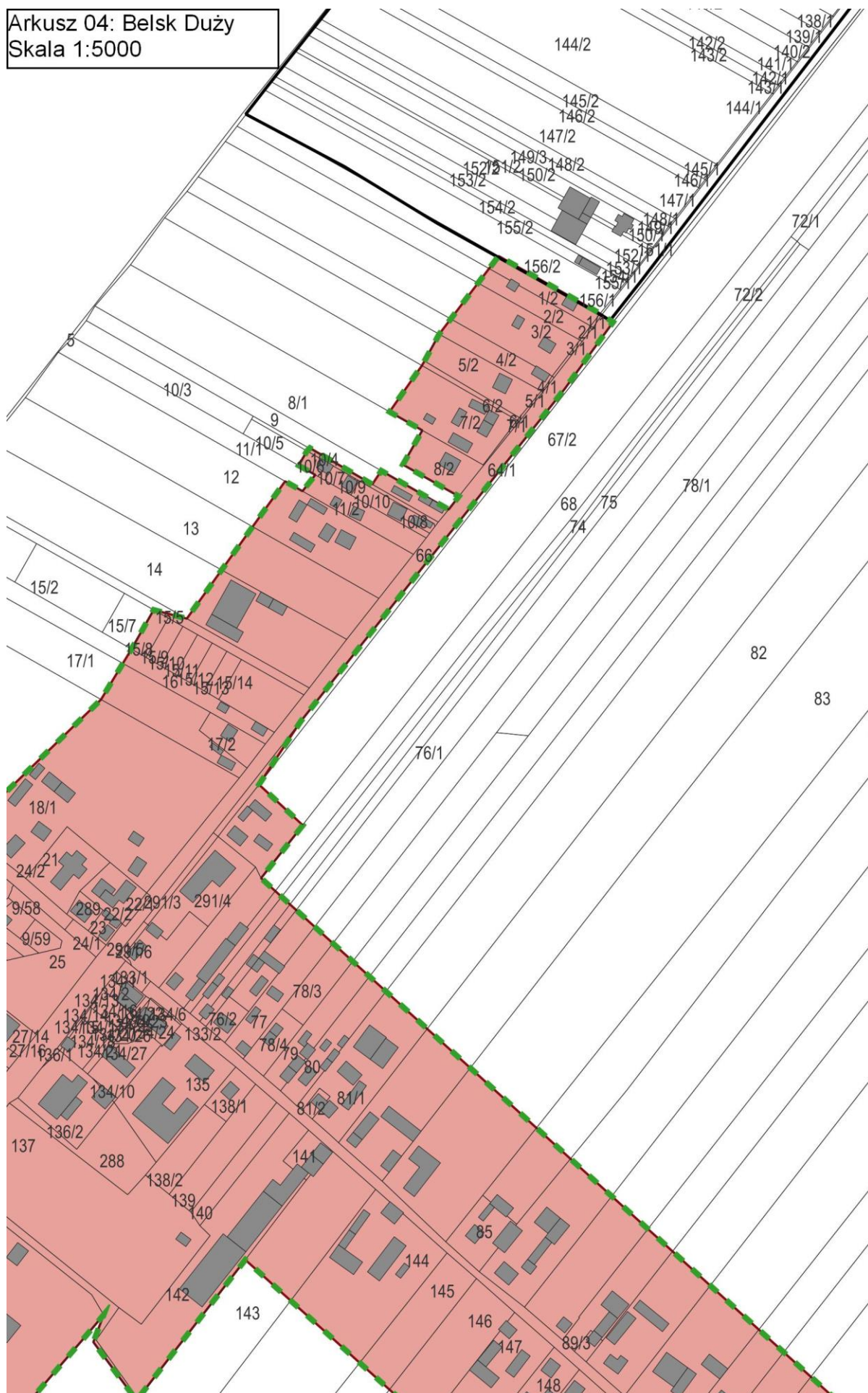
Arkusz 02: Wilczogóra-Złota Góra
Skala 1:5000

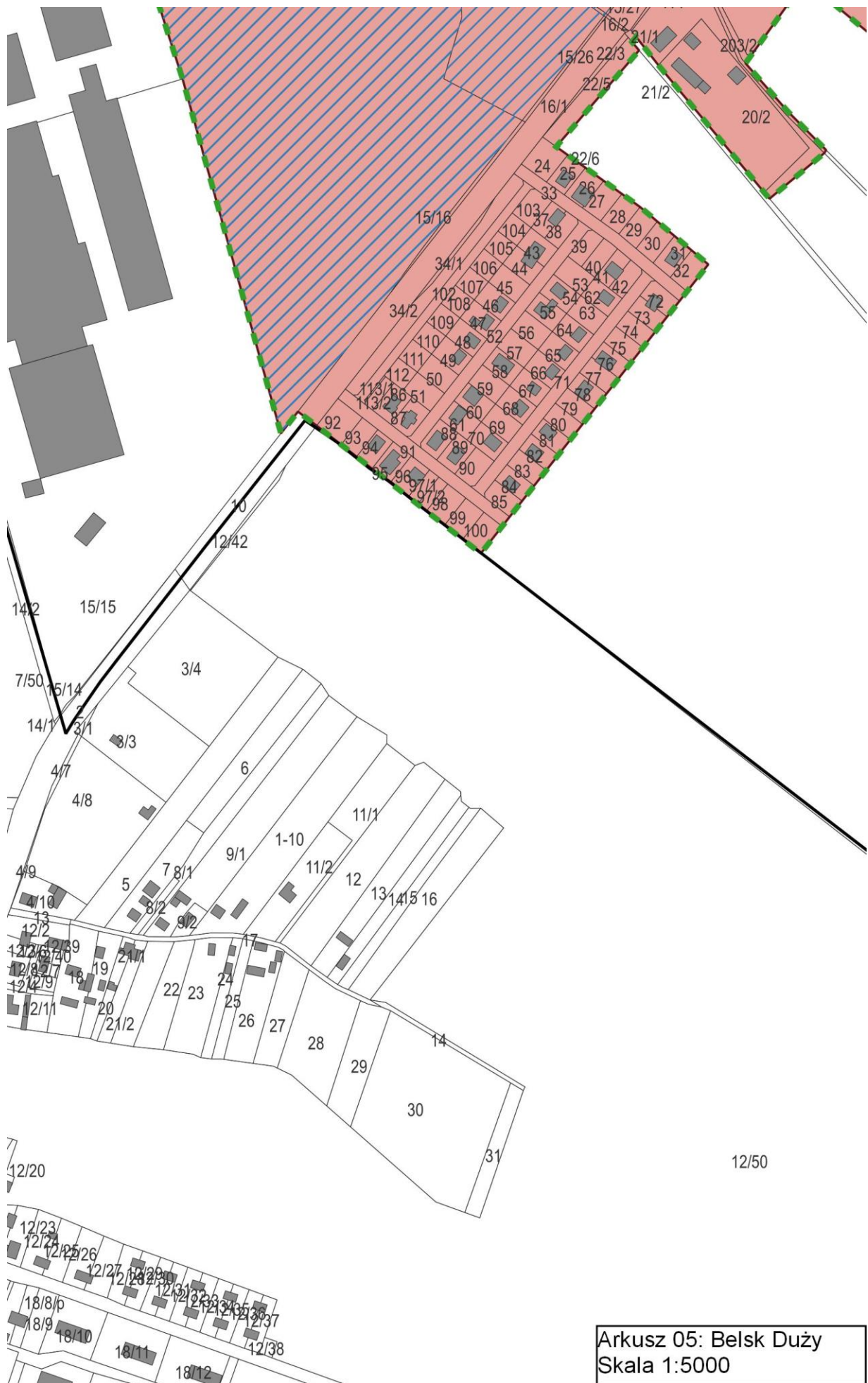

Arkusz 04: Belsk Duży
Skala 1:5000

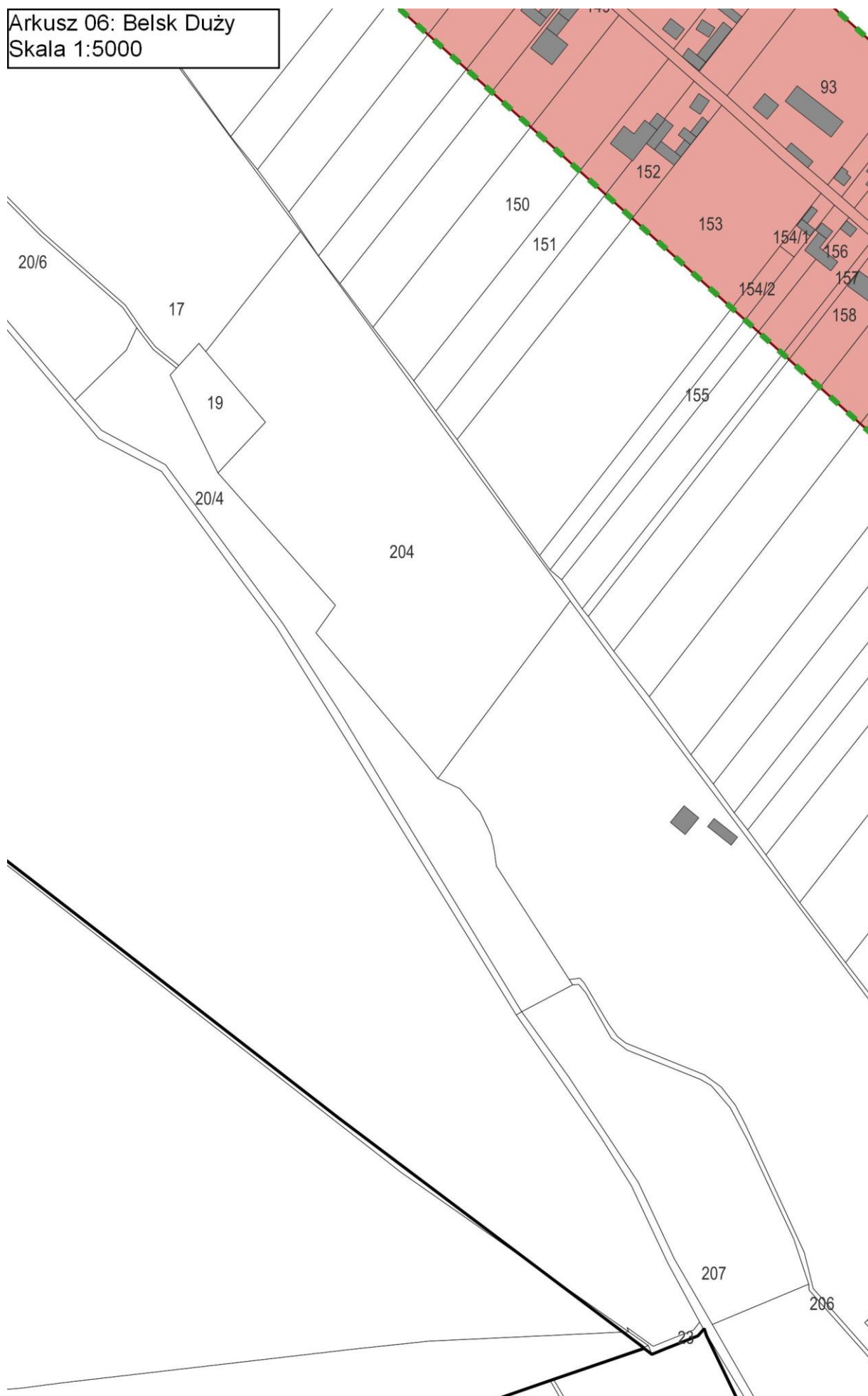

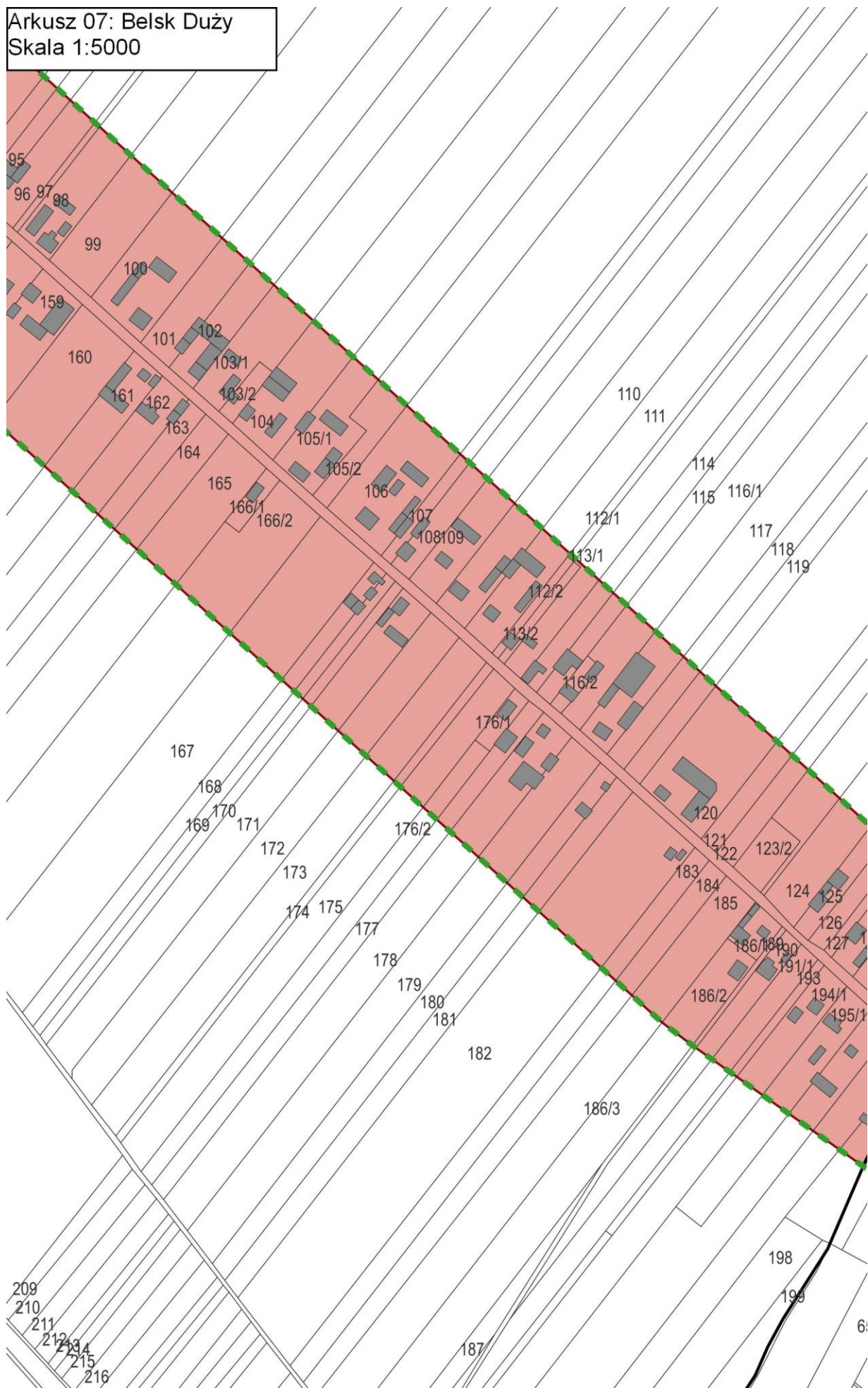

Arkusz 05: Belisk Duży
Skala 1:5000

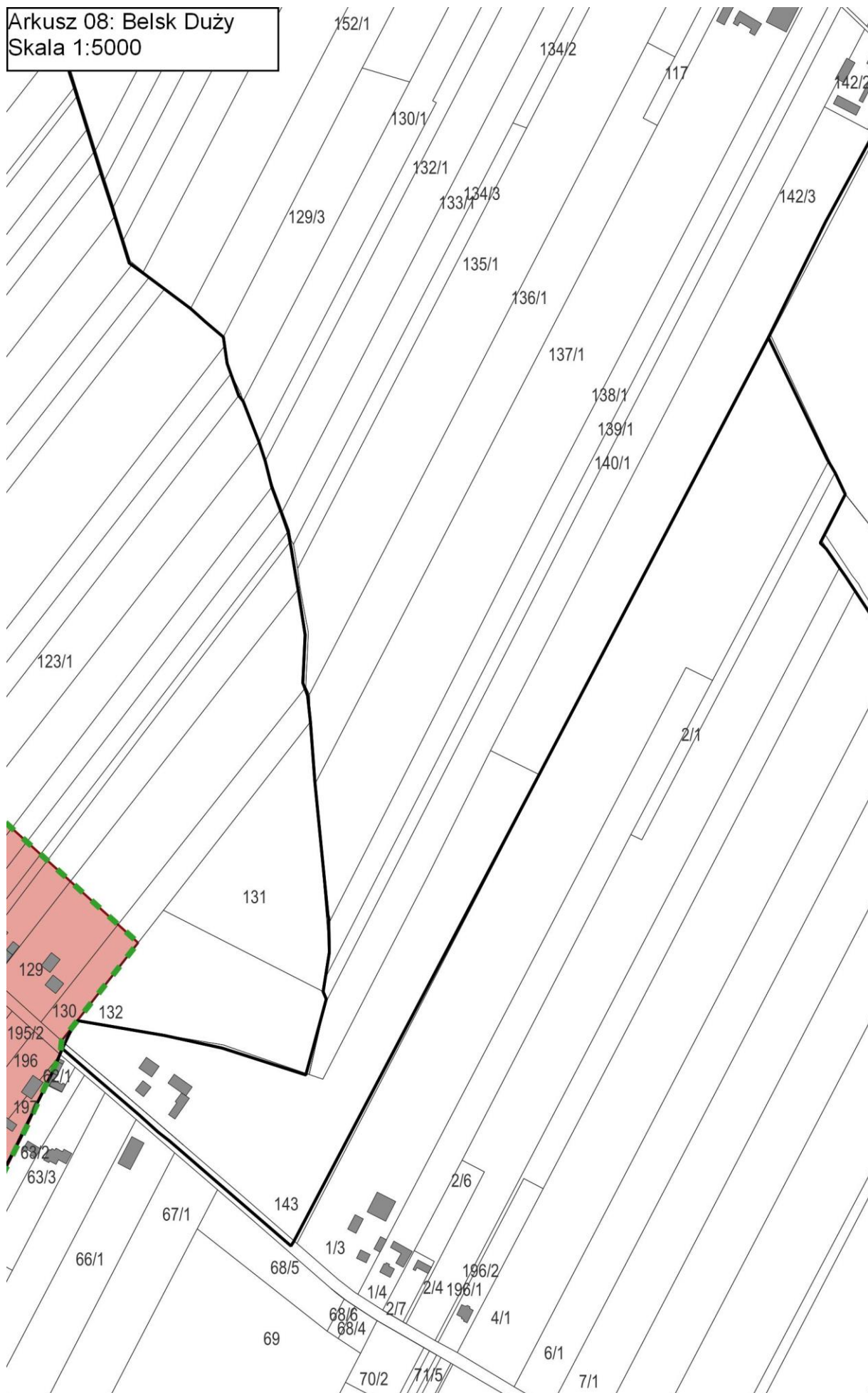
Arkusz 06: Belsk Duży
Skala 1:5000

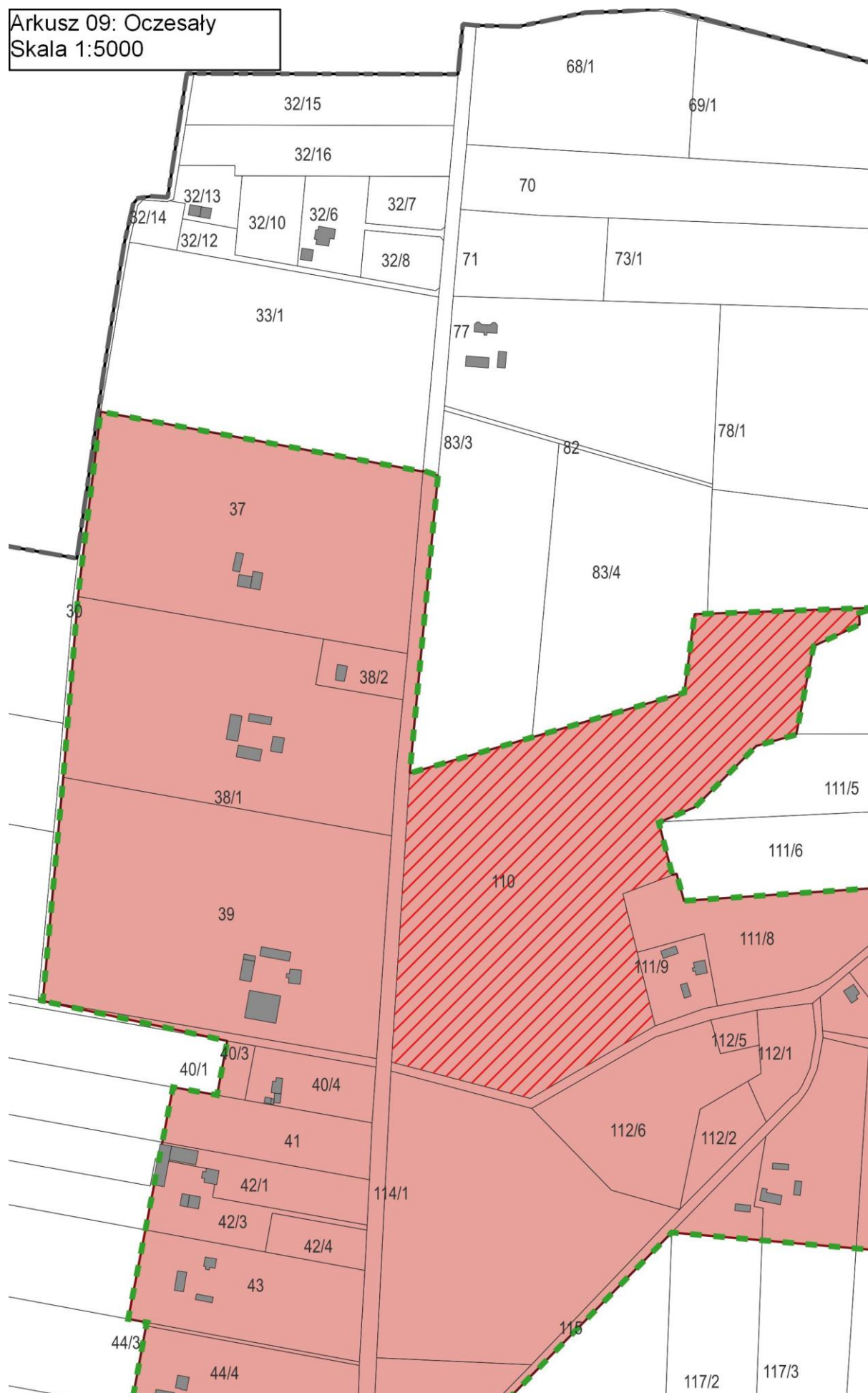

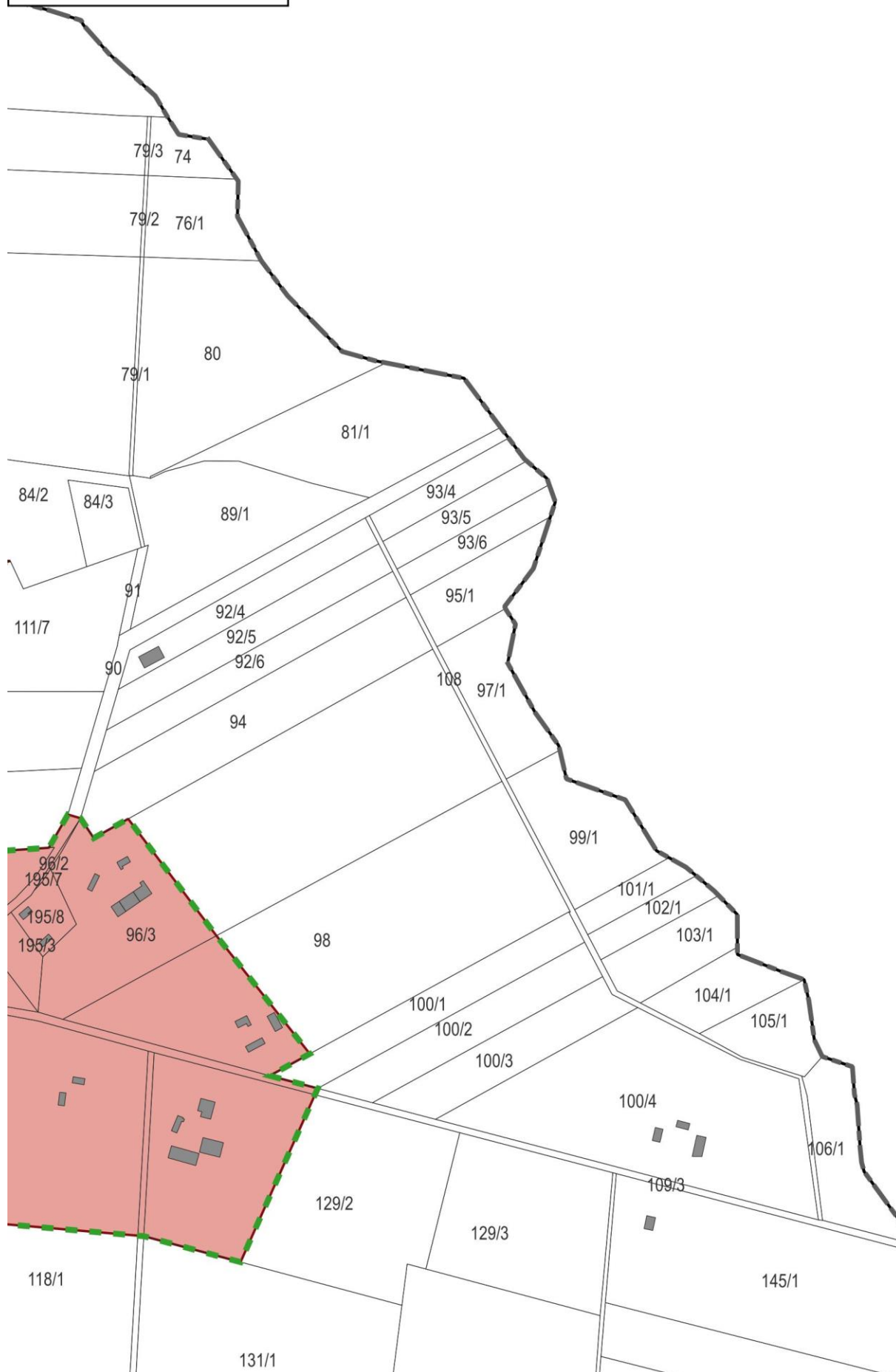

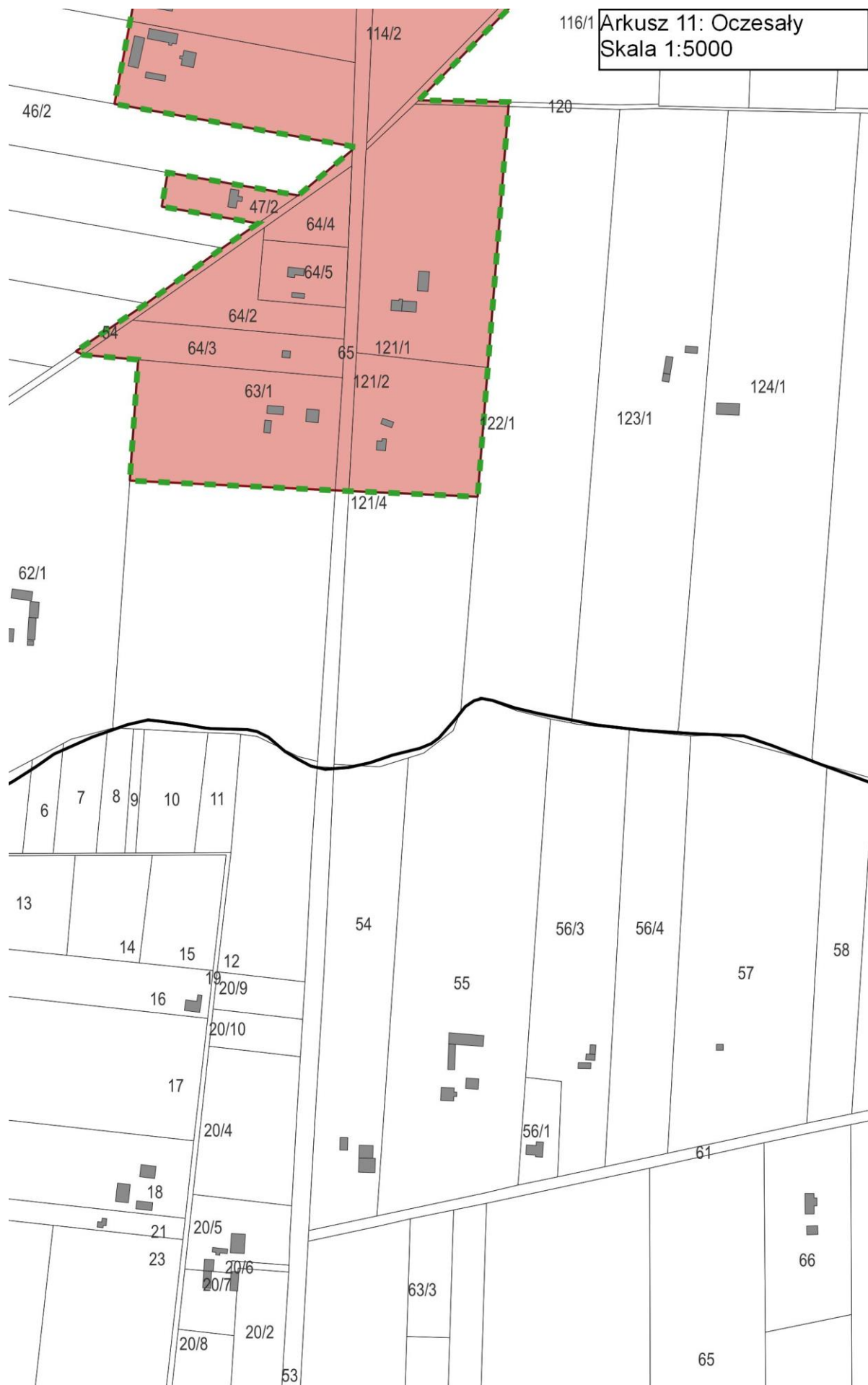
Arkusz 08: Belsk Duży
Skala 1:5000

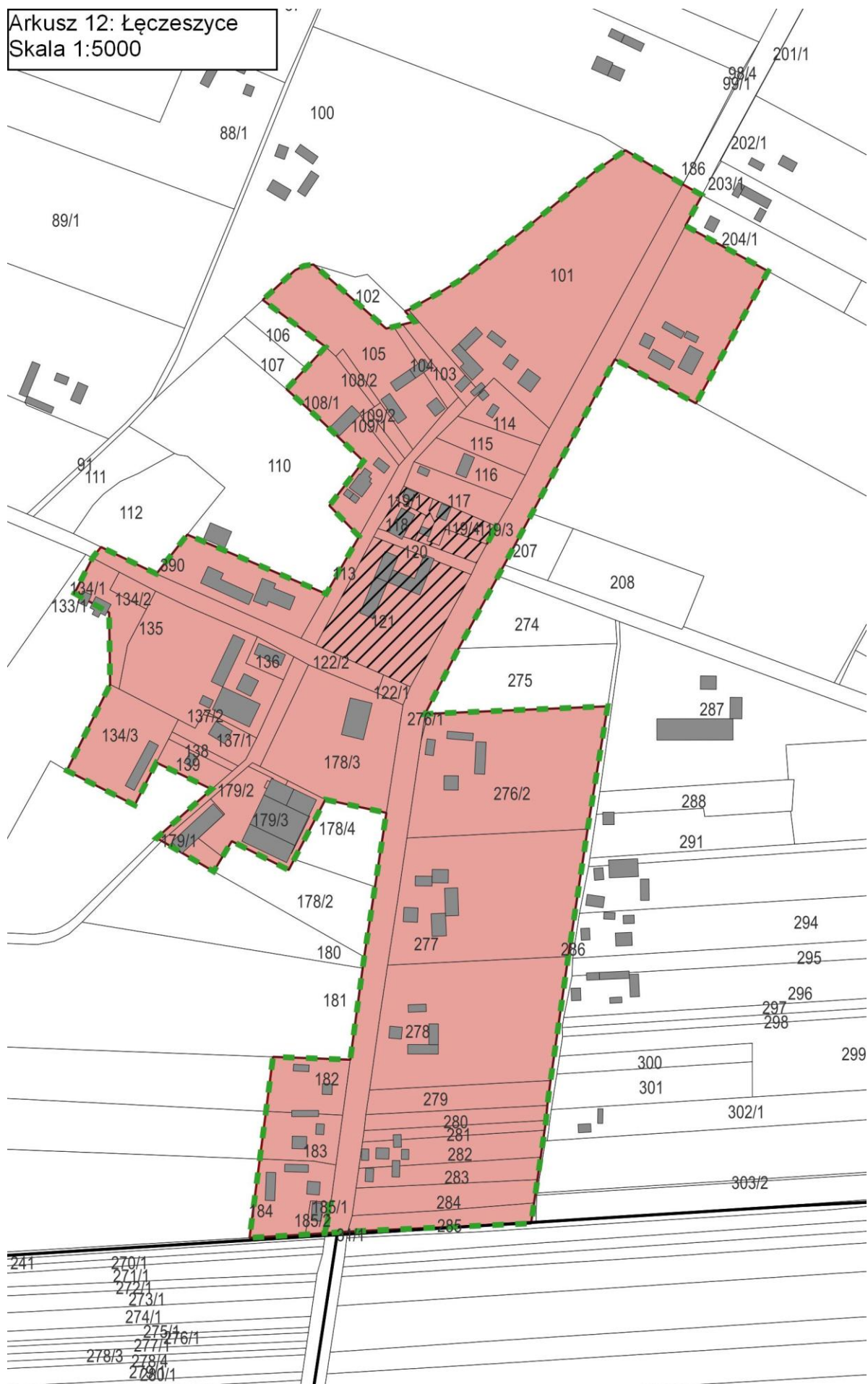
Arkusz 10: Oczesaly
Skala 1:5000

Arkusz 12: Łęczeszyce
Skala 1:5000

Załącznik nr 2- Szczegółowy opis projektów rewitalizacyjnych

Numer i nazwa projektu	1. Rewaloryzacja Parku w Oczesałach
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Belsk Duży
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	KGW z terenu obszaru rewitalizacji
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Oczesały Dz. nr 110, obręb 117 Oczesały
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu funkcjonalności i estetyki obszaru rewitalizacji z jednoczesną poprawą stanu środowiska naturalnego
Cel (cele) projektu	Wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu przy uwzględnieniu wartości wynikających z kontekstu przyrodniczego i kulturowego poprzez zagospodarowanie terenu parku w Oczesałach
Zakres planowanych działań	Zakres prac obejmuje prace porządkowe usunięcie drzewostanu i podszytu, roboty drogowe – nawierzchnie, alejki, ciągi pieszo-jezdne, parkingi, wjazdy i wyjazdy, roboty elektryczne – oświetlenie terenu, elementy małej architektury: altany, ławki, stoły, kładki, pomosty, ścieżki edukacyjne i dydaktyczne, plac zabaw, toaleta publiczna z sanitariatami, nasadzenia drzew i krzewów.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Na obszarze rewitalizacji zaobserwowano niezadowalający stan terenów zieleni. Głównym potencjałem miejscowości jest Park dworski o pow. 9 ha pozostały po dawnym, nieistniejącym dziś dworze z I poł. XIX w. Park podworski w Oczesałach jest wpisany do rejestru zabytków od 1985 rok. Teren objęty inwestycją objęty jest ochroną konserwatorską. W Rejestrze Zabytków znajduje się – Park z połowy XIX wieku, nr rej. 296/A/85 z lipca 1985 r. Projektowana inwestycja uzyskała pozytywną opinię Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie, Delegatura w Radomiu.

	W Oczesałach znajdował się dwór, który należał do rodziny Suskich. Obecnie terenem parku zarządza gmina. Zgodnie z Diagnozą obszaru rewitalizacji, zidentyfikowanym problemem społecznym miejscowości Oczesały jest wyższa wartość wskaźnika kradzieży z włamaniem i kradzieży mienia ruchomego na 100 mieszkańców. Świadczy to o braku dostatecznego utożsamienia mieszkańców z miejscem zamieszkania. Konieczne są zatem działania zamierzające do budowania przywiązania do miejscowości i integracja społeczna mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej. Stagnacja społeczna i kryzys obserwowany na terenie podobszaru dodatkowo wzmacniają takie elementy jak brak aktywności społecznej mieszkańców, słaby poziom integracji, ale także brak szerokiej oferty wypełnienia wolnego czasu dla mieszkańców, brak inicjatyw społecznych służących tzw. „wspólnej sprawie”. Czynniki te dezorganizują i uniemożliwiają rozwój społeczno - gospodarczy podobszaru. Z kolei – w obszarze problemów przestrzenno-funkcjonalnych nie wykorzystana dostatecznie przestrzeń terenów zielonych. Park nie jest wykorzystywany do zadań społecznych ani do integracji mieszkańców. Projekt stanowić będzie działanie na rzecz budowania marki Gminy Belsk Duży i promowania produktów lokalnych, co sprzyjać będzie rozwojowi atrakcyjności turystycznej oraz wzrostowi potencjału społecznego i gospodarczego.
Prognostowane produkty i rezultaty	— Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 5 ha — Turyści odwiedzający wspierane obiekty – 800 osób
Planowany okres realizacji	2023-2024
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	6 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki własne gminy — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie — WFOŚiGW/NFOŚiGW — Programy pożyczkowe Jessica II — Programy pożyczkowe programy BGK — PPP

	— Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, Rozwój sektora usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń poprzez wykorzystanie środowiskowego i turystycznego potencjału dostępne w ramach naborów organizowanych przez LGD Wszyscy Razem — budżetu województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza” — środki ŻOF

Numer i nazwa projektu	2. Zagospodarowanie terenu po Kólkach Rolniczych w Złotej Górze na cele użyteczności publicznej
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Belsk Duży
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Wilczogóra Dz. nr 5, obręb Złota Góra
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel szczegółowy 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu funkcjonalności i estetyki obszaru rewitalizacji z jednoczesną poprawą stanu środowiska naturalnego
Cel (cele) projektu	Porządkowanie oraz przywracanie funkcji społecznych przestrzeniom publicznym (w tym terenom zielonym) poprzez podniesienie ich funkcjonalności i estetyki przy uwzględnieniu wartości wynikających z kontekstu przyrodniczego i kulturowego (wykluczające proceder ich betonowania).
Zakres planowanych działań	W budynkach zostanie zlokalizowana baza Zakładu Gospodarki Komunalnej, W budynku planuje się również utworzenie Klubu Integracji Społecznej (KIS). Cele KIS będzie poprawa funkcjonowania psychospołecznego i zmniejszenie barier w dostępie do rynku pracy /w tym poprawa zdolności do zatrudnienia/ osób m.in. określonych w art. 1 ust. 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym realizujących kontrakt socjalny, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej w wieku aktywności zawodowej poprzez aktywne formy zajęć grupowych, wsparcie indywidualne, działania pobudzające do aktywności społecznej i zawodowej (reintegracja zawodowa i społeczna).

Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Pozostałością po Kółkach Rolniczych jest kompleks budynków gospodarczych, które zostały w 2021 r. nabyte na własność przez Gminę Belsk Duży. Miejsce to służyło okolicznym rolnikom do skupu owoców i sprzedaży opryski, co można utożsamić z dzisiejszym działaniem grup producenckich. W latach dziewięćdziesiątych spółdzielnia upadła a tereny popadły w ruinę. Teren jest pokryty zrujnowanymi i zniszczonymi zabudowaniami, lecz jego położenie przy głównej asfaltowej drodze stanowi potencjał do przekształcenia tego terenu w miejsce użyteczności publicznej
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba obiektów poddanych rewitalizacji
Planowany okres realizacji	2023-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	5 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki własne gminy — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027: Cel szczegółowy 4(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, cel szczegółowy 4(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027: Rozwój zielonej gospodarki, Rozwój usług opiekuńczych, — ochrony zdrowia, kultury i dziedzictwa kulturowego dostępne, w ramach naborów organizowanych przez LGD Wszyscy Razem — środki ŻOF

Numer i nazwa projektu	3. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Belsk Duży

Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Belsk Duży Dz. nr 15/30, 15/31, 15/29 oraz fragment działki 15/25, obręb Belsk Duży
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu funkcjonalności i estetyki obszaru rewitalizacji z jednoczesną poprawą stanu środowiska naturalnego
Cel (cele) projektu	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych poprzez podniesienie atrakcyjności i funkcjonalności terenów rekreacyjnych oraz stworzenie uporządkowanej przestrzeni sprzyjającej integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres planowanych działań	Zakres prac obejmuje budowę zjazdów w pasie drogowym drogi wojewódzkiej nr 225, budowę ciągów pieszo-rowerowych, budowie elementów małej architektury towarzyszącej.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Na obszarze rewitalizacji zaobserwowano niezadowalający stan terenów zieleni. Teren inwestycji ograniczony jest od północy drogą wojewódzką nr 725, od południa drogą wojewódzką nr 228. Od zachodu graniczy z terenami, na których zlokalizowany jest zakład Ferrero Polska sp. z o.o. zaś od wschodu jednorodzinną zabudową mieszkaniową. Przez środek tego obszaru w kierunku północ-południe przepływa rzeka Kraska, na której wybudowany jest zalew. Wzdłuż ogrodzenia od strony fabryki Ferrero przebiega droga gruntowa.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 3 ha — Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1
Planowany okres realizacji	2023-2024
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	6 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki własne gminy — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego,

	gospodarczego i środowiskowego na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie — WFOŚiGW/NFOŚiGW — Programy pożyczkowe Jessica II — Programy pożyczkowe programy BGK — PPP — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, Rozwój sektora usług czasu wolnego i gospodarki doświadczeń poprzez wykorzystanie środowiskowego i turystycznego potencjału dostępne w ramach naborów organizowanych przez LGD Wszyscy Razem — budżetu województwa mazowieckiego w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza” — środki ŻOF

Numer i nazwa projektu	4. Termomodernizacja budynku PSP w Łęczeszycach
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Belsk Duży
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	-
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Łęczeszyce Dz. ew. 118, 119/1, 119/4, 121, obręb Łęczeszyce
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel szczegółowy 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu funkcjonalności i estetyki obszaru rewitalizacji z jednoczesną poprawą stanu środowiska naturalnego
Cel (cele) projektu	Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych poprzez termomodernizację budynku Publicznej Szkoły Podstawowej im. Romualda Traugutta w Łęczeszycach
Zakres planowanych działań	Kompleksowy projekt obejmujący na celu minimalizację strat ciepła obejmujący w szczególności: ocieplenie ścian i dachu budynku, wymiana okien i drzwi zewnętrznych, modernizacja instalacji grzewczej

	wraz z wymianą kotła grzewczego, budowa/przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji wraz z rekuperacją, wymiana oświetlenia na energooszczędne, instalacja urządzeń OZE, wraz z magazynami energii. Planowana inwestycja jest zgodna z dotychczasowym przeznaczeniem terenu i istniejącym zagospodarowaniem. Działka na której zostanie zrealizowana inwestycja stanowi grunt zabudowany i zurbanizowany, planowana inwestycja zlokalizowana jest na terenie zabudowy usługowej.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Szkoła w Łęczeszycach wybudowana została w latach 1936-1938. Kompleks szkolny składa się z części realizowanych w różnych okresach czasu. Przedmiotowa działka posiada dostęp do dróg publicznych, poprzez drogi dojazdowe urządzone na działkach sąsiednich. Obiekt użytkowany zgodnie z przeznaczeniem jako budynek użyteczności publicznej. Z uwagi na brak odpowiedniej konserwacji budynków w okresie jego użytkowania stwierdzono skorodowane oraz niedrożne rynny oraz rury spustowe, skorodowane obróbki blacharskie, ubytki tynku na ścianach zewnętrznych, spękania i odspojenia tynku na cokole budynku. Ogólny stan techniczny konstrukcji budynków nie budzi zastrzeżeń, stan techniczny budynków ocenia się jako „dobry”. Eksploatacja budynku nie stwarza zagrożenia dla użytkowników i środowiska. Kompleks szkolny wymaga jednak termomodernizacji. Proponowany zakres robót nie spowoduje przekroczenie stanu granicznego nośności oraz użytkowalności konstrukcji budynku. Prowadzone zmiany nie spowodują także zmiany układu statycznego budynku oraz jego stateczności. Proponowane zmiany nie spowodują także zwiększenia obciążeń działających na budynek
Prognozowane produkty i rezultaty	— Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej – m2 — Szacowana emisja gazów cieplarnianych - tony równoważnika CO2/rok
Planowany okres realizacji	2024-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	5 000 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki własne gminy — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027: Cel szczegółowy 2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych — STOP SMOG — Program Czyste Powietrze NFOŚiGW

	— Fundusz Termomodernizacji i Remontów działający w Banku Gospodarstwa Krajowego — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027: Rozwój zielonej gospodarki w ramach naborów organizowanych przez LGD Wszyscy Razem — środki ŻOF

Numer i nazwa projektu	5. Ekologiczna aktywizacja mieszkańców
Nazwa wnioskodawcy	Gmina Belsk Duży
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Placówki oświatowo-edukacyjne z terenu Gminy Belsk Duży, obszar rewitalizacji
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel szczegółowy 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji
Cel (cele) projektu	Wzrost świadomości mieszkańców oraz promujące postawy proekologiczne.
Zakres planowanych działań	Szkolenia i działania animacyjne skierowane do mieszkańców podnoszące świadomość ekologiczną działania edukacyjne, warsztaty i wyjazdy w zakresie edukacji ekologicznej, kształcenia, nabywania postaw, umiejętności i wiedzy, działania adaptacyjne i mitygacyjne związane m.in. z: wprowadzeniem małej retencji wodnej i zagospodarowaniem wód opadowych, działania edukacyjno-informacyjnych, wprowadzenie zachęt dla mieszkańców w celu wypromowania transportu zbiorowego, organizacja festynu ekologicznego, organizacja rajdu rowerowego na terenie Gminy, zajęcia edukacji ekologicznej.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Prowadzenie działań promocyjnych i edukacyjnych dotyczących elektromobilności pośród mieszkańców gminy w szczególności dzieci i młodzieży. Realizacja programów obejmujących działania adaptacyjne, mitygacyjne i edukacyjne.

Prognozowane produkty i rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	— Liczba mieszkańców, którzy korzystają z działań adaptacyjnych i mitygacyjnych – 100 — Liczba zrealizowanych inwestycji z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury – 10 — Uczestnicy działań adaptacyjnych, mitygacyjnych i działań edukacyjno – informacyjnych - 200
Planowany okres realizacji	2022-2030
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	200 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki własne gminy — Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021 — Budżet województwa Mazowieckiego w ramach Programu Mazowsze dla Czystego Powietrza

Numer i nazwa projektu	6. Integracja działań społecznych skupionych na terenie nad zbiornikiem wodnym w Belsku Dużym oraz parku w Oczesałach
Nazwa	Gmina Belsk Duży
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Mieszkańcy, organizacje pozarządowe
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Podobszar Belsk Duży
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel szczegółowy 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji
Cel (cele) projektu	Aktywizacja społeczna i zawodowa oraz integracja mieszkańców obszaru rewitalizacji
Zakres planowanych działań	Cykliczny program aktywizacji mieszkańców i nabycie nowych umiejętności i kompetencji. Szkolenia i poniesienie kompetencji mieszkańców. Doradztwo, kursy i szkolenia zawodowe, prace społecznie użyteczne – możliwość praktycznych zajęć w celu poprawy kompetencji SI, wspieranie pracowników w podnoszeniu kwalifikacji i przekwalifikowywaniu się w oparciu o umiejętności ekologiczne. Wśród proponowanych zajęć

	będą ćwiczenia integracyjne, w tym integracja sensoryczna, która jest obecnie realizowana w świetlicach wiejskich dostępnych dla mieszkańców jako uzupełnienie oferty tych placówek.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Brak różnorodnej oferty spędzania wolnego czasu dla różnorodnych grup mieszkańców z różnymi potrzebami był powodem zdefiniowania niniejszego projektu. Potrzeba działań integracyjnych dla mieszkańców jest dodatkowym elementem celowości przeprowadzenia projektu. W ramach działań planuje się realizację aktywizacji społecznej kobiet. Projekt przyczyni się do redukcji negatywnych zjawisk społecznych związanych z brakiem integracji społecznej, brakiem różnorodnej oferty spędzania wolnego czasu oraz wpłynie na promocję obszaru.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie -20 osób — Liczba przeprowadzonych działań społecznych skupionych na terenach Zalewu Komorowskiego- 150 działań — Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu -10 osób — Liczba uczestników przeprowadzonych działań społecznych skupionych na terenach Zalewu Komorowskiego- 3 000 uczestników
Planowany okres realizacji	2023-2030
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	200 000 zł
Przewidywane źródła finansowania	— środki własne gminy — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, Rozwój zielonej gospodarki poprzez wzrost świadomości społecznej w ramach naborów organizowanych przez LGD Wszyscy Razem — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027: Cel szczegółowy 4(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość — Środki WFOŚiGW, Samorządu Województwa

Numer i nazwa projektu	7. Wolni od uzależnień- cykl spotkań i prelekcji
Nazwa	Gmina Belsk Duży
Nazwa podmiotu/podmiotów współpracujących	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Gminy Belsk Duży, organizacje pozarządowe zajmujące się tematyką uzależnień na terenie gminy
Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji	Cały obszar rewitalizacji
Cele Programu Rewitalizacji, na które oddziaływać ma projekt	Cel szczegółowy 1. Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego oraz stworzenie warunków do rozwoju mieszkańców obszaru rewitalizacji
Cel (cele) projektu	Profilaktyka uzależnień, poprawa jakości życia mieszkańców poprzez realizację cyklu spotkań i prelekcji
Zakres planowanych działań	Projekt skierowany jest do dzieci i młodzieży, która dzięki projektowi będzie miała możliwość uczestnictwa w warsztatach i prelekcjach dotyczących tematyki profilaktyki uzależnień.
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt przyczyni się do redukcji negatywnych zjawisk społecznych związanych z brakiem poczucia bezpieczeństwa i funkcjonowania w realnych warunkach społecznych. Projekt zakładający wykorzystanie infrastruktury powstałej w ramach projektu Zagospodarowanie terenu po Kołach Rolniczych na cele użyteczności publicznej - stworzenie miejsca spotkań dla społeczności na cele społeczne.
Prognozowane produkty i rezultaty	— Liczba zorganizowanych warsztatów dla dzieci i młodzieży dotyczących profilaktyki uzależnień – 20 warsztatów — Liczba uczestników zorganizowanych warsztatów dla dzieci i młodzieży – 200 osób
Planowany okres realizacji	2023-2025
Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	80 000 zł

Przewidywane źródła finansowania	— środki własne gminy cel Profilaktyka i Promocja Zdrowia Gminna Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych — Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, Rozwój zielonej gospodarki poprzez wzrost świadomości społecznej w ramach naborów organizowanych przez LGD Wszyscy Razem — Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027: Cel szczegółowy 4(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online